

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ORMAN MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİMDALI

TÜRKİYE ORMANCILIĞINDA
BARAKLI KÖYÜ MODELİ

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

Orm. Müh. Nur DİKTAŞ

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünce

“Orman Yüksek Mühendisi”

Ünvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir

109860 109860

Tezin Enstitüye Verildiği Tarihi : 05/01/2001

Tezin Savunma Tarihi : 25/01/2001

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Cantürk GÜMÜŞ

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Kâmil YAZICI

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Devlet TOKSOY

Enstitü Müdürü : Prof. Dr. Asım KADIOĞLU

OCAK - 2001

ÖNSÖZ

"Türkiye Ormancılığında Baraklı Köyü Modeli" adlı bu araştırma, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Mühendisliği Anabilim Dalı, Orman Ekonomisi Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır. Araştırma, Bursa Orman Bölge Müdürlüğü'ne bağlı yedi köyde gerçekleştirilmiştir.

Araştırma konusunun seçiminde ve çalışmaların yürütülmesinde değerli bilgi ve deneyimlerini esirgemeyen Hocam Sayın Doç. Dr. Cantürk GÜMÜŞ'e teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmanın yürütülmesi sırasında Bölge Müdürlüğü'nün tüm olanaklarını sunan Bursa Orman Bölge Müdürü Sayın Teyfik DEDEBAŞ'a, Merkez Orman İşletme Müdürü Sayın Vedat BİLGİÇ 'e, Keles Orman İşletme Müdürü Sayın Mehmet ÖZER 'e, Baraklı Orman İşletme Şefi Sayın Serdar ALİM 'e, Soğukpınar Orman İşletme Şefi Sayın Ertuğrul ŞAŞ 'a teşekkürlerimi bir borç bilirim. Ayrıca Baraklı Köyü Muhtarı Sayın Ramazan AVDAN 'a, Baraklı Tarım Kredi Kooperatifi Başkanı Sayın Recep BAŞARAN 'a ve Araştırma Bölgesi'ndeki tüm köy muhtarları ve köy halkına, diğer kurum yöneticilerine teşekkürlerimi sunarım.

Bu araştırmanın ülkemiz ormancılığı için yeni politikaların şekillenmesinde yardımcı olmasını ve bundan sonra yapılacak çalışmalara ışık tutmasını dilerim.

Trabzon - 2001

Nur DİKTAŞ

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ	II
İÇİNDEKİLER.....	III
ÖZET	V
SUMMARY	VI
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	VII
TABLOLAR DİZİNİ.....	VIII
1. GENEL BİLGİLER.....	1
1.1. Araştırmanın Önemi, Amacı ve Kapsamı	1
1.2. Literatür Özeti	11
1.3. Türkiye'de Orman Mülkiyeti ve Gelişimi	18
1.4. Devlet Ormanlarından Köylülere Sağlanan Yaralanma Haklarının Tarihi Gelişimi.....	23
1.4.1. 1870 Tarihli Orman Nizamnamesi İle Tanınan Yararlanma Hakları	24
1.4.2. 1920 Tarihli ve 39 Sayılı Baltalık Yasası İle Tanınan Haklar	26
1.4.3. 1924 Tarihli ve 484 Sayılı Devlet Ormanlarından Köylülerin İntifa Hakkı Yasası İle Tanınan Haklar	28
1.4.4. 1937 Tarihli ve 3116 Sayılı Yasa İle Tanınan Haklar	29
1.4.5. 1938 Tarihli ve 3444 Sayılı Yasa İle Tanınan Haklar	30
1.4.6. 1950 Tarihli ve 5653 Sayılı Orman Yasası İle Tanınan Haklar.....	30
1.4.7. 1956 Tarihli ve 6831 Sayılı Orman Yasası İle Tanınan Haklar.....	31
1.4.8. 1973 Tarihli ve 1744 Sayılı Yasa İle Tanınan Haklar	32
1.4.9. 1975 Tarihli ve 1906 Sayılı Yasa İle Tanınan Haklar	32
1.4.10. 1982 Tarihli ve 2655 Sayılı Yasa İle Tanınan Haklar	33
1.4.11. 1983 Tarih ve 2896 Sayılı Yasa İle Tanınan Haklar.....	33
1.4.12. 1987 Tarihli ve 3373 Sayılı Yasa İle Tanınan Haklar	34
1.4.13. 2000 Tarihli ve 4570 Sayılı Yasa İle Tanınan Haklar	35
2. YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	37

2.1.	Araştırma Bölgesi'ne İlişkin Bilgilerin Elde Edilmesi.....	37
2.2.	Araştırma Bölgesi'nde Yapılan Çalışmalar.....	37
2.2.1.	Görüşmeler.....	38
2.2.2.	Görüşmelerin Uygulanması.....	39
3.	BULGULAR ve TARTIŞMA.....	40
3.1.	Baraklı Modeli.....	40
3.2.	Baraklı Modeli'nin Uygulandığı Köylerin Sosyo-Ekonomik Yapıları.....	42
3.2.1.	Baraklı Orman İşletme Şefliği'ne Bağlı Baraklı Köyü.....	42
3.2.2.	Soğukpınar Orman İşletme Şefliğine Bağlı Köyler.....	46
3.2.2.1.	Soğukpınar Köyü.....	46
3.2.2.2.	Bağlı Köyü.....	49
3.2.2.3.	Karaislah Köyü.....	52
3.2.2.4.	Güneybudaklar Köyü.....	55
3.2.2.5.	Küçükdeliller Köyü.....	58
3.2.2.6.	Büyükdeliller Köyü.....	61
3.3.	Baraklı Modeli'nin Uygulandığı Köylerdeki Ormancılık Faaliyetleri.....	65
3.3.1.	Baraklı Köyü'nde 38. Madde Uygulamaları.....	65
3.3.2.	Soğukpınar Orman İşletme Şefliği'ndeki Köylerde 38. Madde Uygulamaları.....	69
3.4.	Baraklı Modeli'nin Uygulandığı Köylerde 31. Madde Hakları.....	74
3.5.	Baraklı Modeli'nden Sağlanan Gelirler ve Kullanımı.....	75
3.6.	Baraklı Modeli Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar.....	76
3.7.	Ormanların Korunmasında Baraklı Modeli'nin Yeri ve Köylülerin Baraklı Modeli'ne Yaklaşımı.....	77
3.8.	Yetkililerin Baraklı Modeli'ne Yaklaşımları.....	80
4.	SONUÇLAR.....	82
5.	ÖNERİLER.....	88
6.	KAYNAKLAR.....	90
7.	EKLER.....	94
8.	ÖZGEÇMİŞ.....	123

ÖZET

Türkiye ormancılığı için 1982 Anayasasının 169. ve 170. maddelerinde yer aldığı üzere, iki temel ormancılık politikası amacı belirlenmiştir. Bunlar, "Orman varlığının korunması ve artırılması" ile "orman köylerinin kalkındırılması" amaçlarıdır. Orman varlığımızın etkin bir şekilde korunması ve varlığının artırılması kuşkusuz, ülkemizin ormanlarının içinde ve kenarında yaşayan "orman köylüsü" 'nün ormanlar üzerindeki baskısının azaltılması ile mümkün olacaktır.

1956 tarihinde yürürlüğe giren 6831 Sayılı Orman Yasası'nın 38. Maddesi ile köylülere orman ürünleri üretimi hakkı verilmiştir. Ülkemizde yalnızca Bursa İli'nin bazı orman köylerinde gerçekleşen bu uygulamadan ormancılık kamuoyunun çok önemli bir bölümü haberdar değildir.

Bu araştırma ile Bursa İli'nin bazı köylerinde uygulanmakta olan ve "Baraklı Köyü Modeli" olarak isimlendirilen yaralanma biçiminin araştırılarak 44 yıllık uygulama sonuçlarının değerlendirilmesi ve ormancılık kamuoyuna sunulması amaçlanmaktadır. Bu amaçtan hareketle, Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerin sosyo-ekonomik yapıları, anılan köylerde gerçekleşen ormancılık faaliyetleri ve uygulamada karşılaşılan sorunlar incelenmekte ve Baraklı Modeli'nin ulusal ormancılık politikası amaçlarına ulaşabilmek açısından değerlendirilmesi yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Baraklı Köyü Modeli, 38. Madde Hakları, Orman Köylüsü

SUMMARY

Baraklı Village Model In Turkish Forestry

As being situated in the articles of 169 and 170 of our country's 1982 constitution, two major forestry policies were determined for the forestry in Turkey. These aims are: "protection and increasing of forest's existence" and "developing forest-villages". The functioning protection and increasing the existence of our forest-existence, certainly, would be possible by having the pressure on the country's forest by the forest-villager (peasant) who live and accommodate in the forests and the borderlines of them.

The forest-production right was given to the villagers(peasants) by the article 38 of the forest law number 6831 which was come into force in 1956. But in our country, a great deal of the public opinion for the forestry are not informed of this application that today only is applied in some forest-villages Of Bursa province.

In this research, it is aimed to research utilizing method that is called as "Baraklı Village Model" and is applied only in some villages of Bursa only and to utilize the results of this application of 44 years and to present these to the public opinion of forestry. On purposes of this aims ,it is researched of the socio-economic structures of the villages that Baraklı Model have been applying ; of the activities of forestry that have been becoming a reality on the said villages and of the problems that have been met on applications ;and is done the Baraklı Model's real utilization with respect to attain to the aims of national forestry policy.

The key words : Baraklı Village Model, The Rights of Article 38, Forest-Villager

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1. Araştırma Bölgesi'nin Türkiye haritası üzerindeki konumu.....	8
Şekil 2. Baraklı Modeli'nin uygulandığı Araştırma Bölgesi.....	9
Şekil 3. Köyde yapılan bir görüşme.....	39
Şekil 4. Baraklı Köyü.....	43
Şekil 5. Baraklı Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi.....	44
Şekil 6. Soğukpınar köyü	46
Şekil 7. Soğukpınar Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi	47
Şekil 8. Bağlı Köyü	50
Şekil 9. Bağlı Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi.....	51
Şekil 10. Karaislah Köyü	53
Şekil 11. Karaislah Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi	54
Şekil 12. Güneybudaklar Köyü.....	56
Şekil 13. Güneybudaklar Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi.....	57
Şekil 14. Küçükdeliller Köyü.....	59
Şekil 15. Küçükdeliller Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi.....	60
Şekil 16. Büyükdeliller Köyü.....	62
Şekil 17. Büyükdeliller Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi.....	63
Şekil 18. Çatak Deposu	66
Şekil 19. Baraklı Köyü bıçkı atölyesi.....	68
Şekil 20. Karaislah Köyü orman deposu	71
Şekil 21. Kullanılmayan atölye.....	73
Şekil 22. Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerde orman suçlarının oransal dağılımı	83

TABLolar DİZİNİ

Sayfa No

Tablo 1. Türkiye'de tüzel kişiliğe sahip kamu kuruluşlarına ait ormanlar.....	23
Tablo 2. Türkiye'de özel kişi veya kuruluşlara ait ormanlar.....	23
Tablo 3. Baraklı Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi	43
Tablo 4. Baraklı Köyü'nün arazi kullanım şekli.....	45
Tablo 5. Soğukpınar Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi.....	47
Tablo 6. Soğukpınar Köyü'nün arazi kullanım şekli.....	49
Tablo 7. Bağlı Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi	50
Tablo 8. Bağlı Köyü'nün arazi kullanım şekli	52
Tablo 9. Karaislah Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi	53
Tablo 10. Karaislah Köyü'nün arazi kullanım şekli	55
Tablo 11. Güneybudaklar Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi	56
Tablo 12. Güneybudaklar Köyü'nün arazi kullanım şekli	58
Tablo 13. Küçükdeliller Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi.....	59
Tablo 14. Küçükdeliller Köyü'nün arazi kullanım şekli	61
Tablo 15. Büyükdeliller Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi.....	63
Tablo 16. Büyükdeliller Köyü'nün arazi kullanım şekli	64
Tablo 17. Baraklı Köyü ormanlarının nitel durumu	65
Tablo 18. Baraklı Köyü ormanlarına ait dikili damga miktarları.....	66
Tablo 19. Baraklı Köyü ormanlarında gerçekleşen üretim miktarı.....	67
Tablo 20. Baraklı Köyü'nün satın aldığı orman ürünleri miktarı	67
Tablo 21. Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerin orman nitelikleri	69
Tablo 22. 38. Madde köylerinde ağaç türlerine göre yapılan dikili damga miktarları.....	70
Tablo 23. 38. Madde köylerinin satın aldıkları orman ürünleri miktarı.....	72
Tablo 24. Baraklı Köyü'ne verilen kişisel yapacak ve yakacak miktarları	74
Tablo 25. Soğukpınar Orman İşletme Şefliği'nde 38. Madde köyelerine verilen yapacak miktarları.....	75

Tablo 26. Baraklı Köyü'nde 1995-1999 yılları arasında 38. Madde ürünlerinin satışlarından sağlanan kar miktarları ve karların dağılımı	75
Tablo 27. Baraklı Köyü'nde orman suçlarının yıllara ve çeşitlere göre dağılımı.....	78
Tablo 28. 38. Madde köylerinde orman suçlarının yıllara ve çeşitlere göre dağılımı.....	79
Tablo 29. Baraklı modelinin uygulandığı orman alanları ve nitelikleri	82
Tablo 30. Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerde orman suçları ve oransal dağılımı.....	83
Tablo 31. Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerde kişi başına düşen orman suçları	84

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Araştırmanın Önemi, Amacı ve Kapsamı

1956 tarihinde yürürlüğe giren 6831 Sayılı Orman Yasası ve bu yasanın orman köylülerine sağladığı bazı ayrıcalıklarla ilgili uygulamalar ve sonuçlarının incelenmesi, ormancılık politikası amaçlarına ulaşılması ve yeni oluşturulacak politikaların belirlenmesi açısından son derece önemlidir. Bu ayrıcalıklardan birisi, anılan yasanın 38. Madde uygulamalarıdır. Ülkemizde yalnızca Bursa İli'nin bazı orman köylerinde uygulanmakta olan bu Madde ile köylülere orman ürünleri üretimi hakkı verilmiştir. Ancak, ormancılık kamuoyunun çok önemli bir bölümü böyle bir uygulamadan haberdar değildir. 1956 yılından günümüze kadar farklı bir ormancılık üretim veya yararlanma biçimi olarak uygulanmakta olan bu yaklaşımın incelenerek ormancılık kamuoyuna sunulması, oluşturulacak yeni politikaların şekillenmesinde çok yararlı olacaktır.

Bu araştırma ile Bursa İli'nin bazı köylerinde uygulanmakta olan ve “Baraklı Köyü Modeli” olarak isimlendirilen [1] yararlanma biçiminin araştırılarak 44 yıllık uygulama sonuçlarının değerlendirilmesi ve ormancılık kamuoyuna sunulması amaçlanmaktadır.

Her ülkede ormancılık politikası, halkın orman kaynakları üzerindeki sürekli baskısının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır [2]. Orman kaynaklarının insan yararına kullanımının sürekli kılınması, sınırsız olmayan orman kaynakları ile toplum arasında mutlak bir dengenin kurulmasına bağlıdır. Söz konusu bu dengeyi oluşturmak görevi ise, ormancılık politikasına aittir [3]. Bir ülkede uygulanan ormancılık politikası, tüm ülke ormancılık çalışmalarını yönlendiren ve bu bakımdan ormancılık için amaçlar saptayan ve bu amaçların gerçekleştirilmesine yönelik önlemleri ve araçları belli eden bir faaliyettir [2].

Türkiye ormancılığı için 1982 Anayasasınının 169. ve 170. maddelerinde yer aldığı üzere, iki temel ormancılık politikası amacı belirlenmiştir. Bunlar; “orman varlığının korunması ve artırılması” ile “orman köylerinin kalkındırılması” amaçlarıdır. Ulusal ormancılık politikası amaçları birbirleriyle etkileşim içerisindedirler. Şöyle ki, orman

varlığımızın etkin bir şekilde korunması ve varlığının artırılması kuşkusuz ormanlarımız üzerindeki baskının azaltılması ile mümkün olacaktır.

Ormanlarımızın korunması ve varlığının artırılması, başka bir ifade ile; bilimsel anlamda ormancılık etkinliklerinin yürütülmesi karşısındaki en önemli engel, ülkemiz ormanlarının içinde ve kenarında yaşayan "orman köylüsü" dür [4]. ORKÖY¹ verilerine göre, 1997 yılı itibariyle ülkemizde 18.688 adet orman köyünde 7.050.671 insan yaşamaktadır [5]. Orman köylüsünün ormanların tahribine yönelik tutum ve davranışlarının önlenmesi ve dolayısıyla orman -köylü ilişkilerinin düzeltilmesi gerekmektedir. Bunun için de öncelikle orman köylüsünün ormana yönelik tutum ve davranışlarının nedenleri ortaya konulmalıdır [6].

Ülkemizde orman köyleri yerleşime uygun olmayan bölgelerde kurulmuş olmaları nedeniyle ulaşım, içme suyu, elektrik, sağlık, eğitim, haberleşme gibi alt yapı tesisleri yönünden yeterli imkanlara sahip değildirler. Alt yapı yatırımlarından en az yararlanan kesim orman köylüsüdür.

Alt yapı eksikliği orman köylüsünü ekonomik yönden olumsuz olarak etkilerken toplum hayatından da yoksun bırakmıştır. Orman köylerinde okuma-yazma oranı düşüktür. Orman köylülerinin bedeni ve zihni geliştirici sportif ve sosyal faaliyetlerden, kurs, konferans, folklor gibi gösterilerden yararlanma olanakları da sınırlıdır. Orman köylüleri, geçimlerini dar ve sarp tarım topraklarından ilkel teknoloji ile orman içi otlak ve meralarda ilkel hayvancılık ve çeşitli ormancılık faaliyetlerinde çalışmakla sağlamaktadırlar. Orman köylerinin çoğunun engebeli ve çok eğimli alanlarda bulunması, tarımsal işletmelerin parçalılığını da artırmaktadır [7].

Ortaya çıkan bu olumsuzluklar ile orman köylüsü; bitkisel üretime ve orman kaynaklarından gelir sağlamaya zorlanan, parçalanmış ve küçük arazide tarım yapan, Türkiye' nin en düşük gelirlili ve dolayısıyla tasarrufu olmayan, girişimcilik gücü bulunmayan, eğitimsiz ve kullandığı kaynağa yatırım yapmayan bir kesim olarak önem kazanmaktadır [8].

¹ **ORKÖY: Orman ve Köy İlişkileri Genel Müdürlüğü**

Orman kaynaklarından beklentisi olan ve en zor durumda bulunan orman köylüsü, doğrudan orman kaynaklarından değil, aynı zamanda devletin ormanları işletme, genişletme, koruma çalışmalarından da fayda ve refah beklentisi içerisindedir. Ayrıca yasaların kendilerine sağladığı ve kaynağı yine ormancılık örgütü olan diğer destekler, dolaylı faydalar ve gelir transferleri söz konusudur. Bütün bunlar, orman köylüsünün ayakta kalmasının, daha az göç vermesinin, ve sosyal dayanıklılığını sürdürebilmesinin temelinde yer almaktadır [8].

Kalkınma, bir yöredeki doğal kaynakların insan yararına rasyonel olarak sunumu, olarak değerlendirilmektedir. Dolayısıyla,orman köylülerinin kalkındırılması veya daha geniş bir anlatımla kırsal kalkınma veya ülke kalkınması için her şeyden önce kullanılabilir doğal kaynakların varlığı önem taşımaktadır. Konu orman köyleri açısından ele alındığında orman köyleri için,

1. İnsan kaynakları,
2. Doğal kaynaklar,

olmak üzere iki temel kalkınma ögesinden söz edilebileceği ifade edilmektedir. [1].

Orman köyleri bu iki öge itibariyle değerlendirildiğinde, öncelikle insan kaynakları yönünden orman köylerinin çok kritik bir durumda olduğu görülür. Zira, orman köylerinde resmi rakamlara göre 7.050.671 olan insan sayısı, Gümüş 'ün tahminlerine göre 5 milyon kişi civarındadır [1]. Böyle olunca da, orman köylerinde yaşayan insan sayısı yakın bir gelecekte daha da düşecek gibi görünmektedir. Aslında 6831 Sayılı Orman Yasası'nın 13. Maddesi ve 2924 Sayılı Yasa ile planlı olarak gerçekleştirilmeye çalışılan "orman köylerinin boşaltılması (başka bir yere yerleştirilmesi)" konusu kendiliğinden gerçekleşmektedir. Meydana gelen bu gelişmenin iki önemli sonuç doğuracağı açıktır. Bunlardan birincisi, orman köylerinde yer alan doğal kaynaklar üzerindeki baskının azalmasıdır. Ülkemizde bu sonuca önemli ölçüde ulaşılmış gibi gözükmektedir. Zira, GÜMÜŞ 'ün belirlemesine göre [1]; ülkemizde orman alanları son 20 yıl içerisinde artmış olup, bu artış içerisinde orman köyü nüfusunun azalması da önemli bir faktör olarak gösterilmektedir. İkinci sonuç ise, orman köylerindeki nüfus azalmasının kırsal alandaki doğal kaynaklardan yararlanma, daha doğrusu yararlanamama gibi bir durumu ortaya

çıkarma olasılığıdır. Yani kırsal alanların ve bu arada da orman köylerinin terk edilmesi, o alanlarda yer alan doğal kaynakların harekete geçirilmesi için gerekli olan insan kaynaklarının bulunamaması anlamına gelir. Kaldı ki, insan kaynaklarının nitelikli (eğitilmiş) olması da gerekmektedir.

Yukarıda sözü edilen 5 milyon civarındaki insan kaynağı da bu açıdan değerlendirilirse orman köylerinde daha çok yaşlı ve eğitimsiz bir kitlenin yaşadığı görülür. Ülkemizde toplam köy sayısı 37 bin civarındadır. Orman köyleri ise 18.688 'dir Bu durumda ülke topraklarının yarıya yakınının orman köyü statüsünde olduğu tahmin edilebilir. Dolayısıyla ülke topraklarının yarısında 5 milyon kişi (resmi kayıtlara göre 7 milyon) yaşamaktadır. Yaşayan bu kitlenin de niteliğinin düşük olması ülkemiz için son derece önemle üzerinde durulması gereken bir sorun olmalıdır [1].

Orman köylerinin kalkınması için söz konusu edilen diğer bir öge ise, doğal kaynaklardır. Bir orman köyü için sözü edilebilecek en önemli doğal kaynak ise "orman kaynakları" dır. Zira bu kaynakların önemli yer tutmasından dolayı bazı köylere "orman köyü" statüsü verilmiştir.

Orman köylerinin kalkındırılması için yararlanılabilir doğal kaynaklar ormanlar olduğu halde köylülerin bu kaynaklardan yeterince yararlandığını söylemek güçtür.

Orman köylerinin ormanlardan yararlanmaları konusunda yapılan çalışmalar veya uygulanan modeller şunlardır:

- a) ***İşlendirme ve Bölgesel Geliştirme Modeli:*** 6831 Sayılı Orman Yasası'nın 40. Maddesi Devlet ormanlarında kesme, taşıma, toplama, imal, bakım, imar, ağaçlandırma, yol yapımı gibi orman işlerinin öncelikle o yöredeki köy kooperatifleri kanalıyla orman köylülerine yaptırılması öngörülmüştür [9].
- b) ***Kaynak Aktarımı Modeli:*** Gelirlerin yaklaşık %95 'ini orman ürünlerinin satışlarından sağlayan Orman Genel Müdürlüğü, Döner Sermaye gelirleriyle hem çalışmalarını yürütmekte, hem de tarife bedeli ile katma bütçeye gelir sağlamaktadır [9].

6831 Sayılı Orman Yasası'nın 31. Maddesi gereğince sınırları içinde devlet ormanı bulunan köylere ev, ahır, kümes, samanlık, amber ve köy halkının ortak ihtiyacı olan ve masrafları köy bütçesinden karşılanan okul, cami, köy yolu köprüsü, köy konağı, sağlık ocağı inşaatları için tarifeli bedeli ve fiili masraflar karşılığı bir defaya mahsus kerestelik tomruk satışı; bunların onarımı için yeni ev ihtiyaçlarının verildiği tarihten en az 10 yıl, onarım ihtiyaçlarının verildiği tarihten en az 5 yıl sonra 1/3 maliyet bedeli ile kerestelik tomruk satışı yapılmaktadır [9].

6831 Sayılı Orman Yasasınının 32. Maddesi gereğince; sınırları içerisinde verimsiz Devlet ormanı bulunan köylülere ve sınırları içinde verimli Devlet ormanı bulunan ancak nüfusu 2500 'den aşağı kasabaların muhtaç halkına yeni inşaatları için 1/3 maliyet bedeli ile bir defaya mahsus kerestelik tomruk satışı yapılmaktadır.

6831 Sayılı Orman Yasası'nın 33. Maddesi gereğince; göçmenlere, sel, çığ, heyelan, yangın gibi felakete uğrayan köylülere tarife bedeli alınmadan sadece fiili masraflar karşılığı tomruk satışı yapılmaktadır. [9].

6831 Sayılı Orman Yasası'nın 34. Maddesi gereğince, üretimin Orman İdaresi tarafından yapılması halinde sınırları içinde Devlet ormanı bulunan köy ve kasabalara o yer nüfusuna kayıtlı olarak ikamet eden gerçek kişilerin veya sınırları içinde Devlet ormanı bulunan köy ve kasabaların her birinde hane adedinin çoğunluğu tarafından kurulan Orman Köylerini Kalkındırma Kooperatifleri'nin baltalık ormanlarından birim fiyat usulü ile kesip satış istif yerlerine taşıdıkları yakacak odunların yüzde yüzüne kadarı idarece belirlenecek süre içinde, istedikleri taktirde kendilerine maliyet bedeli üzerinden verilir [10].

Hane adedinin en az %51 'i tarafından kurulan orman köylerini kalkındırma kooperatiflerinden, birim fiyat usulü ile kesip istif yerlerine taşıdıkları kerestelik, soymalık, kesme kaplamalık tomrukların veya sanayi odunlarının ayrı ayrı %25 'ine kadarı, istedikleri taktirde satış istif yerlerinden, Orman Bölge Müdürlükleri'nden son açık artırmalı atış ortalaması fiyatlarından %25 düşülerek tespit edilecek bedelle, kendilerine satılır. Ancak, hakkını mal olarak almak istemeyen Orman Köyleri Kalkınma Kooperatifleri'ne birim fiyat usulü ile birim fiyat usulü ile kesip istif yerlerine taşıdıkları kerestelik, soymalık, kesme, kaplamalık veya sanayi odunlarının ayrı ayrı %25 'ine kadarı

için ilgili orman işletmesince üretilen üründen, aynı yıl içinde açık artırılmalı olarak satılan miktarın genel satış ortalaması ile maliyet bedeli genel ortalaması arasındaki bedel farkı nakden ödenir [10].

c) Altyapı Hizmeti Modeli: Ülkemizde kırsal alana hizmet getiren birimlerin başında Orman Genel Müdürlüğü (OGM) gelmektedir. Yapılan orman yollarından pek çok köy yararlanacağı gibi özellikle orman içi ve kenarındaki dağ köylerinin yolları da OGM 'ce yapılmaktadır [9].

Bütün bu yararlanma biçimleri ve orman köylerinin kalkındırılmasına yönelik modeller, orman kaynaklarının yönetiminde söz sahibi olması gereken orman köylüleri için yeterli değildir; yeterli olmamaktadır. Bu bakımdan da bunların dışında, köylü – kaynak ilişkilerini de olumlu yönde etkileyebilecek düzenlemelere ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Bu yaklaşımdan hareketle, çalışmanın konusunu oluşturan ve "Baraklı Modeli" olarak isimlendirilen uygulamanın, mevcut yasalar çerçevesinde orman köylülerinin kalkındırılmasına yönelik uygulanan modeller dışında farklı bir orman mülkiyeti veya yararlanma biçimi olarak incelenmesi çok yararlı olacaktır.

Orman kaynaklarının kullanımı veya bu kaynaklardan köylülerin yararlanması konusunda geçmişte ele alınmış veya günümüzde uygulanan bazı yöntemlerin bilimsel süzgeçten geçmesi ve ulusal ormancılık politikası amaçlarına ulaşmak bakımından etkinliklerinin araştırılması gerekir. Orman köylerinin kalkındırılması konusunda uygulanan modellerden bazıları üzerinde bir takım çalışmalar yapılmış olup, bu çalışmalara Literatür Özeti Bölümü'nde yer verilmiştir. Benzer şekilde, ilk olarak 1870 tarihli Orman Nizamnamesi ile doğan ve tarihi süreç içerisinde çeşitli düzenlemelere konu olan orman köylülerinin Devlet ormanlarından yararlanma haklarının tarihsel gelişimini kronolojik açıdan şu şekilde sınıflandırmak olanaklıdır:

- 1870 tarihli Orman Nizamnamesi ile tanınan yararlanma hakları,
- 1920 tarihli ve 39 Sayılı Baltalık Yasası ile tanınan yararlanma hakları,

- 1924 tarihli ve 484 Sayılı Devlet Ormanlarından Köylülerin İntifa Hakkı Yasası² ile tanınan yararlanma hakları,
- 1937 tarihli ve 3116 Sayılı Orman Yasası'nın tanıdığı yararlanma hakları,
- 1938 tarihli ve 3444 Sayılı Yasa ile tanınan yararlanma hakları
- 1950 tarihli ve 5653 Sayılı Yasa ile tanınan yararlanma hakları,
- 1956 tarihli ve 6831 Sayılı Orman Yasası'nın tanıdığı yararlanma hakları,
- 1973 tarihli ve 1744 Sayılı Yasa ile tanınan yararlanma hakları,
- 1975 tarihli ve 1906 Sayılı Yasa ile tanınan yararlanma hakları,
- 1982 tarihli ve 2655 Sayılı Yasa'nın tanıdığı yararlanma hakları,
- 1983 tarihli ve 2896 Sayılı Yasa'nın tanıdığı yararlanma hakları,
- 1987 tarihli ve 3373 Sayılı Yasa ile tanınan haklar.
- 2000 tarihli ve 4570 Sayılı Yasa ile tanınan haklar

Ülkemizde çeşitli dönemlerde yaşanan yasal, ekonomik ve sosyal değişimler orman yasalarında olduğu kadar orman mülkiyet rejiminde de değişikliklere neden olmuştur. Orman mülkiyet rejiminin sağlam temellere dayandırılmayışı, orman mülkiyetini ülkemiz ormancılığı için çözüm bekleyen bir sorun haline getirmiştir.

Ülkemizde ormanların tamamına yakını devlet mülkiyetinde olmakla birlikte, özel orman mülkiyeti ve tüzel kişiliğe sahip kurumlara ait orman mülkiyeti de az da olsa yer almaktadır. Türkiye’de orman köylüleri, çoğunlukla kendi köylerinin sınırları içerisinde yer alan ve yasalara göre devlet ormanı sayılan ormanları “köy tüzel kişiliğine ait ormanlar” şeklinde algılamaktadır. Orman köylülerinin orman mülkiyetine “geleneksel yaklaşımı” bu şekildedir. Bu yaklaşımın en belirgin kanıtı, herhangi bir köyün sınırları içerisinde yer alan ormanlardan, başka bir köyde yaşayan insanların ağaç kesimine ve bazen de ağaçlandırma çalışmalarına izin verilmemesidir [3].

Araştırma ile 6831 Sayılı Orman Yasası'nın 38. Maddesinin uygulandığı Bursa İli'ndeki bazı orman köyleri ve bu köylerde Baraklı Modeli uygulamaları incelenmektedir.

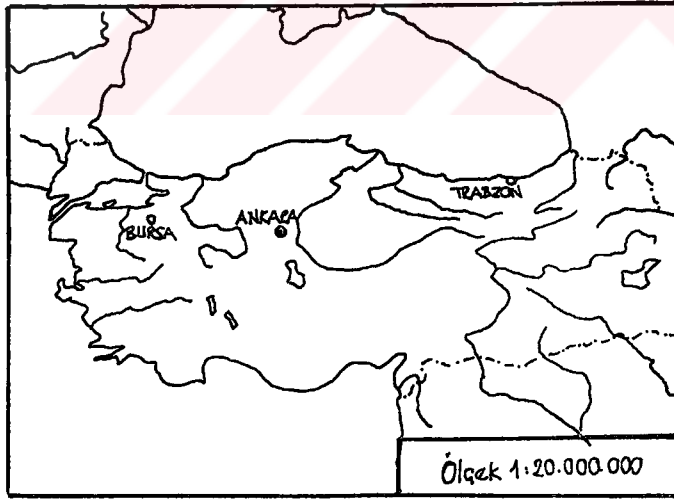
² *Devlet Ormanlarından Köylülerin İntifa Hakkı Yasası* ilerleyen bölümlerde "İntifa Hakkı Yasası" olarak kısaltılarak kullanılmıştır

Anılan model konusunda incelemelere başlanılmadan önce, bu modele yönelik üç varsayım geliştirilmiştir.

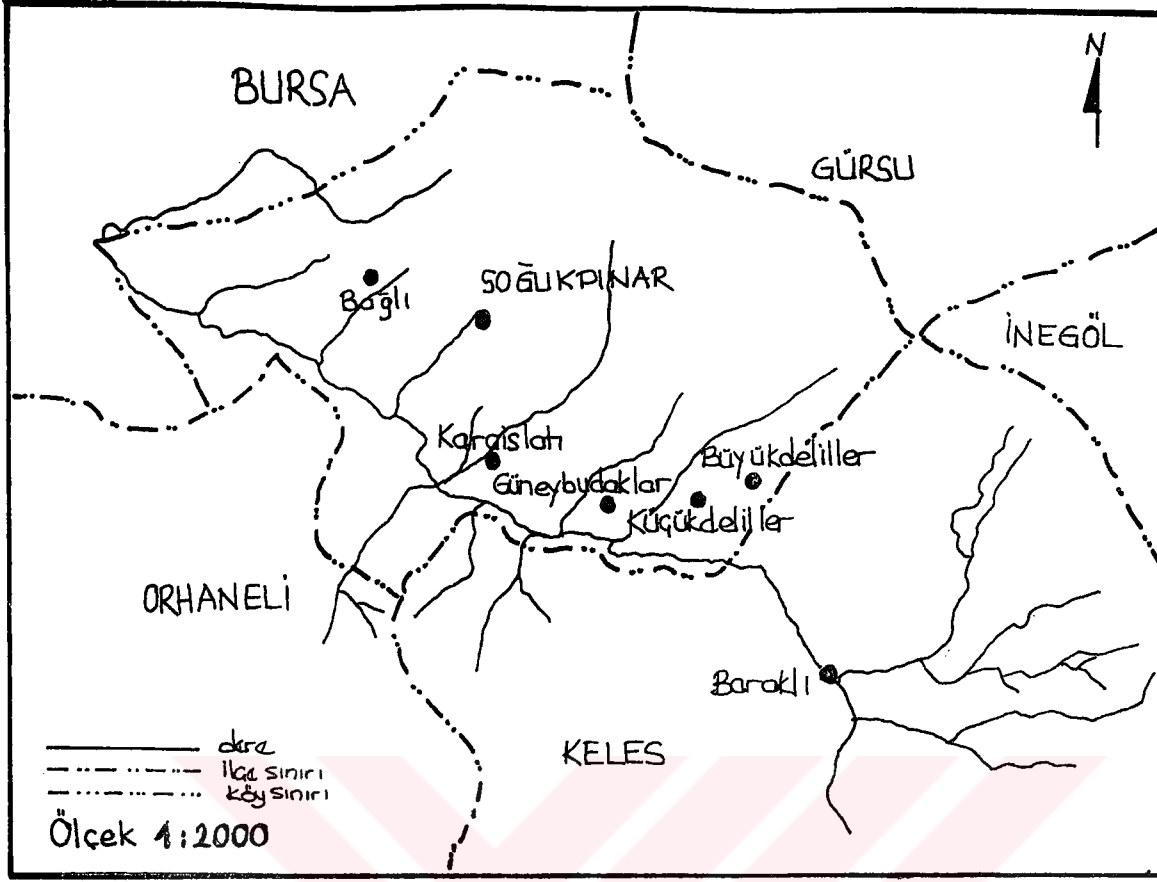
1. Baraklı Modeli, ormanların korunmasında uygun bir yararlanma biçimidir.
2. Araştırma Bölgesi'ndeki köylerin sosyo-ekonomik yapısı üzerinde Baraklı Modeli'nin yeri önemlidir.
3. Baraklı Modeli ülke geneline yaygınlaştırılmalıdır.

Bu varsayımlar, Baraklı Modeli'ne ilişkin incelemelerden sonra "Sonuçlar" bölümünde test edilecektir.

Baraklı Modeli'nin uygulanmakta olduğu orman köyleri toplam yedi adettir. Bunlar; Bursa Orman Bölge Müdürlüğü, Keles Orman İşletme Müdürlüğü, Baraklı Orman İşletme Şefliği' ne bağlı Baraklı köyü ile Bursa Orman İşletme Müdürlüğü, Soğukpınar Orman İşletme Şefliği' ne bağlı Soğukpınar, Bağlı, Karaislah, Güneybudaklar, Küçükdeliller ve Büyükdeliller köyleridir.

Şekil 1. Araştırma Bölgesi'nin Türkiye haritası üzerindeki konumu

Şekil 2. Baraklı Modeli'nin uygulandığı Araştırma Bölgesi

Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde yoğun olarak kullanılacak olan bazı sözcük ve deyimlerin tanımlarının yapılması yararlı olacaktır.

"Orman Köyü"; orman içi veya ormana bitişik köylere denir.

"Ormana Bitişik Köy"; yönetsel sınırları içinde orman olması şartıyla evlerin toplu bulunduğu yerleşim alanından itibaren aralıksız olarak devam eden arazileri herhangi bir yönde ormanlara bitişik olan köylere denir.

"Ormana İçi Köy"; yönetsel sınırları orman olması şartıyla evlerin toplu bulunduğu yerleşim alanından itibaren aralıksız olarak devam eden arazileri dört yönden ormanlarla çevrili köylere denir.

"Orman Köylüsü"; orman köyü nüfusuna kayıtlı olup, sürekli olarak bu köylerde oturan halka denir [11].

"38. Madde Köyü"; 1956 Tarihli ve 6831 sayılı Yasanın 38. Maddesi'nin tanıdığı haklardan yararlanan köyü ifade eder.

"38. Madde Ürünü"; 6831 Sayılı Orman Yasası'nın 38. Maddesi gereklerine göre üretilen orman ürünlerini ifade eder.

"31. Madde Hakları"; 6831 Sayılı Orman Yasası'nın 31. Maddesi gereğince, yönetsel sınırları içerisinde Devlet ormanı bulunan köylere tanınan yararlanma haklarını ifade eder.

Bu çalışma beş bölümden oluşmaktadır:

İlk bölümde; Ülkemizde orman mülkiyeti ve gelişimi ile devlet ormanlarından köylülere tanınan yararlanma haklarına ilişkin genel bilgiler ve bu konularda yapılmış olan çalışmalara yer verilmiştir.

İkinci bölümde; araştırma bölgesine ilişkin bilgilerin elde edilmesi, yapılan görüşme teknikleri ve görüşmelerin uygulanması konuları yer almaktadır.

Üçüncü bölümü oluşturan bulgular bölümünde; araştırma bölgesine ilişkin elde edilen bilgiler yer almaktadır. Bu bölüm, Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerin sosyo-ekonomik yapıları, 38. Madde köylerinde gerçekleşen ormancılık faaliyetleri ve uygulamada karşılaşılan sorunlar gibi konuları kapsamaktadır.

Dördüncü bölümde; Baraklı Modeli'ne ilişkin araştırma sonuçlarına yer verilmiştir.

Beşinci bölümde ise; araştırma sonuçları itibariyle Baraklı Modeli'ne ve Araştırma Bölgesi'ne ilişkin öneriler yer almaktadır.

1.2. Literatür Özeti

Farklı bir yararlanma biçimi olarak değerlendirilebilecek Baraklı Modeli yaklaşımına değinilmeden önce; ülkemizde günümüze kadar orman mülkiyet rejimi ve ormanlardan sağlanan yararlanmaya, dolayısıyla orman köylülerinin kalkındırılmasına ilişkin yapılan çalışmaların özetlenmesi, konunun anlaşılması bakımından yararlı olacaktır.

TOYGAR, S., “Eski ve Yeni Hükümlere Göre Orman Anlamı ve Ormanların Mülkiyet Bakımından Bölünüşü” isimli kitabında; orman varlığı incelenirken sadece ağaç servetinin değil, aynı zamanda üzerinde bu ağaçları yetiştiren toprağın da yasal özelliklerinin incelenmesi gerektiğini ve ormancılıkta toprak hukukunun önemli bir yeri olduğunu vurgulayarak, toprak hukuku bakımından orman anlayışı ve değişik zamanlarda ormanların mülkiyet bakımından ayrılışı konusundaki görüşlerine yer vermektedir [12].

İSTANBULLU, T., “Türkiye’ de Devletten Başkasına Ait Ormanların İdare ve İşletilmesi Üzerinde Araştırmalar” isimli çalışmada; orman mülkiyet ve çeşitlerinin dünyadaki dağılışı, Türkiye’ de orman mülkiyetinin doğuşu ve gelişimi, devletten başkasına ait ormanların durumu, bunların devlet ormanları ile kıyaslanması, durumlarının düzeltilmesi ve yeni yetiştirilecekler için alınması gereken önlemler gibi konulara yer vermektedir [13].

ÖZDÖNMEZ, M., “Devlet Ormanlarından Köylülerin Faydalanma Hakları” başlıklı çalışmada; orman-köy ilişkileri yönünden büyük önem taşıması nedeniyle yüzyılı aşkın bir tarihe sahip bulunan ve çeşitli dönemlerde çıkarılan orman yasaları ile çeşitli değişikliklere uğratılmış olan Devlet ormanlarından köylülerin yararlanma hakları incelenmiş ve bu hakların devlet ormanlarının korunmasında ve orman-köylü ilişkileri üzerindeki etkileri ortaya konulmuştur.

ÖZDÖNMEZ, yararlanma haklarının kısıtlanmasını yani, mevcut yararlanma haklarının dondurulmasını, yeni yerleşmelere ve doğaçaklara bu hakların tanınmamasını üzerinde önemle durulması gereken bir önlem olarak değerlendirmekte ve yararlanma haklarının kısıtlanmasının uygun bir iskan politikası ile birlikte ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Aksi taktirde, söz konusu haklarla doğan ve yaşayan nüfusun bu

haklarının karşılanması gitgide güçleşeceğini ve bir gün tamamen imkansız hale geleceği gibi düzenli ve rasyonel bir ormancılık kurmanın da mümkün olmayacağına dikkati çekmektedir. [14].

TOYGAR, S., "Köylülerimizin Ormanlardan Yaptıkları Dünkü ve Bugünkü Faydalanma" başlıklı çalışmada; ormanların devamlılığı, halkın orman ürünlerine olan ihtiyaçlarının karşılanması esasları dikkate alınarak, köylülere ormanlardan çeşitli şekillerde ve zamanlarda verilen yararlanma haklarının esasları analiz edilmekte ve kısa bir tarihçe yapılmaktadır [15].

GÜMÜŞ, C., VD., tarafından yapılan "Türkiye'de Köy Ormancılığı Uygulamaları" adını taşıyan çalışmada; ülkemizde tüzel kişiliğe sahip kamu kurumlarına ait ormanlar içerisindeki köy tüzel kişiliklerine ait 10 adet ormana ve bu ormanlara sahip olan köylere ilişkin incelemeler yapılmakta, köy tüzel kişiliklerinin sahip oldukları ormanlarda yürütülen faaliyetler incelenmekte ve uygulamaların ormancılık politikası amaçlarına ulaşabilmek açısından değerlendirilmesi yapılmaktadır. Araştırma sonucunda, köy tüzel kişiliğine ait ormanların %30'unun mülkiyet yönünden anlaşmazlık konusu olup, yargılamanın devam ettiği ve köyler arasında önemli miktarda sınır uyuşmazlıkları bulunduğu anlaşılmıştır. GÜMÜŞ ve arkadaşları, araştırma üzerinde çalışılan örneklerin sayısı, niteliği ve ülke geneline dağılımının yeterli olmadığını, köy tüzel kişiliklerinin sahip oldukları orman alanlarının küçük oluşu, ayrıca incelenen köylerin daha çok Türkiye'nin batısında yer almasının diğer bir eksiklik oluşunu belirtmekte ve incelenen köylerin ülke geneline dağılımının homojen olmamasının önemli bir eksiklik olduğunu vurgulamaktadır. Benzer şekilde, köy ormancılığı için yeterli yasal altyapının olmadığı ve elde edilen ilk bulgulara göre, köy ormancılığı uygulamalarının baltalık ormanlarında başarılı olabilirken, koru ormanlarında istenilen düzeyde uygulama örneklerinin söz konusu olmadığı belirtilmektedir [16].

OK, K., "Türkiye' de Devletin Dışındaki Ormanlar ve Orman Yetiştirme Çalışmaları" konulu yüksek lisans tez çalışmada; Devletten başkasına ait ormanların miktarları, dağılımı, büyüklükleri, işletme şekilleri, ağaç türleri, yararlanma ve pazarlama gibi çeşitli özelliklerinin ne durumda olduğu, konuyla ilgili yasal düzenlemelerin uygulamaya nasıl yansıdığı, ormancılık kamuoyunun konuya bakış açısı ve bu bilgilerin

ışığında yeni ağaçlandırmalarla tesis edilecek devletten başkasına ait ormanları bekleyen ortamın ne olacağı sorularına cevap aranmaktadır. OK, araştırmasında, ülkemiz orman alanlarını artırmak için, artan çevre bilincinden yararlanarak kamu kurum ve kuruluşları ile diğer özel sektörler için kuruluşların orman kurmaları halinde bunun kendileri için kamuoyu önünde prestij artırıcı bir faaliyet olacağını anlatılmasının ve özellikle belediyeler gibi yerel yönetimlerin "Kent Ormanları" kurmalarının teşvik edilmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar. Ayrıca, Orman Genel Müdürlüğü dışında orman kuranların olması, ülkenin ağaçlandırma probleminin çözüme ulaşmasını yakınlaştıracak ve desteklenmesi gerektiğini, ancak bu desteğin hiç bir zaman OGM 'nin orman geliştirme ve diğer çalışmalarını engelleyecek şekilde tamamen Orman Genel Müdürlüğü'nün kaynaklarından kısılarak sağlanmaması, Orman Genel Müdürlüğü'nün kaynaklarına ek, yeni bir kaynak oluşturulması gerektiğini belirtmektedir. [17].

ÖZDÖNMEZ, M., EKİZOĞLU, A., "Türkiye' de Orman Mülkiyetinin Gelişimi ve Güncel Sorunları" başlıklı bildirimlerinde; Dünya' da ve Türkiye' de orman mülkiyetinin doğuşu, ülkemizde tarihi süreç içerisinde farklı orman yasaları ile şekillenen orman mülkiyetinin gelişimi incelenilmekte ve mevcut uygulamalarla orman mülkiyeti konusunda karşılaşılan güncel sorunlar belirlenmektedir. Belirlenen sorunlar arasında bir kısım devlet ormanlarının kamu yararı gerekçesi ile amaç dışı kullanımlara açılması ve bu durumun devlet orman mülkü üzerinde bir takım olumsuz etkiler yarattığı ve yine bir kısım orman alanlarının orman rejimi dışına çıkarılması uygulaması ile orman alanlarının daraltılması yer almaktadır [18].

COŞKUN, A., "Türkiye' de Ormanlardan Yararlanmanın Yasal Esasları" konulu doktora tez çalışmasında; ağırlıklı olarak çoğu açıdan farklılık gösteren devlet ormanlarından ve bunun yanında diğer mülkiyet türlerinde yer alan ormanlardan yararlanmanın yasal esaslarına yer verilmekte ve bu konularda yasal düzenlemelerde olan karmaşaya bir açıklama getirilmeye çalışılmaktadır [19].

GÜMÜŞ, C., TOKSOY, D., "Türkiye' de Orman Mülkiyeti ve 4785 Sayılı Yasa Üzerine Bir Değerlendirme" konulu bildirimlerinde; Türkiye' de orman mülkiyetinin gelişimi incelenilmekte ve ülkemiz orman mülkiyeti sisteminde yürürlükte olan 4785 Sayılı Yasa'nın ülke ormancılığı yönünden değerlendirilmesi yapılmaktadır. GÜMÜŞ ve

TOKSOY 'a göre; ne kadar iyi niyetlerle ve haklı sayılabilecek gerekçelerle çıkarılırsa çıkarılsın, 4785 Sayılı Orman Yasası ormancılığımızın önünde bir engel durumundadır. Bu engel kaldırılınca ve 6831 Sayılı Orman Yasası'nın 1. Maddesi bilimsel bir hale getirilinceye kadar mülkiyet sorunlarının yaşandığı yörelerde orman kadastro çalışmalarının durdurulması ve bu bakımdan öncelikle 4785 Sayılı Yasa'nın yürürlükten kaldırılması önerilmektedir. Ayrıca; çalışmada, orman mülkiyeti ile ilgili araştırma ve pilot uygulamalara ihtiyaç bulunduğu, ulusal ormancılık politikası amaçlarına uygun olacağı bilimsel olarak ispat edilecek bir mülkiyet düzenlemesine ihtiyaç duyulduğu vurgulanmaktadır [20].

TOKSOY, D., "Türkiye' de Orman Mülkiyeti ve Ormancılık Sorunları Üzerine Etkileri" isimli bildirisinde; Ülkemizde orman mülkiyetinin gelişimi, mevcut mülkiyet rejiminin neden olduğu yasal sorunlar ve ormanların korunması sorunları incelenmekte ve Doğu Karadeniz Bölgesi açısından değerlendirilmektedir [21].

GÜMÜŞ, C., "Amasya Orman Bölge Müdürlüğü'nde Orman Suçlarının Nedenleri" konulu çalışmasında; "Ormanların korunması, her şeyden önce özellikle orman köylülerinin ormanların tahribine yönelik olan ve orman suçu oluşturan tutum ve davranışların önüne geçilmesiyle olanaklıdır" yaklaşımından hareketle orman suçu oluşturan tutum ve davranışların kaynağına inerek, nedenlerinin araştırılması, alınacak önlemlerin belirlenmesi yoluna gitmiştir. Çalışma, orman suçu işleyen kişileri bu suçu işlemeye iten nedenlerin, içerisinde yaşadıkları köy ortamından soyutlanamayacağı düşüncesiyle köy bazında yapılmıştır. Orman suçu işleyen kişiler bir köy sistemi içinde değerlendirilmektedir. Bir sitem olarak ele alınan köy topluluğunu etkileyen çok sayıda faktörün olabileceği varsayımıyla, bu sisteme etki etmesi olası çok sayıda değişken tanımlanmaktadır. Böylece ortaya çıkan değişkenler karmaşığı içerisinde orman suçlarıyla ilişkili olanların ortaya çıkarılması bunların da en etken birkaç faktörle açıklanması hedeflenmektedir. Bu amaçla çalışmada çok boyutlu analiz teknikleri kullanılmış ve araştırma bölgesi olarak ülkemizde orman suçlarının, dolayısıyla orman tahriplerinin en yoğun olduğu bölge olan Amasya Orman Bölge Müdürlüğü seçilmiştir. GÜMÜŞ tarafından yapılan bu çalışma; çok boyutlu analizlerle orman köylülerinin, bu köylerde işlenen orman suçlarının ve nedenlerinin incelendiği ilk araştırma olması bakımından öneme sahiptir [6].

TOKSOY, D., "Türkiye'de Orman ve Ormancılık Faaliyetlerini Özelleştirme İmkanları Üzerine Bir Çalışma" başlıklı Doktora Tezi çalışmasında; ülkemiz ormancılığının sorunlarının en önemli nedeni olan Devlet orman mülkiyeti ve işletmeciliğinin özel orman mülkiyeti ve işletmeciliğine yavaş yavaş geçişini sağlayarak orman alanlarının ve orman varlığının artırılması, orman köylüsünün refahının yükseltilmesi ve ülke kalkınmasına katkısının artırılabilmesi için gerekli düzenlemeleri yaparak serbest piyasa ekonomisi ilkeleri doğrultusunda faaliyetlerinin yürütülmesinin sağlanması amaçlanmaktadır. Bu çalışma ile; ormanların özelleştirilmesine geçilmeden önce, öncelik sırasına göre;

- Özelleştirmeye ORÜS 'ten başlanması,
- Ormancılık çalışmalarının özel sektöre yaptırılmasının yaygınlaştırılması,
- Mülkiyeti Devlete ait bir kısım boş arazilerin devredilmesi,
- Fidanlıklar, makine parkları vb. birimlerin özelleştirilmesi,
- Özellikle Trakya, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'da var olan baltalıkların yöre halkına devredilmesi,
- Sosyal baskının çok yoğun olduğu bölgelerdeki mülkiyetlerin devrinin gerçekleştirilmesi ve köy yönetsel sınırları içerisinde kalan ormanların köy haklarına devrinin sağlanması,

önerilmektedir. [7]

ERDÖNMEZ, C., "Bursa-Keles Kırsal Alanındaki Toplumsal Yapının Çevre Sorunları Üzerine Etkisi" konulu Doktora Tezi çalışmasında; ülkemizde kırsal toplumun yapısını, adına çevre sorunları denilen, ekosistemdeki dengeleri değiştiren ya da yok eden olgular bütünü üzerinde ne gibi etkileri bulunduğunun ortaya konulması amaçlanmaktadır. Çalışmada; toplum, kırsal toplum ve çevre sorunları üzerinde durulmuş, kırsal toplum ile çevre sorunları arasındaki ilişkiler, Bursa – Keles araştırma köyünde incelenmiştir.

Çalışma ile, kırsal toplumda, toplumsal yapının önemli unsurlarından ekonomi, eğitim, aile yapısı ve demografik yapı ile çevre sorunları arasındaki ilişkinin oldukça güçlü olduğu, bunlardan ekonomik yapının doğurduğu zorunluluklar nedeniyle kırsal toplumun yaşamsal eylemleri üzerinde etkili olmakta ve doğal kaynaklar üzerinde çeşitli baskılara

yol açmasına neden olmakta iken, diğerlerinin çevre ve çevre sorunları konusundaki düşünceleri ve bilgilenme düzeyini etkilemekte olduğu vurgulanmaktadır [22].

ÖZKURT, A., "İçel İli Orman Köylerinin Sosyo-Ekonomik Yapısı, Sorunları ve Orman Köylülerinin Yerinde Kalkındırılması" konulu Doktora Tezi çalışmasında, İçel İli'nde bulunan orman köylerinde sosyo-ekonomik yapının araştırılması, temel sorunların tespiti, bunlar aracılığı ile kalkındırılabilmesi için öneriler ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bu amaçla İçel İli'nin Tarsus, Erdemli ve Mut ilçelerinde çalışılmıştır. Araştırma Bölgesi'ne ilişkin yapılan diskriminant analizi ile "nüfusu azalan köylerin" sosyo-ekonomik yapılarının birbirine benzerliği ve farklı özelliklerinden dolayı tek başlarına bir grup olabilecekleri ortaya konulmuştur. Aile işletmeleri için yapılan faktör analizinde, köy aile işletmelerini karakterize eden öncelikli faktörler;

1. İşletme büyüklüğü,
2. Tarımsal faaliyet geliri,
3. Toplam gelir,
4. Toplam gelir kompozisyonu,
5. Makineleşme,

olmak üzere isimlendirilmektedir. [23]

GÜMÜŞ, C., "Türkiye'de Orman Mülkiyeti, ve Tartışmaları" konulu çalışmasında; Türkiye ormancılığında orman mülkiyetinin etkin bir ormancılık politikası aracı olarak kullanılmadığını, orman mülkiyetine bir "amaç" olarak bakan yaklaşımların da olduğunu, ancak orman mülkiyetinin amaç değil sadece araç olduğunu belirtmektedir. GÜMÜŞ ayrıca, Türkiye'de orman köylülerinin kendi köylerinin sınırları içerisinde yer alan ve yasalara göre Devlet ormanı sayılan ormanları "köy tüzel kişiliğine ait ormanlar" şeklinde algıladıklarını, orman mülkiyeti ile ilgili olarak yapılacak düzenlemelerde orman köylülerinin "orman mülkiyet anlayışı" nın kesinlikle dikkate alınması ve ayrıntılı olarak incelenmesi gerektiğini vurgulamaktadır [3].

GÜMÜŞ, C., "Türkiye'de Orman Rejimi, Orman Tarımı ve 4785 Sayılı Yasa" isimli çalışmasında, orman rejimi kavramı ve tanımını değerlendirmekte, mülkiyet

sorunları üzerinde 4785 Sayılı Yasa'nın eleştirisini yapmaktadır. GÜMÜŞ, yeni ve katılımcı bir anlayışla politikalar üretilinceye kadar Doğu Karadeniz ve Batı Karadeniz Bölgesi orman kadastrosu çalışmalarının durdurulmasını, yürürlükte olan orman yasasının yaptığı "orman" tanımını ile bir ilgisi olmamasına rağmen, bu tanım üzerinde bir baskı unsuru konumuna gelmiş bulunan 4785 Sayılı Yasa'nın yürürlükten kaldırılması gerektiğini, tapu ile mülkiyet iddiasında bulunan herkese, orman alanlarının "orman niteliğini devam ettirme" koşulu ile yeniden verilmesini, orman tanımından sonra sıralanan "orman sayılmayan yerler" in yürürlükten kaldırılması, bunun yerine "orman kapsamında yeni statüler" in oluşturulması gerektiğini önermektedir [24].

İSTANBULLU, T., "Doğal Kaynak Kullanımında Devletçilik" başlıklı çalışmasında, Türkiye'de orman mülkiyetinin gelişimi, orman işletmeciliği ve ulusal orman politikalarının uluslararası bağlantıları ile ilgili değerlendirmelerde bulunmaktadır. İSTANBULLU 'ya göre ormancılığımızın bugünkü sorunları yönünden Devlet orman işçiliğini tamamen sorumlu tutmak ve özelleştirme ile bu sorunların ortadan kalkacağını öngörmek bilimsel bir yaklaşım değil, siyasi bir tercih sonucudur. İSTANBULLU ayrıca, gerek 6831 Sayılı Orman Yasası'nda ve gerekse Milli Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberlik Yasası'nda özel ve tüzel kişilere ormancılık yönünden önemli fırsatlar tanındığını, özel sektörün verimli ormancılık çalışmaları konusunda önce bu fırsatlardan yararlanarak kendini ispatlaması gerektiğini vurgulamaktadır [4].

TOKSOY, D., "Özelleştirme ve Ormanlar" başlıklı çalışmasında, özelleştirme kavramına ve Türkiye'nin orman varlığı ve ülkemiz ormancılığında özelleştirme konusunda bazı yaklaşımlarda bulunmaktadır. TOKSOY 'a göre mülkiyet, devlete ait boş araziler, bazı köylerdeki baltalıklar ve sosyal baskının yoğun olduğu köylerdeki ormanlar, özelleştirme konusunda öncelikle ele alınmalıdır. Benzer şekilde, özelleştirme amaçlarına da uygun olan köy yönetsel sınırları içindeki ormanları ve hazine arazilerini düşük bir ücretle köylülere devretmek, kitlesel özelleştirme yöntemi olarak denenebilecek bir yeniliktir. Böylece hedeflenen özelleştirme kısa sürede tamamlanabilir ve ormanların gerçek değerinin belirlenmesi gibi önemli bir sorun ortadan kaldırılır. Böyle bir uygulama mülkiyetin tabana yayılmasında yardımcı olur [25].

GERAY, U., TÜRKER, A., "Türkiye'de Ormancılık Sistemi ve Özel Ormancılık" başlıklı çalışmalarında ormanların neden korunamadığına, ormanlardaki mevcut faydalanma sistemlerine, özel ormancılık kavramına ve ülkemiz açısından değerlendirilmesine yer vermektedirler. Ülkemizde orman tahribinin en önemli iki nedeni olarak; "yasal ve yasa dışı yollardan orman kaynağının aşırı kullanımı" ve "kırsal yoksulluk" görülmektedir. Çalışmada, ormanların %99 'u devlete ait olmakla birlikte, ormanların bir başka sahibinin ise, buralarda yaşamak ve tutunmak zorunda bulunan orman köylüsü olduğu belirtilmekte, orman kaynaklarının sahipsiz olamadığı ve bu iki sahibin uzlaşarak kaynaktan faydalanmak zorunluluğu vurgulanmaktadır. GERAY ve TÜRKER 'e göre; Devlet ormanlarının özelleştirilmesi ve özel ormancılık farklı kavramlardır. Devlet ormanlarından özelleştirmenin düşünülmediği ya da dışlandığı ortamlarda da yoğun özel orman mülkiyeti veya işletmeciliği bulunabilmektedir [8].

1.3. Türkiye'de Orman Mülkiyeti ve Gelişimi

Orman mülkiyeti, insanların ormanlara karşı gösterdiği ilgi ve onunla olan bağlantısının bir sonucu olarak doğmuş ve gelişmiştir. Göçlerin artması ve insanların toplumsal ve ekonomik alanlarda çeşitli şekillerde gösterdikleri gelişim orman mülkiyetini önemli ölçüde etkilemiştir [13].

Ülkemizde devletin orman ve ormancılık konusu ile yakından ve sistemli bir şekilde ilgilenmesi ancak Tanzimat Fermanı'nın ilanından (1839) sonra olmuştur. 1857 yılından itibaren Fransız uzmanların önerileri üzerine ormancılık konusunda bir takım çabalar gösterilmiş, fakat ormanların belirli bir mülkiyet rejimi altında toplanması ve buna göre işletilmesine ilişkin bilgiler daha sonraki tarihlerde başlatılabilmektedir [2].

Toprak hukukunda ilk düzenlenmiş kanun olan 1858 tarihli Arazi Kanunu, ülke topraklarını;

1. Memlûk arazi,
2. Miri arazi,
3. Mevkuf arazi,
4. Metruk arazi,

5. Mevat arazi,

olmak üzere beş gruba ayırmıştır [12]. Bu araziler kısaca şöyle tanımlanabilir:

Özel kişilere ait arazilere "Memlük Arazi", devlete ait arazilere "Miri Arazi", vakıflara ait arazilere "Mevkuf Arazi", terkedilmiş arazilere "Metruk Arazi" ve hiç kimsenin tasarrufu altında olmayan ve halka terk ve tahsis edilmemiş bulunan köy ve kasabalardan uzak taşlık, kıraç gibi yerlerdeki arazilere "Mevat Arazi" denilmektedir [26].

Arazi Kanunu'nun, arazi çeşitleri arasında yer almayan, fakat, gerek anılan kanunun gerekse Mecelle'nin³ çeşitli Maddelerinde özelliklerinden söz edilen "cibal-i mübaha" 'nın altıncı bir arazi çeşidi olarak değerlendirilmesi mümkündür.

Arazi kanununun belirttiği ve hüküm altına aldığı arazi çeşitleri arasında orman, kanunun bazı Maddelerinde değinilmiş olmasına rağmen, ayrıca yer almamıştır. Ormanların, mülkiyete konu oluşları bakımından özel bir şekilde sınıflandırmak ve aynı zamanda arazi konusundaki arazi çeşitleri ile olan ilişkilerini de göstermek gerektiği düşüncesiyle; bazı yazarlar arazi kanununa göre orman mülkiyet çeşitlerini, bu kanundaki çeşitlerine benzer olarak sınıflandırmışlar, diğer bir kısım yazar ise, orman mülkiyet çeşitlerini ayrı bir sınıflandırmaya tabi tutmuşlardır. Bu yaklaşımlar doğrultusunda, arazi kanununa göre orman mülkiyet çeşitleri;

1. Özel kişilere ait ormanlar,
2. Vakıf ormanları,
3. Köy ve kasabalara ait ormanlar,
4. Cibal-i mubaha ormanları⁴,

olmak üzere dört gruba ayırmak mümkündür [13].

³ *Mecelle: Osmanlı İmparatorluğu'nda Tanzimat'tan sonra yapılan kanunlaştırma hareketleri sırasında Ahmet Cevdet Paşa'nın başkanlığı altındaki bir bilim kurulu tarafından hazırlanan, dayanağı İslam Dini olan daha çok borçlar hukuku ve kısmen de esya hukuku ile yargılama hukukunu içine alıp, aile ve miras hukukunu kapsamayan, 1851 Maddelik bir yasa.*

⁴ *Cibal-i Mubaha Ormanları: Genel olarak tahsis ve tasarrufa konu olmayan ve herkes tarafından bir bedel ödenmeksizin yararlanılabilen dağlık ve sarp arazi üzerinde kendiliğinden yetişmiş ağaçlardan oluşan ormanlar.*

Ülkemiz ormancılığına yön veren ve ormanların korunması ile işletilmesine yönelik ormancılık politikasını belirleyen ilk ve en önemli yazılı belge olan 1870 Tarihli Orman Nizamnamesi ormanları mülkiyet bakımından;

1. Devlet ormanları,
2. Vakıf ormanları,
3. Köy ve kasaba ormanları,
4. Özel ormanlar,

olmak üzere dört gruba ayırmıştır [12].

1870 tarihli Orman Nizamnamesi'nde ormanlar mülkiyet bakımından dört gruba ayrılmış olmakla beraber, Orman Nizamnamesi'nde yalnız devlet ormanlarına, vakıf ormanlarına, köy ve kasaba ormanlarına ait hükümlere yer verilmiş olup, özel ormanlar Nizamname kapsamı dışında tutulmuştur [12].

Orman Nizamnamesi, önceleri "cibal-i mubaha" kapsamında değerlendirilen ormanları devlet ormanları kapsamına almıştır. Nizamname ile kişilere, vakıflara ve kasaba ve köylere ait ormanlar dışındaki tüm ormanlar "Devlet Ormanı" kapsamına alınmıştır [20]. Fakat bu ormanların işletilmesi devletin denetimi altında sözleşmelerle izin verilen kişilere (müteahhit) verilmiştir. Devletten başkasına ait ormanların yönetim ve işletilmesi ise, sahiplerine bırakılmıştır [2].

1937 yılında çıkarılan 3116 sayılı Orman Yasası ile ülkemizde "Devlet Ormancılığı" dönemi başlamıştır. Yasa ile, ormanların özel kişi veya kuruluşlarca işletilmesine son verilmiş; devlet ormanlarının devlet tarafından işletilmesi ilkesi benimsenmiştir [20].

3116 Sayılı Yasa ile ormanlar mülkiyet bakımından;

1. Devlet ormanları,
2. Umuma mahsus ormanlar (köy, belediye ve özel idareler gibi tüzel kişiliğe sahip kamu kurumlarına ait ormanlar),
3. Vakıf ormanları,

4. Özel ormanlar,

olmak üzere dört grupta toplanmıştır [12].

Bu sınıflandırmaya göre; 3116 Sayılı Orman Yasası eskiden beri var olan mülkiyet çeşitlerini aynen kabul etmiş ve bu bakımdan Orman Nizamnamesi'ne uymuştur.

3116 sayılı Orman Yasası'nın geçici 1. Maddesi gerek ormanların korunmasında disiplinin sağlanması, gerekse işletme bakımından, devletin mülkiyeti altında tutulması zorunlu görülen bir kısım orman kamulaştırılmıştır [12].

1945 yılında çıkarılan 4785 Sayılı Yasa ile ülkemizde bazı istisnalar dışında tüm ormanlar devletleştirilmiştir. Bu yasanın çıkışında; "bir kamu hizmeti niteliğinde bulunan ormancılık alanında yapılacak çeşitli sosyal, ekonomik ve teknik çalışmaları en iyi devlet mülkiyeti ile mümkün olacağı kanısı ve bu amaçla devletten başkasına ait ormanların devlet elinde toplanması için 3116 Sayılı Yasa'nın getirdiği devletçilik ilkesini tam olarak uygulamak isteği, ayrıca uyumsuzluk konusu ormanlar sorununu kökünden çözmek düşüncesi" etken olmuştur [13].

4785 Sayılı Yasa yaptığı devletleştirme dışında 3116 Sayılı Orman Yasası'nın mülkiyet çeşitlerini saklı tutmuştur [18].

1950 yılında çıkarılan 5653 Sayılı Yasa 3116 Sayılı Orman Yasası'nda bazı değişiklikler yapmış ve ormanları mülkiyet bakımından;

1. Devlet ormanları,
2. Köy ve belediye gibi tüzel kişilere ait ormanlar,
3. Özel ormanlar,

olmak üzere üç grupta toplamıştır [18].

5653 Sayılı Yasa ile eski yasalardan farklı olarak; vakıf ormanları 4785 Sayılı Yasa ile devletleştirilmiş bulunmasından dolayı yeni sınıflandırmada vakıf orman mülkiyetine yer verilmemiştir [12].

Bu tarihten sonra anılan ormanlar, "tüzel kişiliğe ait ormanlar" kapsamında değerlendirilmektedir [20].

5653 Sayılı Yasa ile aynı yıl çıkarılan 5658 Sayılı Yasa, 4785 sayılı kanunla devletleştirilen ormanlardan bazılarının sahipleri ve mirasçıları istedikleri takdirde ve bir takım şartların gerçekleşmesi durumunda, geri verileceğini öngörmüştür. Yasanın iadesini olanaklı öngördüğü ormanlar, köy ve belediye gibi tüzel kişiliklere ve gerçek kişilere ait ormanlardır.

Bu duruma göre; 5658 Sayılı Yasa 5653 Sayılı Yasanın mülkiyet çeşitlerini aynen korumuş ve 4785 Sayılı Yasa ile devlet mülkiyetine geçen vakıf ormanlarını iade etmemiştir [18].

Halen yürürlükte olan 1956 tarihli 6831 Sayılı Orman Yasası'na göre ormanlar mülkiyet bakımından;

1. Devlet ormanları,
2. Tüzel kişiliğe sahip kamu kuruluşlarına ait ormanlar,
3. Özel ormanlar,

olmak üzere üç grupta toplanmıştır [27].

6831 Sayılı Orman Yasası üç tür orman mülkiyeti ile ilgili olarak ayrı ayrı hükümler getirmiş ve devletten başkasına ait ormanlar üzerinde de devletin denetimi öngörülmüştür [18].

Orman Bakanlığı'nın 1997 yılı verileri itibariyle Türkiye orman varlığı 20.7 milyon ha olup [5], ülkemiz ormanlarının %99.897 'si devlet ormanı, %0.017 'si tüzel kişiliğe ait orman, %0.086 'sı ise özel orman mülkiyetindedir [17].

Türkiye'de tüzel kişiliği olan kamu idarelerine ve kamu kuruluşlarına ve özel kişi veya kuruluşlara ait ormanların durumu Tablo 1 ve Tablo 2 'de verilmiştir [16, 17].

Tablo 1. Türkiye'de tüzel kişiliğe sahip kamu kuruluşlarına ait ormanlar

Mülkiyet Sahibi	Orman Sayısı	Miktarı (ha)	Oranı (%)
Köy	10	1903.6	55.9
Belediye	12	392.6	11.6
Özel İdare	2	372.0	10.9
Sümerbank	2	16.3	0.5
Vakıflar Genel Müdürlüğü	1	206.7	6.1
Seka Genel Müdürlüğü	1	7.2	0.2
Tekel İdaresi	1	59.6	1.8
Sosyal Sigortalar Kurumu	1	87.8	2.6
Üniversite (İÜ. Orman Fakültesi)	1	354.0	10.4
Toplam	31	3399.8	100.0

Tablo 2. Türkiye'de özel kişi veya kuruluşlara ait ormanlar

Mülkiyet Sahibi	Orman Sayısı	Miktarı (ha)	Oranı (%)
Gerçek Kişi	136	15989.0	92.5
Ticari Kuruluş	8	1279.6	7.4
Kooperatif (Kamu Dışı)	1	12.5	0.1
Toplam	145	17281.1	100.0

Görüldüğü gibi ülkemizde tüzel kişiliğe ait ormanların sayısı 31, alanları toplamı yaklaşık 3400 ha 'dır. Bu ormanlar ülkemiz genel orman alanının yaklaşık %0.02 gibi çok küçük bir orana sahiptir. Ülkemizde özel ormanlar da alan ve miktar bakımından fazla olmayıp, toplam 17281 ha alana sahip 145 özel orman bulunmaktadır. Bunun ülkemiz ormanlarına oranı %0.09 'dur.

1.4. Devlet Ormanlarından Köylülere Sağlanan Yaralanma Haklarının Tarihi Gelişimi

Tarihi süreç içerisinde çeşitli düzenlemelerle değişikliğe uğrayan devlet ormanlarından köylülerin yararlanma hakları, ormanlar içinde ve civarında yaşayan halkın ormanlarla ilişkilerinin düzenlenmesinde büyük önem arz etmektedir.

Devlet ormanlarından köylülerin yararlanma hakları ilk kez 1870 tarihli orman nizamnamesi ile doğmuştur. Orman Nizamnamesinden önce ise, büyük bir çoğunlukla cibal-i mubaha üzerinde bulunan ve devlete ait ormanlardan yararlanmaya ilişkin yasal bir düzenlemeye rastlanılmamaktadır [13]. Orman Nizamnamesi'nden sonraki yıllarda söz konusu olan yararlanma hakları çeşitli yasalarla değişikliklere uğramıştır.

Orman köylülerine tanınan yararlanma haklarının gelişimi aşağıdaki şekilde özetlemek mümkündür:

1.4.1. 1870 Tarihli Orman Nizamnamesi İle Tanınan Yararlanma Hakları

Orman Nizamnamesi'nin 5, 16, 17 ve 18. Maddeleri devlet ormanlarından köylülerin yararlanma hakları ile ilgilidir. Aynı nizamnamenin 22 ve 25. Maddeleri köy ve kasaba baltalıklarından yapılan yararlanmaya ilişkindir [28] [Ek 1].

Orman Nizamnamesi'ne göre köylülerin ormanlardan yararlanmaları;

1. Devlet ormanlarından yapılan yararlanma,
2. Kasaba ve köy baltalıklarından yapılan yararlanma,

olmak üzere iki esasa göre devam etmiştir.

Orman Nizamnamesi'nin 5. Maddesi;

- a) Köy halkının kişisel yakacak ve yapacak ihtiyaçları için devlet ormanlarından parasız olarak yararlanmaları,
- b) Ticaret amacıyla ve kerestelik olarak yapılacak yararlanmalarda orman idaresi tarafından belirlenecek bedelin ödenmesi,
- c) Ticaret amacı ile odun ve kömür olarak yapılacak yararlanmada her köyün bağlı olduğu Pazar yerine kendi araba ve hayvanları ile götürecekleri odun ve kömürden bedel alınmaması, ancak köyün bağlı olduğu pazar yerinde satılabilecek miktardan fazla ve köylülerin kendi araçlarından başka araçlarla diğer pazarlarda satacakları odun ve kömür için yapacakları yararlanmada orman idaresi tarafından belirlenecek bedelin ödenmesi,

esasını öngörmüştür [15].

Anılan Nizamname'nin 16. Maddesi'nde, hayvan sürülerinin otlatılmasının izine ve vergiye tabi olacağı öngörülmüştür. Benzer şekilde aynı Nizamname'nin 17. Maddesi ile devlet ormanlarından doğal olarak yıkılmış ağaçların izin alınarak bedel ödmeden toplanabileceği; 18. Maddesinde ise devlet ormanların izinsiz taş, toprak, taze ve kuru yaprak gibi şeylerin çıkarılmasının yasaklanması öngörülmüştür.

Orman Nizamnamesi, köy ve kasaba baltalıklarında yapılan yararlanmalara ilişkin ilk ayrıntılı yaptırımları da içermektedir. Orman Nizamnamesi ile kasaba ve köy baltalıklarının özel mülkiyete geçirilmesi yasaklanmıştır. Anılan Nizamnamenin 22. Maddesi ile ormanların ortaklaşa olarak kullanım hakkına sahip olan köy veya kasaba halkına bu ormanlardan başka köy ya da kasaba halkını yararlanmaktan alıkoyma hakkını da tanınmıştır. Ayrıca, Nizamnamenin 25. Maddesi ile her köy ve kasaba halkının tümü köy ya da kasabalarına ayrılmış ormanlarda öz gereksinimleri için serbestçe yararlanabilmeleri ancak ticaret amacı ile bu ormanlardan keserek hazırlanan kereste için "öşür"⁵ ödemeleri, öngörülmüştür [29].

Orman Nizamnamesi ile kabul edilen yararlanma haklarına ilişkin hükümlerin uygulanması gerek orman-köylü ilişkileri, gerekse devlet ormanlarının korunması üzerinde olumsuz etki yaratmıştır. Devlet ormanlarının köylülere tanınan yapacak ve yakacak odun alma hakkı bazı kişilerce yasa dışı amaçlarla kullanılmıştır. Şöyle ki; köylü kişisel ihtiyacı için gerekli kereste ve odunu civar ormanlardan kaçak olarak sağlamış ve bu amaçla kendisine verilen bedelsiz ruhsatnamelerle ormanlardan çıkardığı ürünü ise satmıştır. Benzer şekilde, ticaret amacıyla aldığı bedelli ruhsatnameler çoğu kez hak sahibi olmayan odun tüccarlarının kolaylıkla çıkar sağlmasına yaramıştır [15].

Orman Nizamnamesi köylülere ticaret için verilecek kerestenin miktarını sınırlamamış olduğundan, araya giren tüccarlar köylüye verilen ruhsatname bedelini yatırarak ürünü kendileri alıp satmışlar, köylülere ancak ağacı kesmek ve taşımak işleri için para ödemişler ve böylece büyük kazançlar sağlamışlardır [30].

⁵ Öşür: Hazine giderleri için toprak gelirlerinden alınan onda bir oranında vergi.

Ruhsatname işlerinin düzensizliği ve ormancılık örgütünün yetersizliği nedeni ile artan yasa dışı ve amaç dışı kullanımlar, devlet ormanlarının geniş ölçüde tahribine neden olmuştur. Yeterli sayıda teknik elemanın olmaması, mevcut baltalıkların köylülerin ihtiyacını karşılayamaması ve sınırlarının kesinlikle belirtilmemesi nedeni ile devlet ormanlarının tahribinin önüne geçilememiştir [31].

1.4.2. 1920 Tarihli ve 39 Sayılı Baltalık Yasası İle Tanınan Haklar

39 Sayılı Baltalık Yasası'nın 1, 2 ve 5. Maddeleri devlet ormanlarından köylülerin yararlanma hakları ile ilgilidir [32] [Ek 2].

Bu kanun, Orman Nizamnamesi ile karışık ve olumsuz duruma gelen köylülerin Devlet ormanlarından faydalanma işlerini, köylülere baltalık verilmesi suretiyle çözümlenmek istemiştir [14].

Baltalık Yasası ile ormanların daha iyi korunacağı, yararlanma ve odun kesme hakkının düzenli olarak yürütüleceği, köylüyü zor duruma düşüren işlemlerin ortadan kaldırılacağı, yararlanma hakkının serbest bir şekilde getirileceği, köylülerin devlet ormanına girme ve müdahale etme haklarının kalmayacağı ve bu arada baltalıklardan elde edilecek verim ile gelir sandıkları kurularak köylerin imarının da sağlanacağı öngörülmüştür [32].

Baltalık Yasası'nın Birinci Maddesi ile Orman Nizamnamesi'nin 5. Maddesi yürürlükten kaldırılmış ve odunculuk, kömürcülük ve kerestecilik yapan ya da büyük ormanlara en fazla 20 km uzaklıkta bulunan köylere, her haneye en fazla net 18 atik dönüm üzerinden baltalık verilmesi öngörülmüştür [28].

Böylece Orman Nizamnamesi ile bütün köylere tanınan yararlanma hakları, Baltalık Yasası ile sadece eskiden beri odunculuk, kömürcülük ve kerestecilik yapan köylüler ile büyük ormanlara en fazla 20 km uzaklıkta bulunan köylere tanınmak suretiyle sınırlandırılmıştır. Yasa ile, sanatı çiftçilik olan, kerestecilik ve odunculukla ilgisi olmayan ve belirlenen mesafe dışında kalan köyler için baltalık ayrılmamaktadır [33].

GÜMÜŞ 'e göre, "ormanların köylülerce korunması yaklaşımı" da yine Baltalık Yasası'nın 1. Maddesi kapsamında yer almakta ve "Baltalıkların korunması ile yararlanma köy ihtiyar heyetinin denetimi ve sorumluluğu altında köy halkına aittir" hükmüne yer verilmektedir. Baltalık Yasası'nın 2. Maddesi ile, köy çevresindeki ormanların özel orman statüsünde olmasından dolayı 1. Madde'de belirtilen Devlet ormanlarından baltalık verilmesi halinde orman memurunun kontrolü altında köylülerin ve orman sahipleri tarafından oluşan birer ve iki tarafın anlaşması halinde bir üçüncü şahıs, anlaşma olmaması durumunda ise orman memurunun belirleyeceği bir kişi olmak üzere toplam üç kişiden oluşan değer biçici heyet tarafından taktir edilecek kıymet üzerinden köy adına peşin ödenmek suretiyle istimlak edilmesi öngörülmüştür. Baltalık Yasası'nın 5. Maddesine göre ise, 1. ve 2. Maddeler gereğince baltalığa sahip olan köyler halkının kesip pazarda satacakları kereste ve yakacak odun her türlü vergiden muaf tutulmuştur. Ancak, köyün onarımı ve yardımlaşma sandıkları oluşturulması için Köy İhtiyar Heyeti kararınca kesip satılan ürünlerden de elde edilen bedel, İktisat Bakanlığı'nın emrine olmak üzere Ziraat Bankası'na yatırılmaktadır [33].

Devlet ormanlarının korunması, bu ormanlardan köylülerin parasız faydalanması, köylülerin yapacak ve yakacak ihtiyaçlarının, kendilerine verilecek baltalıklardan karşılanması ve böylece bu baltalıkların köylülerce korunmasının temini gibi amaçları bulunan Baltalık Yasası da, orman-köylü ilişkisini düzenlemekten ve dolayısıyla devlet ormanlarının korunmasını sağlamaktan uzak kalmıştır. Bu durumun nedenleri, bu kanunu yürürlükten kaldıran 484 Sayılı "İntifa Hakkı Yasası" 'nın gerekçesinde belirtildiği üzere, Baltalık Yasası gereğince köylülere verilecek miktarda bu köylerin civarında devlet ormanı bulunmaması, köylülere baltalık ayrılması işlerini yürütecek yeterli sayıda teknik eleman olmaması, mevcut baltalıkların köylülerin gereksinimlerini karşılayamamasıdır [31].

Kısaca, Baltalık Yasası uygulama sonuçları önceden ayrıntılarıyla dikkate alınarak hazırlanmış bir düzenleme olmadığından, ormanların tahribi ile sonuçlanmış veya en azından bu anlamda önemli endişelere yol açmıştır [33].

1.4.3. 1924 Tarihli ve 484 Sayılı Devlet Ormanlarından Köylülerin İntifa Hakkı Yasası İle Tanınan Haklar

484 Sayılı İntifa Hakkı⁶ Yasası devlet ormanlarından köylülerin yararlanma hakları ile ilgili farklı düzenlemeleri öngörmüştür [32] [Ek 3].

Bu Yasa;

- a) "Eskiden beri koru ve baltalı olmayan köy ve köy niteliğindeki kasaba halkının kişisel yapacak odun ihtiyaçları için gerek yeniden inşa etmek gerekse tamir amacıyla ve resmi izine dayanarak parasız olarak ormanlardan yararlanmaları,
- b) Yine aynı nitelikteki köy ve kasaba halkının gerek kişisel ihtiyaçları, gerekse bağlı oldukları pazar yerleri ile kasabalara ticaret amacıyla ve kendi araçları ile götürecekleri odun ve kömür için de resmi ruhsata dayanarak, ormanlardan parasız olarak yararlanmaları,
- c) Ormanların içinde ve civarındaki kerestecilikle uğraşan köyler halkından kereste imal edecekleri, işleyebilecekleri miktarda ve tarife bedeli karşılığında ve bir yıl süreli olmak üzere ruhsatname verilmesi",

esaslarını öngörmüştür [15].

484 Sayılı İntifa Hakkı Yasası ile; köylülere yine devlet ormanlarından bazı yararlanma hakları tanınmış olmakla birlikte, bu hakların kullanılması bir takım kayıtlara bağlanmış ve Orman Nizamnamesi'nin sakıncalı yönleri düzeltilmiştir. Özellikle paralı faydalanmada, köylülere verilecek kerestenin işleyebilecekleri miktarda olması kaydı konulmuştur. Ancak, bu kanunda tanıdığı yararlanma hakları köylüye bir yarar sağlayamamış ve bundan yine çoğunlukla hak sahibi olmayan kişiler yararlanmıştır. Parasız yararlanma haklarında da aynı durum görülmüştür. Köylüler kişisel ihtiyaç olarak aldıkları

⁶ *İntifa Hakkı: Yararlanma Hakkı*

odunu çok defa kendi olanakları olmadığı için hızar sahiplerine biçtirmişler ve onlara biçme parası karşılığı kişisel ihtiyaç odununun bir kısmını vermek zorunda kalmışlardır. Bir kısım köylüler ise, parasız olarak aldıkları kişisel ihtiyaç odununu satarak bir sonraki yıl orman idaresinden yine talepte bulunmuşlar ve bu durum her yıl sürekli olarak bu şekilde devam etmiştir. Ayrıca bu kanunla kabul edilen yararlanma hakkı, köylüler dışında köy niteliğinde kasaba halkına (tarımla uğraşan kasaba ve şehir halkı ve çiftlik sahipleri) da tanınmıştır. Hak sahiplerinin kapsamının genişletilmesi, yararlanma haklarının devlet ormanları üzerindeki baskısını daha da artırmıştır [14, 15].

1.4.4. 1937 Tarihli ve 3116 Sayılı Yasa İle Tanınan Haklar

3116 Sayılı Orman Yasası'nın 17, 18, 19 ve 20 maddeleri devlet ormanlarından köylülerin yararlanma hakları ile ilgilidir [34] [Ek 4].

3116 Sayılı Orman Yasası'nın 17. Maddesi ile karşılıksız yararlanma hakkı kaldırılmıştır. Yasa ile 484 Sayılı İntifa Hakkı Yasası'nın yürürlükten kaldırılması, faydalanmaların orman varlığına göre ve bedeli ödenerek ve izine bağlanarak yapılması gereğini doğurmuştur [35].

Yasanın 19. Maddesi ile ormanların buldukları köy ve bu ormanlara bitişik köylerdeki yoksul köylülere ev, samanlık ve ahır gibi kişisel gereksinimleri için kesme, taşıma giderleriyle tarife bedeli ödenmek koşuluyla ve bu alan içindeki köylerin cami, okul ve köy yollarındaki köprülerin yapımı ve onarımı için yalnız kesme ve taşıma giderleri alındıktan sonra ormanların istif edilmiş ya da görevlilerin belirleyecekleri yerlerden kerestelik tomruk verilmesi öngörülmüştür. Aynı Yasa'nın 18. Maddesi ile; ormanların içinde ya da orman sınırlarına, köy ortasından yatay olarak 5 km uzaklığa kadar bulunan köylere kişisel gereksinimleri için dikili ağaçlara ilişkin tarife bedelinin dörtte birini ve ayrıca kesme ve taşıma giderlerini ödemek koşuluyla ormanların istif edilmiş yerlerinden ya da görevlilerin göstereceği alanlardan kerestelik tomruk ve yakacak odun verilmesi uygulaması başlatılmıştır. Ayrıca aynı uzaklıkta bulunup da geçimlerini öteden beri kendi araçlarıyla pazara getirip sattıkları kereste, odun ve kömüre bağlı köylüler için küçük satış kümelerinin artırmaya çıkarılması ve bu satışlara başka alıcıların girmesinin yasaklanması ilkesi getirilmiştir.

3116 Sayılı Yasa'nın 20. Maddesi ise ormanlardan çıkarılacak kerestelik ve diğer her çeşit orman ürünlerinin de artırmaya çıkarılabileceği gibi geçimleri öteden beri bu ürünleri toplayıp satmaya bağlı olan 18. Maddede gösterilen mesafe dahilinde köylere tarife bedelini ödemek şartı ile gösterilecek mıntıkada belirlenecek süreler içinde toplayıp çıkarmak üzere izin verilmesi öngörülmüştür.

3116 Sayılı Orman Yasası ilk defa ormanlardan yararlanma haklarını kesin olarak belirlemiş ve bu ormanlardan yararlanma hakkını gerçek orman köylüsüne tanımıştır [15].

1.4.5. 1938 Tarihli ve 3444 Sayılı Yasa İle Tanınan Haklar

3444 Sayılı Yasanın 1. Maddesi 3116 Sayılı Orman Yasası'nın 18. Maddesini değiştirmiştir [28] [Ek 5].

Bu değişiklik ile, 3116 Sayılı Orman Yasası'nın devlet ormanlarından kişisel ihtiyaç olarak yararlanacak köylüler için çizdiği sınır 5 km 'den 10 km 'ye çıkarılmak suretiyle genişletilmiş ve orman ürünü için tayin edilen bedel de azaltılarak tarife bedelinin dörtte birinden ($\frac{1}{4}$) onda birine ($\frac{1}{10}$) indirilmiştir. Ayrıca bu faydalanma hakkı nüfusu 2000 'den az olan ilçe merkezleri ile kasaba sakinlerine de tanınmıştır. Öte yandan aynı mesafe dahilinde bulunup da geçimlerini öteden beri kendi araçları ile pazarlara getirip sattıkları kereste, odun ve kömüre bağlı olan köylülere verilecek ürünün de artırmaz olarak tam tarife bedeli üzerinden sağlanması kabul edilmiştir [14].

Anılan Yasa; 3116 Sayılı Yasa'nın devlet ormanlarından köylülere tanınan yararlanma haklarının sınırlarını genişletmiştir [35].

1.4.6. 1950 Tarihli ve 5653 Sayılı Orman Yasası İle Tanınan Haklar

5653 Sayılı Orman Yasası'nın 17, 18, ve 19. Maddeleri devlet ormanlarından köylülerin yararlanma hakları ile ilgilidir [36] [Ek 6]

5653 Sayılı Yasa, hak sahibi köylülerin belirlenmesi ve köylülere gerek kişisel ihtiyaç ve gerekse pazar satışı için verilen ürünlerden alınacak bedel konusunda yeni esas

getirmemiştir. Ancak, ticaret amacıyla pazarlarda satılmak üzere verilen ürün için, geçmişteki esaslardan ayrı olarak yeni bir uygulama getirmiştir [15]. Söyle ki; 3116 sayılı orman yasasının 18. Maddesindeki "öteden beri geçimlerini kendi araçlarıyla pazara getirip sattıkları kereste, odun ve kömürle sağlayan köylüler" için öngörülen uygulamayı değiştiren 5653 Sayılı Orman Yasası'nın 18. Maddesi ile "köylülerin birim fiyat⁷ kararıyla kesip istif yerlerine taşıdıkları orman ürünlerinden, Pazar yerine götürüp satmak amacıyla istediklerinde kerestelik olarak %25 'ine kadarının, odun ve kömür olarak ise %100 'üne kadarının üretim işlerinde çalışan köylülere satış bedeli üzerinden artırımsız olarak verilmesi" uygulaması getirilmiştir [35].

1.4.7. 1956 Tarihli ve 6831 Sayılı Orman Yasası İle Tanınan Haklar

6831 Sayılı Orman Yasası'nın 31, 32, 33, 34, 35, 37 ve 38. Maddeleri devlet ormanlarından köylülerin yararlanma hakları ile ilgidir [37] [Ek 7].

3116 Sayılı Orman Yasası ile buna ek olarak çıkartılan 5653 Sayılı Yasa'yı yürürlükten kaldıran 6831 Sayılı Orman Yasası, devlet ormanlarından faydalanacak köylerin sınırlandırılması ve köylülere kişisel ihtiyaç, ortak ihtiyaç ve pazar satışı olarak verilmekte olan orman ürünlerinden alınacak bedel konusunda farklı bir hüküm getirmemiştir [31].

6831 Sayılı Yasa'nın "Köylü Pazar Satışları" 'na ilişkin 34. Maddesi; 1744, 1906, 2655, 2896, 3373 ve 4570 Sayılı Yasalar ile değişikliğe uğramış, 2000 yılında yürürlüğe giren 4570 Sayılı Yasa ile son şeklini almıştır. Benzer şekilde; 6831 Sayılı Orman Yasası'nın 31 ve 32. Maddeleri 2896 ve 3373 Sayılı Yasalar ile değişikliğe uğramıştır. Yine, 6831 Sayılı Orman Yasası'nın 33. Maddesi 2896 Sayılı Yasa ile değiştirilip, 38. Maddesi anılan yasa ile yürürlükten kaldırılmıştır.

⁷ *Birim Fiyat: Devlet orman işletmelerinin ağaç kesme, tomruklama ve taşıma işlerinde çalıştırdıkları işçilere uyguladıkları ücret ödeme biçimi*

1.4.8. 1973 Tarihli ve 1744 Sayılı Yasa İle Tanınan Haklar

1744 Sayılı Yasa 6831 sayılı orman yasasının 34. Maddesini değiştirmiştir [38] [Ek 8]. Bu değişikliğe göre, orman işçileri 6831 Sayılı Orman Yasası'nda olduğu gibi kesip satış istif yerlerine taşıdıkları ürünün 10 m³ 'ü geçmemek üzere %25 'i kadarının pazar gereksinimleri olarak istiflerinden maliyet bedeli ile artırmaz olarak verilmesi yerine "sınırları içerisinde devlet ormanı bulunan köy ve kasaba halkının birim fiyat usulüyle kesilip istif yerlerine taşıdıkları kerestelik tomrukların 10 m³ 'ü geçmemek üzere %25 'ine rastlayan kesme ve taşıma hakediş tutarını %30 fazlasıyla" verecektir. Ayrıca Yasa'nın değişik ikinci fıkrasına göre de, kesip satış istif yerlerine taşıdıkları kerestelik tomrukların 10 m³ 'ü geçmemek üzere %25 'ine kadarı için ilgili orman işletmesinin satış istif yerlerinden kerestelik tomruklara ilişkin bir yıl önceki genel ortalama maliyet bedeliyle yine bir yıl önceki artırmalı satışlar genel ortalaması arasındaki fark orman idaresince yılı hesabından parasal olarak üretim sahiplerine ödenir.

1744 Sayılı Yasa köylülere tanıdığı yararlanma hakları bakımından 6831 Sayılı Orman Yasası'dan farklı hükümler getirmesine karşın bu hakların esaslarında köklü değişiklikler yapmamıştır [31].

1.4.9. 1975 Tarihli ve 1906 Sayılı Yasa İle Tanınan Haklar

1906 Sayılı Yasa'nın 1. Maddesi 6831 Sayılı Yasanın 34. Maddesini ikinci kez değiştirmiştir [39] [Ek-9].

Yasa; birim fiyatla kesip satış istif yerlerine taşınan odun ya da kömürle tarım araç ve gereç yapımında ya da çeşitli el sanatları, meyve, sebze ambalajcılığında kullanılan sanayi odunlarından işçiye maliyet bedelleri üzerinden verilebilecek miktarı %60 'dan %100 'e çıkarmıştır. Ayrıca orman köylerinde kooperatifçiliği yaygınlaştırma çabası olarak değerlendirilebilecek yeni bir düzenleme getirmiştir [29]. Bu düzenleme orman köyleri kooperatiflerince kesilip satış yerlerine taşınan kerestelik tomrukların %25 'inin diğer orman ürünlerinin %100 'üne kadarının bu kooperatiflere maliyet bedeli ile artırmaz olarak satılması öngörülmüştür.

1906 Sayılı Yasa ile devlet ormanlarından köylülere tanınan Pazar satışlarına ilişkin haklar daha da genişletilmiş ve ayrıca köylülere artırmalı satış ilkesi dışında bir ayrıcalık da tanınmıştır [31].

1.4.10. 1982 Tarihli ve 2655 Sayılı Yasa İle Tanınan Haklar

2655 Sayılı Yasa'nın 1. Maddesi ile 6831 sayılı orman yasasının 34. Maddesi üçüncü kez değiştirilmiştir [40] [EK 10].

Bu yasa daha önceki yasalardan farklı olarak Devlet ormanlarından köylülere tanınan Pazar satışı haklarında bazı kısıtlamalar getirmiştir. Bu kısıtlamalar söz konusu haklardan yararlananların sayısında , orman ürünlerinin cinsinde, hakediş tutarları oranında olmuştur. Şöyle ki; yaralanma hakkı sahibi olabilmek için gerçek kişilerin o yer nüfusuna kayıtlı olarak ikamet etmeleri şartı getirilmiştir. Köylü Pazar satış hakkı sadece baltalık ormanlarında tanınmıştır. Hak sahibi köylülere kesip satış istif yerlerine taşıdıkları sadece yakacak odunların %80' ine kadarının verilmesi, özel durumlarda %100' e kadar artırılması öngörülmüştür. Orman köylerini kalkındırma kooperatiflerinin Pazar satışlarından yararlanabilmeleri, bu kooperatiflerin bir sanayi kuruluşuna sahip yada bu tür bir kuruluşun %51' lik payına ortak olmaları ve ürünlerinin bu sanayi kuruluşunda işlenmesi koşuluna bağlanmıştır [31].

1.4.11. 1983 Tarih ve 2896 Sayılı Yasa İle Tanınan Haklar

6831 Sayılı Orman Yasası'nın 31, 32, 33, 34, 35, 37 ve 38. Maddeleri 2896 Sayılı Yasa ile değiştirilmiştir [41] [Ek 11]. 2896 Sayılı Yasa ile yeniden değişikliğe uğrayan 31, 32, 33 ve 34. Maddelerin değişiklik gerekçesi olarak; daha önceki yasal düzenlemelerde orman veriminin dikkate alınmadığı, zaman içerisinde orman köylüsünün sosyo-ekonomik yapısının değiştiği, verimli orman alanlarının tahrip edilerek tarım arazisine çevrilmiş olduğu, köy civarlarında çok bozuk orman alanlarının kaldığı vurgulanarak; orman köylülerine sağlanmış bulunan çeşitli intifa haklarının günün gerçeklerine ve rasyonel bir orman işletmeciliği ilkesine uyacak şekilde değiştirilmesini öngörülmüştür [42].

için ihtiyaç verilemeyeceği" şeklinde değiştirilmiştir.

Yasanın 20. Maddesi ise, 6831 Sayılı Orman Yasası'nın 32. Maddesini "Yönetmelik sınırları içinde verimi yeterli olmayan Devlet ormanı bulunan köylülere, sınırları içinde verimi yeterli Devlet ormanı bulunan ve nüfusu 2500 'den aşağı kasabaların halkına kişisel ve ortak ihtiyaçları için yakın istif veya satış istif yerlerinden maliyet bedeli ile bir defaya mahsus yapılacak ürün verilmesi" şeklinde değiştirmiştir. Benzer şekilde; 6831 Sayılı Orman Yasası'nın 35. Maddesi "dışarıdan gelecek ve hükümetçe yerleştirilecek göçmelerle, ülke içinde bir yerden bir yere taşınacak ve topluca köy kuracak veya köylerde yerleştirilecek olanlara, yer sarsıntısı, yangın, heyelan, sel, çığ yüzünden felakete uğrayan köylülere yapacakları ev, ahır ve samanlık için bir defaya mahsus olmak üzere istif veya satış istif yerlerinden kesme, taşıma ve istif giderleri karşılığında yapılacak emval verilmesi" şeklinde değiştirilmiştir [41].

2896 Sayılı Yasa ile 34 Madde, "orman köylülerini kalkındırma kooperatiflerinin uygun bir sanayi kuruluşuna sahip olmamaları ya da yasa ile tanınan %25 arasındaki haktan yararlanmak istememeleri durumunda bu kooperatiflerin haklarının karşılığını para olarak alabilecekleri" şeklinde değiştirilmiştir.

1.4.12. 1987 Tarihli ve 3373 Sayılı Yasa İle Tanınan Haklar

6831 Sayılı Yasanın 31, 32 ve 34. Maddelerine 3373 Sayılı Yasa ile yeni değişiklikler getirilmiştir [43] [Ek 12].

Yönetmelik sınırları içinde Devlet ormanı bulunan köylerde oturanlara kişisel ve ortak ihtiyaçları için alacakları yapacak ürün yerine istedikleri takdirde nakit ödeme yapılabileceği kabul edilmiştir.

Yönetmelik sınırları içinde verimsiz Devlet ormanı bulunan köylülere, sınırları içinde verimli Devlet ormanı bulunan ve nüfusu 2500 'den aşağı olan kasabaların halkına kişisel ve ortak ihtiyaçları için en yakın ürün satış istif yerlerinden maliyet bedelinin 1/3 'i karşılığında yapacak emval verilmesi ve yine bu yerler halkının yakacak ihtiyaçlarının maliyet bedelinin 1/3 'i ile karşılanacağı öngörülmüştür.

Orman köylerini kalkındırma kooperatiflerine %25 karşılığı olarak kerestelik tomruk ile kaplamalık ve soymalık tomruk verilmesi ya da bedel farkı ödenmesi kabul edilmiştir. Ayrıca odun hammaddesi üretiminde çalışanlara ödenecek hakediş fazlası oranı %10 'a çıkartılmıştır.

Bu değişikliklerle orman köylülerine ve kooperatiflerine tanınan haklar önemli ölçüde genişletilmiştir. Bu haklar nedeniyle ormancılık örgütü büyük fedakarlıklara katlanmak zorunda bırakılmıştır [31].

1.4.13. 2000 Tarihli ve 4570 Sayılı Yasa İle Tanınan Haklar

30 Mayıs 2000 Tarihinde yürürlüğe giren 4570 Sayılı Yasa ile 6831 Sayılı Orman Yasası'nın 34 Maddesi altıncı kez değiştirilmiştir [10] [Ek 13].

4570 Sayılı Yasa ile son şeklini alan 34. Madde "üretimin orman idaresi tarafından yapılması halinde, sınırları içinde Devlet ormanı bulunan köy ve kasabalarda o yer nüfusuna kayıtlı olarak ikamet eden gerçek kişilerin veya sınırları içinde Devlet ormanı bulunan köy ve kasabalarda her birinde hane adedinin çoğunlu tarafından kurulan orman köylerini kalkındırma kooperatiflerinin baltalık ormanlarından birim fiyat usulü ile kesip, satış istif yerlerine taşıdıkları yakacak odunların yüzde yüzüne kadarı idarece tayin edilecek süre içinde, istedikleri takdirde kendilerine maliyet bedeli üzerinden verilmesi, hane adedinin en az yüzde ellibiri tarafından kurulan orman köylerini kalkındırma kooperatiflerinin birim fiyat usulü ile kesip satış istif yerlerine taşıdıkları kerestelik,

soymalık ve kesme kaplamalık tomrukların ve sanayi odunlarının ayrı ayrı yüzde yirmibeşine kadarı, istedikleri taktirde satış istif yerlerinden, Orman Bölge Müdürlüklerinin son açık artırmalı satış ortalaması fiyatlarından yüzde yirmi düşülerek tespit edilecek bedelle, kendilerine satılır. Ancak, hakkını mal olarak almak istemeyen orman köylerini kalkındırma kooperatiflerine, birim fiyat usulü ile kesip, satış istif yerlerine taşıdıkları kerestelik, soymalık ve kesme kaplamalık tomrukların ve sanayi odunlarının ayrı ayrı yüzde yirmibeşine kadarı için, ilgili orman işletmesince istihsal edilen üründen aynı yıl içinde açık artırmalı olarak satılan miktarın genel satış ortalaması ile maliyet bedeli ortalaması arasındaki bedel farkı, bilançonun çıkarılmasını müteakip nakden ödenmesi, ancak Orman Bölge Müdürlüklerinin son açık artırmalı satış ortalaması fiyatlarında yüzde yirmi düşülerek tespit edilecek bedel, maliyet badelinin üstünde ise orman köylerini kalkındırma kooperatiflerinin hak ettikleri yüzde yirmibeş ürünler kendilerine maliyet bedeli ile satılması,

Devlet ormanlarında üretimde çalışan gerçek ve tüzel kişilerin, kesip satış istif yerlerine taşıdıkları yapacak ve yakacak ürüne ait hakediş tutarları ayrıca yüzde on fazlası ile kendilerine ödenmesi öngörülmüştür.

Orman-halk ilişkilerinin düzenlenmesi ve dolayısıyla ormanların korunması bakımından köylülere tanınan haklar Orman Nizamnamesi'nden başlayarak sürekli olarak değiştirilmiştir. Örneğin; 1956 tarihli 6831 sayılı orman kanununun 34. Maddesi altı kez, 31 ve 32. Maddeleri iki kez değiştirilmiştir.

Orman köylülerinin durumlarına göre somut amaçların ve tutarlı önlemlerin belirlenememesi yapılan kanun değişikliklerinin başarılı olmasını engellemiştir.

4570 ve 3373 Sayılı Yasalarla son şeklini alan; 6831 Sayılı Orman Yasası'nın köylülere sağladığı yararlanma hakları Devlet ormanları üzerinde ağır bir yük oluşturmaktadır. Orman içi ve bitişiğinde yaşayan halka Devlet ormanlarından sağlanan yararlanma hakları tek başına orman-halk ilişkilerinin düzenlenmesinde ve ormanların korunmasında yeterli olmamaktadır. Orman köylerinin içinde bulunduğu doğal, ekonomik ve sosyal koşulların elverişsizliği bu konuda önemli bir etken olmaktadır [2].

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR

2.1. Araştırma Bölgesi'ne İlişkin Bilgilerin Elde Edilmesi

Araştırma bölgesindeki köylerin sosyal, kültürel, ekonomik yapısını ve sorunlarını ortaya koymak amacıyla çeşitli bilgilere ihtiyaç duyulmuştur. Bu bilgiler; Devlet İstatistik Enstitüsü, Bursa Orman Bölge Müdürlüğü, Merkez Orman İşletme Müdürlüğü ve Keles Orman İşletme Müdürlüğü 'nün resmi kayıtlarından ve bu kuruluşlarda görevli olan yetkililerle yapılan görüşmelerden sağlanmıştır. Araştırma bölgesinin orman varlığı, arazi kullanım şekilleri ve bölgede gerçekleşen ormancılık faaliyetlerine ilişkin bilgiler ise, Baraklı ve Soğukpınar Orman İşletme Şeflikleri'nden elde edilmiştir. Köylerin fiziki ve sosyal özelliklerinin ortaya konulması, ormancılık faaliyetlerinde karşılaşılan sorunların belirlenmesi amacıyla köy muhtarı, ihtiyar heyeti üyeleri, imam ve köyün ileri gelen kişileri gibi anahtar bilgi kaynakları ile görüşmeler yapılmıştır. Ayrıca 38. Madde ve uygulamalarına ilişkin bilgilerin elde edilmesinde çeşitli tarihlerde yürürlüğe girmiş orman yasaları, yönetmelikler ve tebliğler ile TBMM' nin yasa değişiklikleri ve yasa tasarılarına ilişkin eski tarihli kayıtlarından yararlanılmıştır.

2.2. Araştırma Bölgesi'nde Yapılan Çalışmalar

Araştırma bölgesindeki fiili çalışmalara geçilmeden önce kamu kuruluşlarından elde edilen bilgiler incelenmiş ve böylelikle araştırma bölgesinde yapılacak görüşmelerde köylerin sosyo-ekonomik yapısına ve sorunlarına ilişkin ana soruların belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma bölgesinde yapılacak olan görüşmelere başlanılmadan önce ise, köy girişlerinde hakim noktalardan köylere bakılarak ve köy merkezlerinde kısa yürüyüşler yapılarak köylerin genel yapısı gözlemlenmiş ve incelenmiştir. Bu gözlem ve incelemeler sırasında slayt filmleri çekilmiştir.

2.2.1. Görüşmeler

"Görüşme", sözlü iletişim yolu ile veri toplama tekniğidir. Görüşmeye katılanların sayısına göre görüşmeler "bireysel ve grupça görüşme" olmak üzere iki sınıfta incelenebilir. Bireysel görüşmede görüşmeci ile kaynak kişi dışında kimse bulunmaz. Grupça görüşmede ise, çok sayıda kaynak kişi konuyu birlikte görüşüp tartışırlar. Grupça görüşme tekniğinde ortak bir sorun etrafında birleşebilen grup üyelerinin, görüşmecinin soracağı sorulara, karşılıklı etkileşimde bulunarak cevap aramaları şeklinde yapılır. Üyeler genellikle konuyu birbirleriyle tartışırlar; görüşmeci, bu tartışmaları başlatmak, amaçtan uzaklaşmamasını sağlamak ve ortaya çıkan bilgileri toplamakla görevlidir. Bireysel görüşmelerle elde edilemeyen bir çok bilgi grupça görüşmelerle sağlanabilir. Grupça görüşmenin sakıncalı yanı ise, gruptaki birkaç üyenin aşırı hevesiyle, bütün grubun yanlı davranması olasılığıdır. Özellikle grup üyeleri liderleri ile ters düşmek istemeyebilirler. Bu durumda geçerli bilgi toplama olasılığı azalabilir. Görüşmeler uygulanan kuralların katılığına göre de; "yapısal, yarı yapısal ve yapısal olmayan görüşme" olmak üzere üçe ayrılabilir. Yapısal görüşmede daha çok önceden yapılan ve ne tür soruların ne şekilde sorulup, hangi verilerin toplanacağını en ayrıntılı biçimde saptayan "Görüşme Planı" nın aynen uygulandığı bir görüşmedir. Görüşmeciye bırakılan hareket özgürlüğü en düşük düzeyde tutulur. Cevapların denetimi ve sayısallaştırılması kolaydır. Ancak görüşme tekniğinden beklenen anlamı çıkarmak ve içtenliği sağlama olanakları sınırlıdır. Yapısal olmayan görüşme ise, görüşmeciye büyük hareket ve yargı serbestliği veren, esnek, kişisel görüş ve yargıların kökenlerine inmeyi sağlayan bir görüşme şeklidir. Sorulacak sorular önceden ana çizgilerle hazırlanmış olsa da görüşmedeki gelişmelere göre yeni sorular düşünmek ve sormak gerekebilir. Yapısal olmayan görüşmeler daha çok araştırmaların başlangıç aşamalarında, soruna ilişkin önemli değişkenleri saptarken yararlı olurlar. Yapısal ve yapısal olmayan iki görüşme tekniği arasında bulunan teknik ise yarı yapısal görüşme tekniğidir. Bu teknikte üzerinde görüşülecek ve tartışılacak konular sadece ana başlıkları ile belirtilmiş olup, anket çalışmalarında rastlanılan kalıplaşmış sorulardan farklı nitelikleri olan anahtar soruları içermektedir [44].

Araştırma bölgesinde yapılan görüşmelerde, grupça görüşme tekniği ile yarı yapısal görüşme tekniği uygulanmıştır.

2.2.2. Görüşmelerin Uygulanması

Araştırma Bölgesi'ni oluşturan yedi köyde görüşmeler anahtar bilgi kaynaklar ile yapılmıştır. Anahtar bilgi kaynakları olarak görüşülen kişiler; muhtar, ihtiyar heyeti üyeleri, kooperatif başkanı, imam, yaşlılar ve köyün ileri gelen kişileridir.

Görüşmelerde sorulan sorular iki ana gruba ayrılmıştır. Birinci grup sorular; köyün sosyo-ekonomik yapısını (fiziksel özellikler, eğitim, gelirler ve giderler vb.) belirlemek amacıyla yönelik sorulardır. İkinci grup sorular ise; köylerde gerçekleşen ormancılık faaliyetlerine ilişkin bilgileri ve ormancılık faaliyetlerinin uygulanmasında karşılaşılan sorunları belirlemeyi amaçlamaktadır.

Şekil 3. Köyde yapılan bir görüşme

3. BULGULAR ve TARTIŞMA

3.1. Baraklı Modeli

13.08.1956 tarihinde yürürlüğe giren 6831 Sayılı Orman Yasası orman köylülerine bazı ayrıcalıklar tanımaktadır. Bu ayrıcalıklardan birisi de anılan yasanın halen yürürlükte olmayan bununla birlikte yürürlükte olduğu dönemde bu haktan yararlanan köylülerin, kazanılmış haklarının devam ettiği 38. Madde'dir. Bu Yasa Maddesi ile köylülere orman ürünleri üretim hakkı verilmiştir. Anılan Madde şöyledir:

"6831 /Madde 38 - Orman içinde veya civarında köy hükmi şahsiyetleri veya köyler halkının tamamı veya bir kısmı tarafından tasarruf edilmekte iken 4785 sayılı kanunla devletleştirilmiş olan ormanlar ile bu kabil köy halkına 4785 sayılı kanunun neşrinden önce bekçi tutmak suretiyle veya başka bir şekilde fiilen korunmuş ve faydalanılmış ormanların her nevi mahsulleri bu köyler halkının kişisel, ortak, küçük el sanayi ve Pazar ihtiyacına tahsis olunur.

Köy hükmi şahsiyetleri tarafından bu ormanların korunmasına devam olunmadığı veya amenajman planları esaslarına ve izin şartlarına riayet edilmediği anlaşıldığı takdirde Ziraat Vekaletince tahsisten vazgeçilebilir" [37].

Ülkemizde sadece Bursa ilinin bazı köylerinde uygulanmakta olan 38. Madde'nin 1956 tarihinden önce benzer bir uygulanmasına rastlanılmamakta ve köylerin 38. Madde haklarını nasıl elde ettiklerine dair bir belge bulunmamaktadır. Ancak; 38. Madde haklarından yararlanan köylerde yapılan görüşmelerde yaşlılar; köy ormanlarını uzun yıllardan beri bekçi tutmak suretiyle koruduklarını ispatlayarak bu hakkı kazandıklarını ifade etmektedirler.

23.09.1983 tarihinde yürürlüğe giren 2896 Sayılı Yasa ile 6831 sayılı Orman Yasası'nın 38. Madde'si yürürlükten kaldırılmıştır. 38. Maddenin yürürlükten kaldırılması gerekçesi şöyledir:

"2896 Sayılı Yasa ile yeniden düzenlenen 31. Madde'ye göre, yönetsel sınırları içerisinde üretime uygun devlet ormanı bulunan köyler kişisel ortak ihtiyaçlarını, 34. Madde'ye göre de pazar ihtiyaçlarını alabileceklerinden, bu madde tümü ile boşlukta kaldığından yürürlükten kaldırılması uygun görülmüştür. Esasen bu Maddenin 24 yıldan beri hiç uygulanmadığı ve ölü bir madde olduğu anlaşılmıştır" [42].

2896 Sayılı Yasanın yürürlüğe girmesi ile ilave olan 6831 Sayılı Orman Yasası'nın Geçici 1. Maddesi'nde; 2896 Sayılı Yasanın yürürlüğe girdiği tarihe kadar 38. Madde haklarından yararlanan köylerin hakları saklı bırakılmıştır. Bu bağlamda, 38. Madde uygulamaları Bursa İli'nin bazı köylerinde "kazanılmış hak" olarak günümüze kadar gelmiştir.

38. Madde uygulamaları, bu haklardan yararlanan köylerin yönetsel sınırları içerisindeki ormanlardan yapılan üretimin tamamının belirli bir bedel üzerinden köy halkına satılması şeklinde gerçekleşmektedir. Başka bir ifade ile Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerin yönetsel sınırları içindeki ormanlarda, anılan köylerin bağlı olduğu orman işletme şeflikleri damgalama yapmakta ve kesme, sürütme, taşıma, yükleme ve istifleme işlemlerini köy halkından olan orman işçilerine birim fiyat üzerinden tüm orman işletmelerinin yaptığı gibi yaptırmaktadır. Orman depolarına gelen 38. Madde ürünlerinin tamamı belirli bir bedel üzerinden Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylere satılmaktadır.

38. Madde üretiminin köylüye satış bedelinin belirlenmesi son üç yılda çeşitli değişikliklere uğrayarak, 6831 sayılı orman yasasının 34. Madde'sini değiştiren 30.05.2000 tarihli ve 4570 Sayılı Yasa ile değişik 34. Madde'nin uygulanmasına ait 290 Sayılı Tebliğ ile [45] son şeklini almıştır.

38. Madde üretiminin köylüye satış bedeli 1998 yılının ekim ayına kadar; Orman Genel Müdürlüğü'nün ülke genelinde belirlemiş olduğu ürünlerin maliyet bedeli satışı üzerinden (vergiler hariç) tespit edilmekte ve bu fiyat üzerine ortalama %15-20 vergi eklenerek her tür ürün için fiyat belirlenmekteydi. 1999 yılında ise, 38. Madde üretiminin satış bedeli; Bursa Orman Bölge Müdürlüğü'nün son iki yılda yapmış olduğu açık arttırılmalı satış fiyatlarının ortalaması alınarak belirlenmekteydi. Son değişikliklerle, Bursa

Orman Bölge Müdürlüğü'nün "son açık artırmalı satış ortalaması fiyatları"⁸ 'ndan %20 düşülerek tespit edilecek bedelle 38. Madde üretiminin köylüye satışı gerçekleşmektedir.

4570 Sayılı Yasa itibariyle 290 sayılı tebliğde yer alan yeni düzenleme ile son yıllarda zor durumda kalan ve kâr edemeyen 38. Madde köylerinin rahatlayacağı beklenilmektedir.

3.2. Baraklı Modeli'nin Uygulandığı Köylerin Sosyo-Ekonomik Yapıları

Baraklı Modeli, adını aldığı Baraklı Köyü ile Soğukpınar, Bağlı, Karaislah, Güneybudaklar, Küçükdeliller ve Büyükdeliller köylerinde uygulanmaktadır. Bu köylerden Baraklı Köyü Baraklı Orman İşletme Şefliği'ne; diğer köyler ise, Soğukpınar Orman İşletme Şefliği'ne bağlıdır. Aşağıda Baraklı Modeli Köyleri, bağlı buldukları işletme şefliği ölçeğinde tanıtılmaktadır.

3.2.1. Baraklı Orman İşletme Şefliği'ne Bağlı Baraklı Köyü

Baraklı Köyü Bursa İli, Keles İlçesi'ne bağlı orman içi bir köydür. İlçe merkezi Keles'e uzaklığı 7 km, il merkezi Bursa 'ya uzaklığı 50 km olup, ilçe ve il merkezlerine asfalt yollarla bağlıdır.

⁸ *Son Açık Artırmalı Satış Ortalaması Fiyatı: Orman Bölge Müdürlüğü'nün ait olduğu yılın üretim planı gereğince ürettiği ürünlerden; ağaç cinsi, ürün çeşidi, sınıf ve boy gruplarına göre işletmelerin son açık artırmalı satışlarının ortalamasıdır. Bu fiyatın belirlenmesi ise şöyledir: İşletmeler tarafından tomruk ve sanayi odununun ağaç cinsi, sınıfı ve boy grupları dikkate alınarak son açık artırmalı satışa ait ürün miktarları ve tutarları Orman bölge müdürlüğüne gönderilir. Orman Bölge Müdürlüğü işletmelerden gönderilen son açık artırmada satılan ürün çeşitlerinin miktar ve tutarları üzerinden, bölge müdürlüğünün son açık artırmalı satış ortalama fiyatını belirler.*

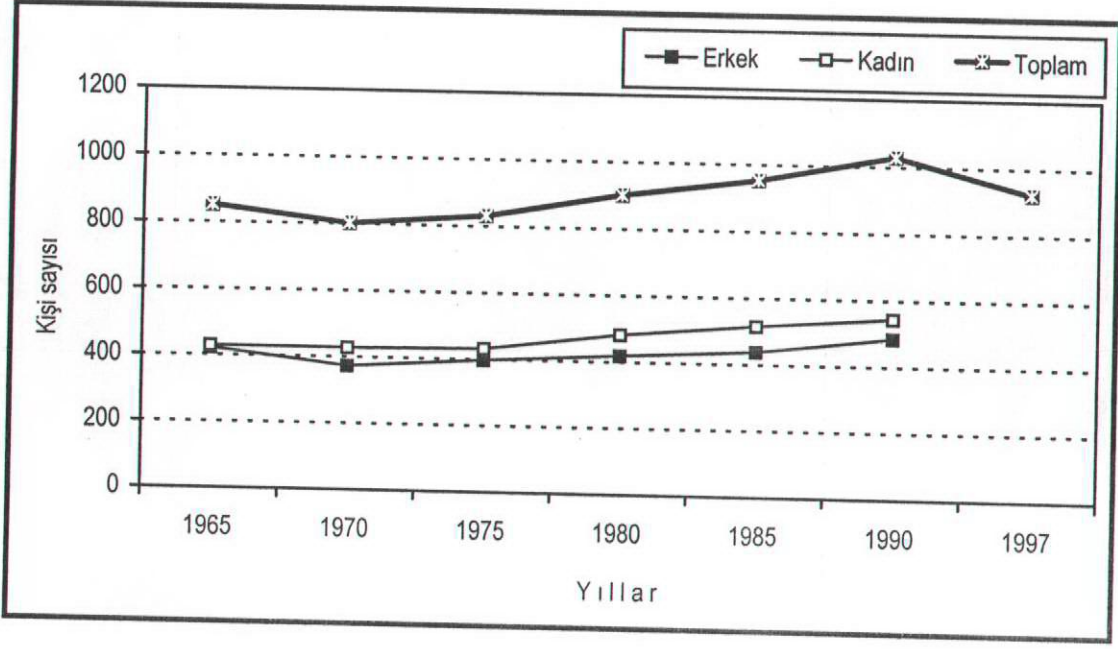
Şekil 4. Baraklı Köyü

Köyün içme suyu ve kanalizasyon şebekeleri tamamlanmış olup, ulaşım ve haberleşme olanakları iyi durumdadır. Köyün tamamında konutlar yeni yapı tarzındadır ve toplu bir yapı oluşturmaktadır. Konutların yapı malzemesi tuğla ve betonarmedir[Şekil 4].

Baraklı Köyü nüfusu 923 kişi olup, sürekli ikamet edilen hane sayısı kış aylarında 200, yaz aylarında 250 adettir. Köyde genç nüfus ağırlıktadır. Baraklı Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi Tablo 3 ve Şekil 5'de gösterilmiştir.

Tablo 3. Baraklı Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1965	422	429	851
1970	374	428	802
1975	398	433	831
1980	419	482	901
1985	438	515	953
1990	485	544	1029
1997	-	-	923

Şekil 5. Baraklı Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi

Baraklı Köyü halkının okuma-yazma oranı %95 'dir. %5 'lik kısmı yaşlı nüfus oluşturmaktadır. Köyde bir adet ilköğretim okulu, iki adet cami bulunmaktadır. İlköğretim okuluna taşınmalı sistem ile çevre köylerden öğrenci gelmektedir. Okulun bir adet konferans salonu ve iki binadan oluşan öğretmen lojmanları vardır.

Baraklı Köyü'nde, Bursa Halk Eğitim Merkezi tarafından dikiş-nakış kursu verilmekte ve bu kurstan 30 bayan yararlanmaktadır. Köyün ayrıca bir adet spor sahası vardır. Köyün gençleri lise ve yüksek öğrenim için ağırlıklı olarak Bursa İli'ne ve Keles İlçesi'ne gitmektedir.

Köyün temel sağlık hizmetleri köy sağlık ocağından sağlanmakta olup, sağlık ocağında bir adet doktor görev yapmaktadır. Köy halkının yaklaşık tamamı çeşitli sosyal güvenlik kuruluşlarının sağlık sigortası hizmetlerinden yararlanmaktadır.

Köyün temel geçim kaynakları yurtdışı işçiliği, çiftçilik (çilekçilik), orman işçiliği ve az oranda süt hayvancılığıdır.

Son 10 yıldır çilek satış fiyatlarının artmasıyla köyün gelir düzeyi yükselmiştir. Köyde her hanede çilek yetiştirilmektedir. Yıllık ortalama 1000 ton çilek üretilmektedir. 2000 yılında çileğin kilogram fiyatı 250.000 TL 'dir. 2000 yılı itibariyle çilek üretiminden köye sağlanan gelir 250.000.000.000 TL (250.000 TL/kg x 1000 Ton) 'dir. Çilek üretiminden hane başına sağlanan ortalama yıllık gelir ise, 1.000.000.000 TL 'dir.

Köyde her hanede 3-5 büyük baş hayvan olmak üzere toplam 800 adet büyük baş hayvan bulunmaktadır. İki hanede ise, iki sürü halinde toplam 300 adet küçükbaş hayvan bulunmaktadır. Her hanede üretilen süt, köy kooperatifine satılmakta ve elde edilen gelir hanenin kadını tarafından alınmaktadır. Böylelikle hanedeki kadınlara ek gelir sağlanmaktadır.

Köyde turistik amaçlı olmak üzere iki şahsın alabalık tesisi bulunmaktadır.

Genel olarak Baraklı Köyü'nün gelir düzeyi oldukça yüksektir. Köy hanesinin %80 'inde traktör ve kamyonet, %20 'sinde traktör, kamyonet ve otomobil bulunmaktadır.

Baraklı Köyü'nde 38. Madde haklarından sağlanan gelirlere ilişkin açıklamalar Bölüm 3.5 'te verilmiştir.

Baraklı Köyü'nün tüm harcamaları köy kooperatifince karşılanmaktadır. İçme suyu ve kanalizasyon şebekesi onarımları, köy hizmet binasının yapımı, köyün giderleri arasındadır.

Baraklı Köyü'nün arazi kullanım şekli Tablo 4 'de verilmiştir.

Tablo 4. Baraklı Köyü'nün arazi kullanım şekli

Arazi Kullanımı	Alan (ha)	Yüzde (%)
Orman	2157.0	69.8
Orman Toprağı ve Taşlık	21.5	0.7
Tarım	758.5	24.6
Mera	123.5	4.0
Yerleşim	27.5	0.9
TOPLAM	3088.0	100.0

Tablo 4 'den de görülebileceği gibi Baraklı Köyü arazilerinin yaklaşık %70 'i ormanlarla kaplıdır. Tarım alanlarının yaklaşık %25 oranında bir alanı işgal ettiği köyde 123.5 ha. da mera alanı vardır.

3.2.2. Soğukpınar Orman İşletme Şefliğine Bağlı Köyler

3.2.2.1. Soğukpınar Köyü

Soğukpınar Köyü Bursa İli Merkezi'ne bağlı orman içi bir köydür. İl Merkezi'ne uzaklığı 35 km olup, ulaşım asfalt yollarla sağlanmaktadır.

Köyün içme suyu ve kanalizasyon şebekesi tamamlanmıştır. Ulaşım ve haberleşme olanakları iyidir. Köyün büyük çoğunluğunda konutlar yeni yapı tarzındadır. konutlarda kullanılan yapı malzemesi tuğla ve betonarmedir. Köy konutları oldukça bakımlı olup, toplu bir yapı arz etmektedir.

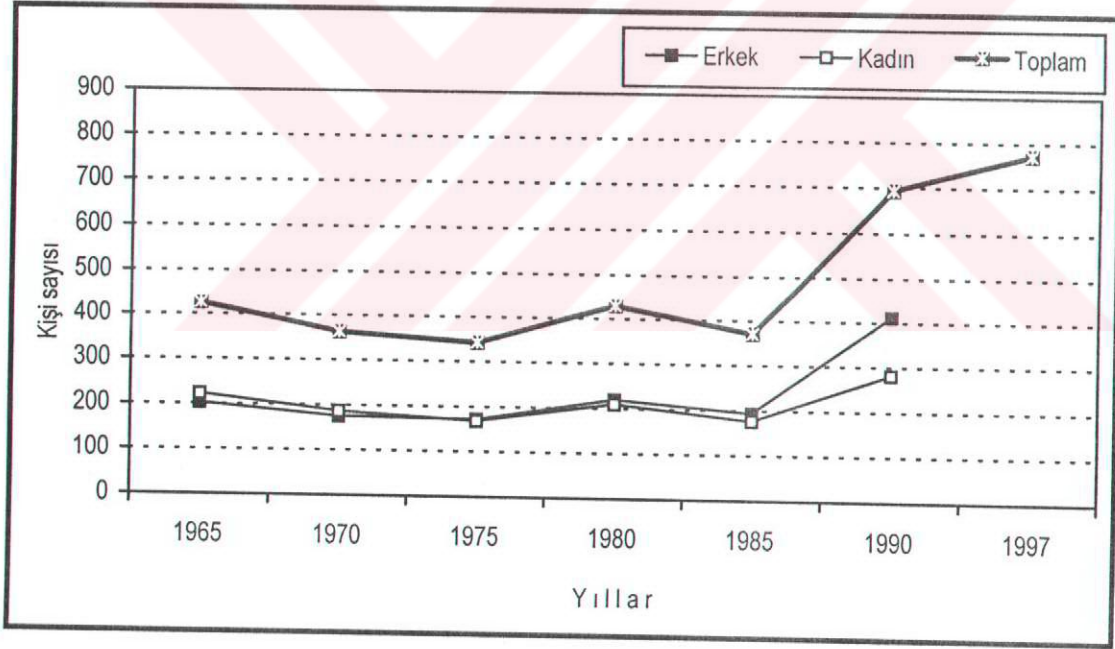
Şekil 6. Soğukpınar köyü

Soğukpınar Köyü nüfusu 772 kişi olup, hane sayısı 130 adettir. Köy nüfusunu ağırlıklı olarak genç nüfus oluşturmaktadır.

Soğukpınar Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi Tablo 5 ve Şekil 7 'de verilmiştir.

Tablo 5. Soğukpınar Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1965	203	223	426
1970	176	187	363
1975	173	169	342
1980	220	210	430
1985	194	177	371
1990	412	282	694
1997	-	-	772

Şekil 7. Soğukpınar Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi

Soğukpınar Köyü halkının okuma yazma oranı %95 'dir. Köyde bir adet ilköğretim okulu ve bir adet Anadolu Öğretmen Lisesi bulunmaktadır. Her iki okulu da köy halkından olan ve Libya'da çalışan Ahmet Hamdi GÖKBAYRAK isimli vatandaş yaptırmıştır.

Ahmet Hamdi Gökbayrak Anadolu Öğretmen Lisesi yatılı olup, İngilizce eğitim vermektedir. İki adet öğretmen lojmanı, bir adet yurt binası ve bir adet yemekhanesi vardır. Türkiye'nin her bölgesinden bu liseye öğrenci gelmektedir. Ayrıca köyün ilköğretim okuluna taşınmalı sistem ile çevre köylerden öğrenci gelmektedir.

Köyün temel sağlık hizmetleri köy sağlık ocağından sağlanmaktadır. Köy halkının büyük çoğunluğunun sağlık sigortası bulunmamaktadır. Köy halkı kendi imkanları ile sağlık hizmetlerinden yararlanmaktadır.

Soğukpınar Köyü'nün temel geçim kaynakları çiftçilik (sebze-meyve tarımı ve çilekçilik), orman işçiliği ve az oranda hayvancılıktır.

Soğukpınar Köyü'nde yılda ortalama 50 ton çilek üretilmektedir. 2000 yılında çileğin kilogram fiyatı 200.000 TL 'dir. 2000 yılı itibariyle çilek üretiminden köye sağlanan gelir 10.000.000.000 TL (200.000 TL/kg x 50 ton) olup, çilek üretiminden hane başına sağlanan ortalama yıllık gelir 77.000.000 TL 'dir.

Köyde iki hanede olmak üzere toplam 150 adet büyükbaş hayvan vardır. Hayvanlar sonbaharda Manisa İli Akhisar İlçesi'ne götürülmektedir. Otlatma alanlarının bulunmaması ve yem fiyatlarının yüksek olması nedeniyle hayvancılık fazla gelir getirmemektedir. Ahmet Hamdi Gökbayrak isimli vatandaş köye besi hayvancılığı tesisi yaptırmıştır. Bu tesisten 4-5 hane geçimini sağlamaktadır.

Orman amenajman planları köy Yönetmelik sınırları içindeki ormanlar için üretim etası vermediğinden, 38. Madde haklarından ve orman işçiliğinden her yıl düzenli olarak gelir sağlanamamaktadır.

Genel olarak köyün gelir düzeyi normal olmakla birlikte, köy halkının %70 'inin Bursa İli'nde ikinci bir konutu bulunmaktadır.

Köyün temel harcamalarını altyapı şebekelerinin onarımı oluşturmaktadır.

Soğukpınar Köyü'nün arazi kullanım şekli Tablo 6 'da verilmiştir.

Tablo 6. Soğukpınar Köyü'nün arazi kullanım şekli

Arazi Kullanımı	Alan (ha)	Yüzde (%)
Orman	1591.0	76.9
Orman Toprağı ve Taşlık	99.0	4.8
Tarım	362.5	17.5
Mera	0.0	0.0
Yerleşim	15.0	0.8
TOPLAM	2067.5	100.0

Tablodan da görüleceği gibi Soğukpınar Köyü arazilerinin yaklaşık % 77 'si ormanlarla kaplıdır. Tarım alanlarının yaklaşık %18 oranında bir alan işgal ettiği köyde mera alanı bulunmamaktadır.

3.2.2.2. Bağlı Köyü

Bağlı Köyü Bursa İli Merkezi'ne bağlı orman içi bir köydür. İl Merkezi'ne uzaklığı 33 km olup, asfalt yollarla bağlanmaktadır.

Köyün içme suyu ve kanalizasyon şebekesi yoktur. Ulaşım ve haberleşme olanakları iyidir. Köyün %20 'inde konutlar kerpiç ve ahşap yapıları olup, %80 'i yeni yapı tarzındadır. Toplu yerleşim tarzı görülmektedir.

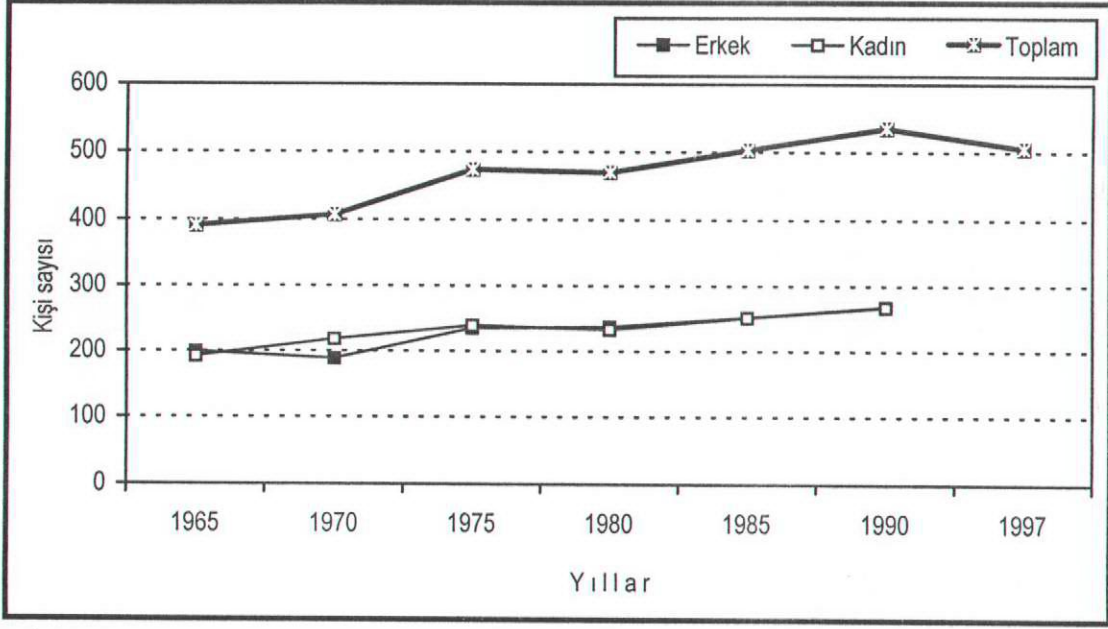

Şekil 8. Bağlı Köyü

Bağlı Köyü nüfusu 505 kişi olup, hane sayısı 140 'dır. Köy nüfusunu genç ve yaşlı nüfus eşit ağırlıkta oluşturmaktadır. Bağlı Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi Tablo 7 ve Şekil 9 'da verilmiştir.

Tablo 7. Bağlı Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1965	199	192	391
1970	189	218	407
1975	235	239	474
1980	237	233	470
1985	252	251	503
1990	268	267	535
1997	-	-	505

Şekil 9. Bağlı Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi

Köyde bir adet ilköğretim okulu bulunmaktadır. Köyün okuma-yazma oranı %90 olup, köy halkı ağırlık olarak ilkokul mezunudur.

Bağlı Köyü'nde sağlık ocağı bulunmamaktadır. Temel sağlık hizmetleri Soğukpınar Köyü Sağlık Ocağı'ndan karşılanmaya çalışılmaktadır. Yeşil karta sahip 5-6 aile dışında Köy halkının sağlık sigortası bulunmamaktadır.

Bağlı Köyü'nün temel geçim kaynakları çiftçilik, kış mevsiminde Uludağ turistik tesislerinde işçilik ve kısmen hayvancılıktır.

Bağlı Köyü'nde yılda ortalama 500 ton çilek üretilmektedir. 2000 yılında çileğin kilogram fiyatı 200.000 TL 'dir. 2000 yılı itibariyle çilek üretiminden köye sağlanan gelir 100.000.000.000 TL. (200.000 TL. x 500 Ton) olup, hane başına sağlanan ortalama yıllık gelir 714.000.000 TL 'dir.

Köyde 100 hanede toplam 150 adet büyükbaş hayvan bulunmaktadır.

Orman amenajman planları köy yönetsel sınırları içindeki ormanlar için her yıl üretim etası vermediğinden 38. Madde haklarından ve orman işçiliğinden her yıl düzenli olarak gelir sağlanamamaktadır.

Bağlı Köyü'nün temel harcamalarını köy binası, köy kahvehanesi ve WC yapımı oluşturmaktadır.

Bağlı Köyü'nün arazi kullanım şekli Tablo 8 'te verilmiştir.

Tablo 8. Bağlı Köyü'nün arazi kullanım şekli

Arazi Kullanımı	Alan (ha)	Yüzde (%)
Orman	1350.5	69.3
Orman Toprağı ve Taşlık	74.5	3.8
Tarım	504.0	25.9
Mera	0.0	0.0
Yerleşim	19.0	1.0
TOPLAM	1948.0	100.0

Tablodan da görüldüğü gibi mera alanı bulunmayan Bağlı Köyü arazilerinin yaklaşık %70 'i ormanlarla kaplıdır. Tarım alanı ise köy arazisinin %26 'sını işgal etmektedir.

3.2.2.3. Karaislah Köyü

Karaislah Köyü Bursa İli Merkezi'ne bağlı orman içi bir köydür. İl Merkezi'ne uzaklığı 42 km olup, asfalt yollarla bağlıdır.

Köyün içme suyu ve kanalizasyon şebekeleri tamamlanmamıştır. Ulaşım ve haberleşme olanakları iyi durumdadır. Köy yerleşimi toplu yapı arzette olup, ahşap, kerpiç ve betonarme konutlar bulunmaktadır. Sulama suyu sıkıntısı çekilmektedir.

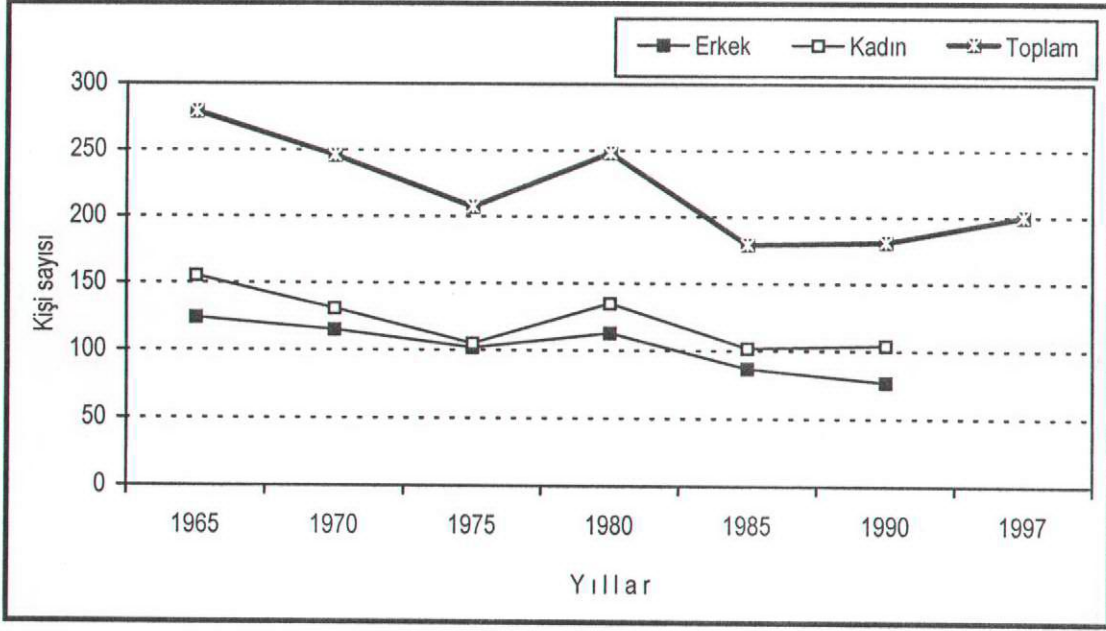

Şekil 10. Karaislah Köyü

Karaislah Köyü nüfusu 200 olup, hane sayısı 88 'dir. Köy nüfusunu ağırlıklı olarak yaşlı nüfus oluşturmaktadır. Genç nüfus çalışmak amacıyla İl Merkezi'ne gitmiştir. Köy nüfusunun yıllara göre gelişimi Tablo 9 ve Şekil 11 'de verilmiştir.

Tablo 9. Karaislah Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1965	124	155	279
1970	115	131	246
1975	102	105	207
1980	113	135	248
1985	87	102	179
1990	77	104	181
1997	-	-	200

Şekil 11. Karaislah Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi

Karaislah Köyü'nde okuma-yazma oranı %80 'dir. Köyde ilköğretim okulu bulunmamaktadır. İlköğretim okulu öğrencileri taşınmalı sistem ile Soğukpınar Köyü'ndeki okula gitmektedirler.

Köyde sağlık ocağı yoktur. Temel sağlık hizmetleri Soğukpınar Köyü'ndeki sağlık ocağından ya da Bursa İli'ndeki hastanelerden sağlanmaktadır. Köy halkı çeşitli sosyal güvenlik kuruluşlarının sağlık sigortası hizmetlerinden yararlanmaktadır.

Karaislah Köyü'nün temel geçim kaynağını çilekçilik oluşturmaktadır. Köy halkı kendi gereksinimlerini karşılamak için sebze tarımı ve hayvancılık da yapmaktadır.

Karaislah Köyü'nde yılda ortalama 100 ton çilek üretilmektedir. 2000 yılında çileğin kilogram fiyatı 200.000 TL 'dir. 2000 yılı itibariyle çilek üretiminden sağlanan gelir 20.000.000.000 TL (200.000 TL. x 80 Ton) 'dir. Çilek üretiminden hane başına sağlanan yıllık ortalama gelir ise, 227.000.000 TL 'dir.

Köyde hane başına 3-4 adet olmak üzere toplam 350 adet büyükbaş hayvan bulunmaktadır. Köyde küçükbaş hayvan yoktur.

Orman amenajman planları köy yönetsel sınırları içerisindeki ormanlar için üretim etası vermesine rağmen, köy halkı maliyet bedelinin yüksek oluşu nedeniyle üretim yapmamaktadır. Dolayısıyla 38. Madde haklarından ve orman işçiliğinden son iki yıldır gelir sağlanamamaktadır.

Karaislah Köyü'nün temel harcamalarını sulama ve kanalizasyon çalışmaları oluşturmaktadır.

Karaislah Köyü'nün arazi kullanım şekli Tablo 10 'da verilmiştir.

Tablo 10. Karaislah Köyü'nün arazi kullanım şekli

Arazi Kullanımı	Alan (ha)	Yüzde (%)
Orman	1105.0	77.9
Orman Toprağı ve Taşlık	137.0	9.7
Tarım	165.5	11.6
Mera	0.0	0.0
Yerleşim	11.0	0.8
TOPLAM	1418.0	100.0

Tablodan görüldüğü gibi Karaislah Köyü arazilerinin yaklaşık %78 'i ormanlarla kaplı olup, tarım alanları ise yaklaşık %12 'lik bir orana sahiptir. Köyde mera alanı yoktur.

3.2.2.4. Güneybudaklar Köyü

Güneybudaklar Köyü Bursa İli Merkezi'ne bağlı orman içi bir köydür. İl Merkezi'ne uzaklığı 43 km olup, bağlantı yolu asfalttır.

Köyün kanalizasyon şebekesi tamamlanmamış, içme suyu şebekesi yetersizdir. Köyün bazı bölümlerine su verilirken bazı bölümlerine su verilememektedir. Köyde ağırlıklı olarak betonarme ve tuğla malzemeli konutlar olup, köy yerleşimi toplu bir yapı arz etmektedir [Şekil 12].

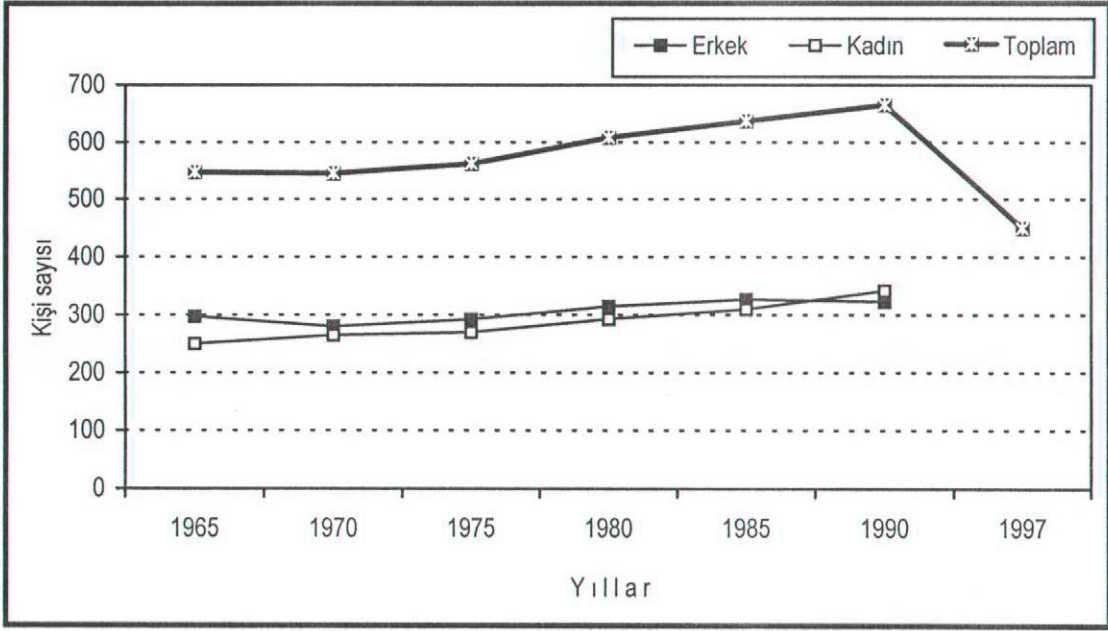
Şekil 12. Güneybudaklar Köyü

Güneybudaklar Köyü nüfusu 450 kişi olup, sürekli ikamet edilen hane sayısı kış aylarında 130, yaz aylarında ise 170 adettir. Köy nüfusu ağırlıklı olarak yaşlı nüfustur.

Güneybudaklar Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi Tablo 11 ve Şekil 13 'de verilmiştir.

Tablo 11. Güneybudaklar Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1965	297	250	547
1970	280	265	545
1975	292	270	562
1980	315	293	608
1985	327	310	637
1990	323	342	665
1997	-	-	450

Şekil 13. Güneybudaklar Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi

Köyün okuma-yazma oranı %90 'dır. Köyde ilköğretim okulu vardır. Ancak bu okulda 1, 2 ve 3 üncü sınıf eğitimi verilmektedir. Diğer sınıf öğrencileri ise, taşınmalı sistem ile Küçükdeliller Köyü'ndeki okula gitmektedir.

Güneybudaklar Köyü'nün sağlık ocağı yoktur. Birkaç yeşil kart sahibi hane dışında, köy halkının sağlık sigortası bulunmamaktadır. Sağlık hizmetleri için il merkezine gidilmektedir.

Köyün geçim kaynağı çilekçiliktir. Yılda ortalama 50 ton çilek üretilmektedir. 2000 yılında çileğin kilogram fiyatı 200.000 TL 'dir. 2000 yılı itibariyle çilek üretiminden köye sağlanan gelir 10.000.000.000 TL olup, hane başına düşen ortalama yıllık gelir 77.000.000 TL 'dir.

Köyde ORKÖY 'ün kalkındırma projelerinden üç hane yararlanmaktadır. Bu üç haneye ikişer adet büyükbaş hayvan verilmiştir.

Orman amenajman planları köy yönetsel sınırları içerisindeki ormanlar için her yıl üretim etası vermediğinden 38. Madde haklarından ve orman işçiliğinden düzenli olarak gelir sağlanamamaktadır.

Köyün temel harcamalarını tamamlanmamış olan kanalizasyon ve içme suyu şebekesi çalışmaları oluşturmaktadır.

Güneybudaklar Köyü'nün arazi kullanım şekli Tablo 12 'de verilmiştir.

Tablo 12. Güneybudaklar Köyü'nün arazi kullanım şekli

Arazi Kullanımı	Alan (ha)	Yüzde (%)
Orman	1130.0	60.8
Orman Toprağı ve Taşlık	243.0	13.1
Tarım	472.5	25.4
Mera	-	0.0
Yerleşim	12.5	0.7
TOPLAM	1858.5	100.0

Tablodan da görülebileceği üzere Güneybudaklar Köyü arazilerinin yaklaşık % 61 'i ormanlarla kaplıdır. Tarım alanları yaklaşık % 26 'lık bir alanı işgal etmekte olup, köyde mera alanı yoktur.

3.2.2.5. Küçükdeliller Köyü

Küçükdeliller Köyü Bursa İli Merkezi'ne bağlı orman içi bir köydür. İl Merkezi'ne uzaklığı 48 km olup, bağlantı yolu asfalttır.

Köyün içme suyu şebekesi tamamlanmış, kanalizasyon şebekesi tamamlanmamıştır. Köy konutları ağırlıklı olarak yeni yapı tarzında olup, ahşap ve kerpiçten konutlar da bulunmaktadır. Yeni yapı malzemeleri olarak tuğla ve betonarme kullanılmaktadır. Köy yerleşimi toplu yerleşim tarzındadır.

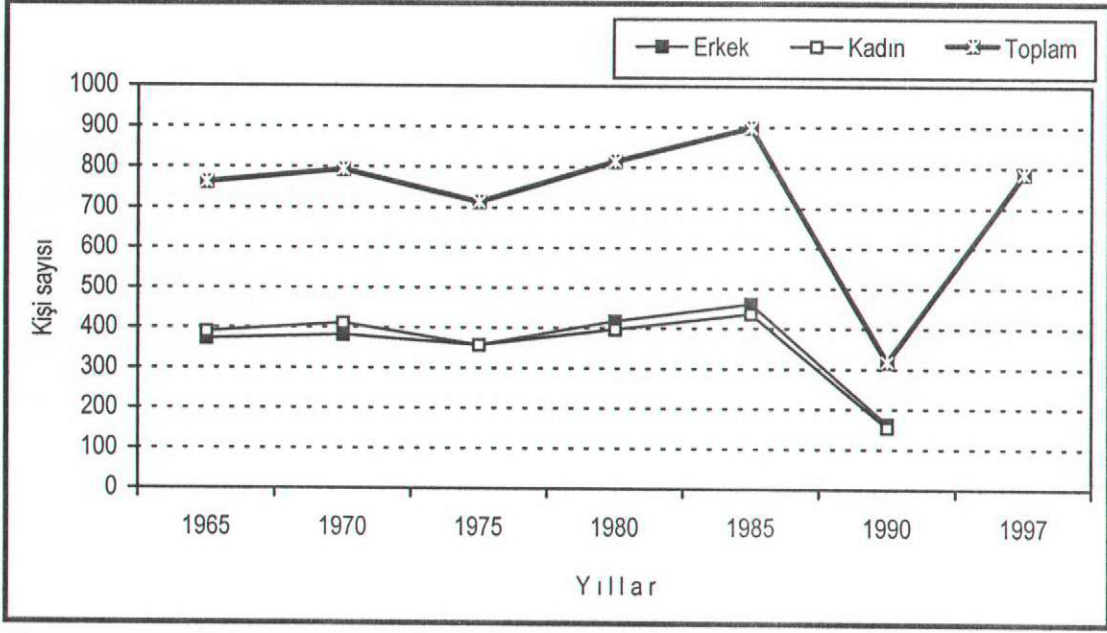

Şekil 14. Küçükdeliller Köyü

Küçükdeliller Köyü nüfusu 781 kişi olup, hane sayısı 150 'dir. Köyde genç nüfus ağırlıktadır. Köy nüfusunun gelişimi Tablo 13 ve Şekil 15 'te verilmiştir.

Tablo 13. Küçükdeliller Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1965	372	390	762
1970	382	411	793
1975	357	357	714
1980	417	397	814
1985	462	436	898
1990	164	154	318
1997	-	-	785

Şekil 15. Küçükdeliller Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi

Küçükdeliller Köyü'nün okuma yazma oranı %95 'dir. Köyde bir adet ilköğretim okulu ve bir adet kuran kursu vardır.

Köyün sağlık ocağı yoktur. Köy halkının %80 'inin sağlık sigortası bulunmamaktadır. Sağlık hizmetleri, ulaşım yönünden Soğukpınar Köyü'ne göre daha uygun olan Bursa İli hastanelerinden sağlanmaktadır.

Küçükdeliller Köyü'nün temel geçim kaynaklarını çilekçilik ve hayvancılık oluşturmaktadır. Yılda ortalama 1000 ton çilek üretilmektedir. 2000 yılında çileğin kilogram fiyatı 200.000 TL 'dir. 2000 yıllı itibariyle çilek üretiminden sağlanan toplam gelir 200.000.000.000 TL (200.000 TL. x 1000 Ton) 'dir. Çilek üretiminden hane başına düşen ortalama yıllık gelir 1.330.000.000 TL 'dir.

Köyde hane başına 1-2 olmak üzere toplam 150 adet büyükbaş hayvan, 5 haneden olmak üzere toplam 1000 adet küçükbaş hayvan bulunmaktadır. Küçükbaş hayvan sahipleri sürülerini kışın İzmir İli Milas İlçesi'ne götürmektedir.

Orman amenajman planları köyün yönetsel sınırları içindeki ormanlara son beş yıldır üretim etası vermediğinden 38. Madde haklarından ve orman işçiliğinden gelir sağlanamamaktadır.

Köyün temel harcamalarını kanalizasyon şebekesini tamamlama çalışmaları ve sulama suyu çalışmaları oluşturmaktadır.

Küçükdeliller Köyü'nün arazi kullanım şekli Tablo 14 'te verilmiştir.

Tablo 14. Küçükdeliller Köyü'nün arazi kullanım şekli

Arazi Kullanımı	Alan (ha)	Yüzde (%)
Orman	1517.5	52.6
Orman Toprağı ve Taşlık	400.0	13.9
Tarım	949.0	32.9
Mera	0.0	0.0
Yerleşim	17.5	0.6
TOPLAM	2884.0	100.0

Tablodan da görüldüğü gibi Küçükdeliller Köyü arazilerinin yaklaşık %53 'ü ormanlarla kaplı olup, tarım alanları ise yaklaşık %33 oranında bir alanı işgal etmektedir. Köyde mera alanı yoktur.

3.2.2.6. Büyükdeliller Köyü

Büyükdeliller Köyü Bursa İli Merkezi'ne bağlı orman içi bir köydür. İl Merkezi'ne uzaklığı 50 km olup, asfalt yollarla İl Merkezi'ne bağlanmaktadır.

Köyde içme suyu şebekesi tamamlanmış, kanalizasyon şebekesi tamamlanmamıştır. Sulama suyu için alt yapı yoktur. Köy konutların çoğunluğu yeni yapı tarzında olup, tuğla ve betonarme malzeme kullanılmıştır. Köyde az da olsa kerpiç ve ahşaptan konutlar bulunmaktadır.

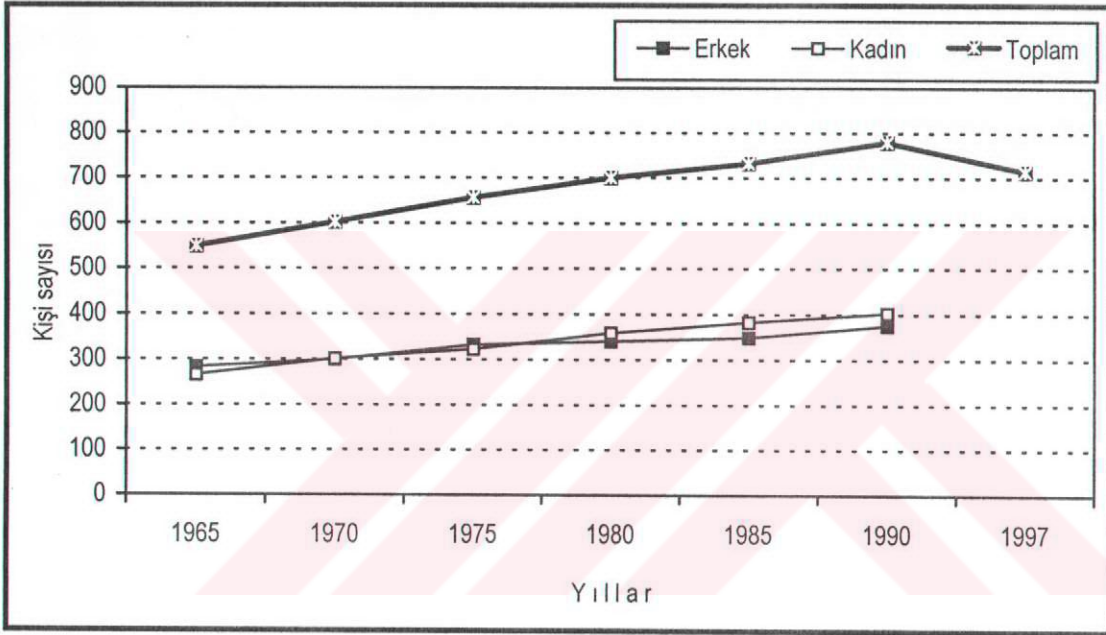

Şekil 16. Büyükdelliler Köyü

Büyükdelliler Köyü nüfusu 714 kişi olup, hane sayısı 160 adettir. Genç ve yaşlı nüfusun dağılımları eşit ağırlıktadır. Köy nüfusunun yıllara göre gelişimi Tablo 15 ve Şekil 17 'de verilmiştir.

Tablo 15. Büyükdeliller Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1965	283	266	549
1970	300	302	602
1975	333	323	656
1980	341	359	700
1985	349	383	732
1990	376	403	779
1997	-	-	714

Şekil 17. Büyükdeliller Köyü nüfusunun yıllara göre gelişimi

Büyükdeliller Köyü'nde bir adet ilköğretim okulu bulunmaktadır. Köyün okuma-yazma oranı %90 'dır.

Köyde sağlık ocağı yoktur. Sağlık hizmetleri Keles İlçesi'ne gidilerek sağlanmaktadır. Yeşil karta ve sağlık sigortasına sahip birkaç hane dışında, köy halkı, sağlık hizmetlerinden kendi imkanlarıyla yararlanmaktadır.

Büyükdeliller Köyü'nün temel geçim kaynakları çilekçilik ve hayvancılıktır. Yılda ortalama 800 ton çilek üretilmektedir. 2000 yılında çileğin kilogram fiyatı 200.000 TL 'dir. 2000 yılı itibariye çilek üretiminden köye sağlanan gelir 160.000.000.000 TL (200.000 TL.x 800 Ton) olup, hane başına çilek üretiminden sağlanan yıllık ortalama gelir 1.000.000.000 TL 'dir.

Köyde hane başına 3-4 büyükbaş hayvan olup, toplam 1000 adet büyükbaş hayvan, 5000 adet küçükbaş hayvan bulunmaktadır.

Orman amenajman planları köy yönetsel sınırları içerisindeki ormanlar için son beş yıldır üretim etası vermediğinden, 38. Madde haklarından ve orman işçiliğinden gelir sağlanamamaktadır.

Köyün temel harcamalarını tamamlanmamış kanalizasyon şebekesi çalışmaları ile sulama suyu çalışmaları oluşturmaktadır.

Büyükdeliller Köyü'nün arazi kullanım şekli Tablo 16 'da gösterilmiştir.

Tablo 16. Büyükdeliller Köyü'nün arazi kullanım şekli

Arazi Kullanımı	Alan (ha)	Yüzde (%)
Orman	910.0	46.2
Orman Toprağı ve Taşlık	607.0	30.8
Tarım	439.0	22.3
Mera	0.0	0.0
Yerleşim	13.5	0.7
TOPLAM	1969.5	100.0

Tablodan da görüldüğü gibi Büyükdeliller Köyü arazilerinin yaklaşık %72 'si ormanlarla kaplı olup, tarım arazileri yaklaşık %23 'lük bir alanı işgal etmektedir. Köyde mera alanı yoktur.

3.3. Baraklı Modeli'nin Uygulandığı Köylerdeki Ormancılık Faaliyetleri

3.3.1. Baraklı Köyü'nde 38. Madde Uygulamaları

38. Madde haklarından yararlanan Baraklı Köyü yönetsel sınırları içerisinde kalan ormanların nitelikleri Tablo 17 'de verilmiştir.

Tablo 17. Baraklı Köyü ormanlarının nitel durumu (ha)

Nitelik	Orman Alanı			
	Koru	Baltalık	Toplam	(%)
Normal	1641.5	--	1641.5	76.1
Bozuk	515.5	--	515.5	23.9
Toplam	2157.0	--	2157.0	100.0

Tablo 17 'den de görüleceği üzere toplam 2157 ha orman alanına sahip Baraklı Köyü'nde ormanların %76.1 'i verimli, %23.9 'u ise bozuk orman niteliğindedir. Bu ormanlarda gerçekleşen 38. Madde uygulamaları, köy halkı adına Baraklı Köyü Muhtarlığı'nın sorumluluğunda yürütülmektedir.

Köy Muhtarlığı koordinasyonunun sağlanması ve 38. Madde uygulamalarının düzenli olarak gerçekleşmesi amacıyla tüm haklarını noter aracılığıyla Baraklı Köyü Tarım-Kredi Kooperatifine devretmiş bulunmaktadır.

Baraklı Orman İşletme Şefliği; Baraklı Köyü yönetsel sınırları içerisindeki ormanlarda amenajman planlarına göre damgalama yaptıktan sonra, üretimin ilk beş aşaması olan kesme, sürütme, yükleme, nakliye ve istif işleri köy halkından olan orman işçilerine birim fiyat üzerinden yaptırılmaktadır. Baraklı Köyü ormanlarında son beş yılda teknik uygulamanın niteliğine göre gerçekleşen dikili damga miktarları Tablo 18 'de verilmiştir.

Tablo 18. Baraklı Köyü ormanlarına ait dikili damga miktarları (m³)

Yıl	Hacim ⁹	Teknik Uygulamanın Niteliği
1996	5224	Seçme + Bakım + Gençleştirme + O.Ü.H. ¹⁰
1997	7675	Seçme + Bakım + Gençleştirme + O.Ü.H. + İlk Aralama
1998	5108	Seçme + Bakım + Gençleştirme + O.Ü.H. + Sıklık Bakımı
1999	6135	Seçme + Bakım + Gençleştirme + O.Ü.H.
2000	9149	Seçme + Bakım + Gençleştirme + O.Ü.H.

Üretim sonucunda 38. Madde ürünleri Baraklı Köyü'nün Çatak Deposu'nda istiflenmektedir. Depoya gelen 38. Madde ürünlerinin daha sonraki tüm aşamalarından Baraklı Köyü Tarım-Kredi Kooperatifi sorumludur. Köyde bir adet orman deposu olup, zorunluluk duyulmadıkça 38. Madde ürünü dışında ürün depoya getirilmemektedir.

Şekil 18. Çatak Deposu

⁹ *Hacim: Dikili Kabuklu Gövde Hacmi*

¹⁰ *O.Ü.H: Olağanüstü Kesim Hasılatı*

Baraklı Köyü ormanlarında son beş yılda ürün çeşitleri itibariyle gerçekleşen üretim miktarları ve Baraklı Köyü'nün satın aldığı orman ürünleri miktarları Tablo 19 ve Tablo 20 'de verilmiştir.

Tablo 19. Baraklı Köyü ormanlarında gerçekleşen üretim miktarı (m³)

Ürün Çeşidi	YIL				
	1996	1997	1998	1999	2000
Tomruk	2330.9	3426.6	2166.3	4521.8	2239.9
Maden Direği	266.5	327.9	70.5	223.5	281.6
Tel. Direk	46.0	-	-	26.9	347.2
Sanayi Odunu	46.7	71.4		2071.7	5.2
Kağıtlık Odun	98.7	199.1	168.7	250.2	107.5
Lif-Yonga	2031.0	1046.3	-	4.5	-
Sırıklık	318.0	-	-	-	-
Yakacak	22.5	144.6	111.9	112.5	303.7
TOPLAM	5160.3	5215.8	2517.4	7210.3	3285.1

Tablo 20. Baraklı Köyü'nün satın aldığı orman ürünleri miktarı (m³)

Ürün Çeşidi	YIL				
	1996	1997	1998	1999	2000
Tomruk	1734.9	2749.4	2649.4	5868.4	1307.6
Maden Direği	171.9	381.2	86.4	316.2	76.2
Tel. Direk	7.7	46.0	-	17.0	3.5
Sanayi Odunu	82.8	31.3	123.3	676.9	114.5
Kağıtlık Odun	13.5	96.1	672.6	304.3	-
Lif-Yonga	2041.5	323.3	1478.3	1135.5	-
Sırıklık	72.0	-	4.5	-	-
Yakacak	30.0	1.5	99.8	609.0	-
TOPLAM	4154.3	3628.8	5114.3	8927.3	1501.8

38. Madde ürünü satışlarının daha kolay olması ve kârlı gerçekleşmesi amacıyla bu kapsamda üretilen orman ürünleri yarı işlenmiş hale getirilmektedir. Ürünler Baraklı Köyü'nün bıçkı (hızar) atölyesinde yarı mamul haline getirilmektedir. Bu atölye 600 m² olup iki vardiyalı çalıştırılmaktadır. Atölyede 15 işçi istihdam edilmektedir.

Şekil 19. Baraklı Köyü bıçkı atölyesi

Baraklı Köyü köylülerince yarı işlenmiş hale getirilen ürünlerin satışı açık artırmalı satış ya da pazarlıklı satış yöntemleri ile gerçekleştirilmektedir. Açık artırmalı satışlarda; alıcıların fiyatı fazla yükseltmemeleri konusunda önceden aralarında anlaşabilecekleri kaygısı ile ve pazarlıklı satışlarda kooperatif yöneticilerinin kişisel pazarlık yeteneklerini kullanarak uygun satış fiyatını sağlayabilecekleri, açık artırmalı satışlarda satılmayan ürünlerin değerlendirilebileceği kanısıyla ağırlıklı olarak "Pazarlıklı Satış Yöntemi" tercih edilmektedir. Baraklı Köyü'nde 38. Madde ürünlerinin satışlarında alıcılar daha çok Bursa ve Kütahya İl'leri ile İnegöl İlçesi'nden gelmektedir.

2000 yılı itibariyle Baraklı Orman İşletme Şefliği'nde gerçekleşen toplam üretimin 4/5' ü; Baraklı Köyü yönetsel sınırları içerisindeki ormanlardan sağlanmıştır. Benzer şekilde; Keles Orman İşletme Müdürlüğü'nde gerçekleşen toplam üretimin 1/3' i, Baraklı Köyü ormanlarında gerçekleştirilen üretimle sağlanmıştır.

3.3.2. Soğukpınar Orman İşletme Şefliği'ndeki Köylerde 38. Madde Uygulamaları

Soğukpınar Orman İşletme Şefliği'nde Baraklı Modeli'nin uygulandığı orman nitelikleri Tablo 21 'de verilmiştir.

Tablo 21. Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerin orman nitelikleri

Köy Adı	Koru (ha)		Baltalık (ha)		Toplam (ha)				
	Normal	Bozuk	Normal	Bozuk	Normal	%	Bozuk	%	Toplam
Soğukpınar	1223.0	205.5	11.0	151.5	1234.0	77.6	357.0	22.4	1591.0
Bağlı	728.5	90.5	421.5	110.0	1150.0	85.2	200.5	14.8	1350.5
Karaislah	719.0	224.0	-	162.0	719.0	65.0	386.0	35.0	1105.0
G. Budaklar	787.5	142.5	-	200.0	787.5	69.7	342.5	30.3	1130.0
K. Deliler	1051.0	272.5	11.0	87.0	1062.0	74.7	359.5	25.3	1421.5
B. Deliller	7354.0	141.0	-	35.0	734.0	80.7	176.0	19.6	910.0

Tablo 21 'den de görüleceği üzere Baraklı Modeli'nin uygulandığı Soğukpınar Köyü ormanlarının yaklaşık % 78 'i, Bağlı Köyü ormanlarının % 85 'i, Karaislah Köyü ormanlarının % 65 'i, Güneybudaklar Köyü ormanlarının yaklaşık % 70 'i, Küçükdeliller Köyü ormanlarının yaklaşık % 75 'i ve Büyükdeliller Köyü ormanlarının yaklaşık % 81 'i normal orman niteliğindedir.

Soğukpınar Orman İşletme Şefliği'nde 38. Madde'ye esas olan; Soğukpınar, Bağlı, Güneybudaklar, Karaislah, Büyükdeliller ve Küçükdeliller köylerinde 38. Madde uygulamaları köyler adına köy muhtarlıkları tarafından yürütülmektedir. Soğukpınar İşletme Şefliği, köylerin yönetsel sınırları içerisindeki ormanlarda amenajman planlarına göre damgalama yaptıktan sonra, kesme, sürütme, yükleme, nakliye ve istif işlerini köy halkından olan orman işçilerine birim fiyat üzerinden yaptırmaktadır. 38. Madde'ye konu köylerde ağaç türleri itibariyle son beş yıldaki dikili damga miktarları Tablo 22 'de gösterilmiştir.

Tablo 22. 38. Madde köylerinde ağaç türlerine göre yapılan dikili damga miktarları (m³).

Köy Adı	Yıl	Karaçam (Çk)	Kızılçam (Çz)	Kayın (Kn)	Meşe (M)	Gökmar (G)	Kavak (Kv)	Toplam ¹¹
Soğukpınar	1996	2626	-	-	-	-	-	2626
Soğukpınar	1997	2450	-	444	331	-	73	3298
Bağlı	1998	3874	37	96	-	-	-	4007
Soğukpınar	1999	1520	-	49	-	126	175	1870
Karaislah	1999	2373	-	22	-	-	66	2461
Soğukpınar	2000	2226	-	-	-	-	-	2226
Karaislah	2000	1240	-	-	-	-	-	1240
Güneybudaklar	2000	330	-	-	-	-	-	330

Tablo 22 'de görüleceği üzere; amenajman planları 38. Maddeye konu köylere her yıl üretim etası vermemektedir. 1996 ve 1997 yıllarında sadece Soğukpınar ve Karaislah köylerine, 2000 yılında Soğukpınar, Karaislah ve Güneybudaklar köylerine üretim etası verilmiştir. Küçükdeliller ve Büyükdeliller köylerine ise, son beş yılda üretim etası verilmemiştir.

38. Madde'ye esas tüm köylerde birer adet orman deposu bulunmaktadır. Üretim sonucunda 38. Madde ürünleri bu depolarda istif edilmektedir.

¹¹ Toplam: Dikili Kabuklu Gövde Hacmi Toplamı

Şekil 20. Karaislah Köyü orman deposu

Soğukpınar İşletme Şefliği'nde 38. Madde'ye konu köylerin son dört yılda satın aldıkları üretim miktarları Tablo 23 'te verilmiştir.

Tablo 23. 38. Madde köylerinin satın aldıkları orman ürünleri miktarı (m³)

Köy Adı	Ürün Çeşidi	YIL			
		1997	1998	1999	2000
Soğukpınar	Tomruk	138.3	183.4	47.6	-
	Maden Direği	8.6	12.7	2.1	-
	Tel. Direk	-	-	30.8	-
	Lif-Yonga	-	-	22.5	-
	Yakacak	679.5	258.8	42.8	-
	TOPLAM	826.4	454.9	145.8	-
Bağı	Tomruk	101.8	1676.3	-	-
	Maden Direği	6.4	73.2	-	-
	Sanayi Odunu	-	4.4	-	-
	Lif-Yonga	-	69.0	182.3	-
	Yakacak	837.0	618.0	418.5	-
	TOPLAM	945.2	2440.9	600.8	-
G. budaklar	Tomruk	21.0	759.2	210.4	-
	Maden Direği	26.3	179.7	40.5	-
	İbrelili Odun	-	90.0	-	-
	Lif-Yonga	510.0	525.0	510.0	-
	TOPLAM	557.3	1553.9	760.9	-
Karaıslah	Tomruk	-	140.3	320.7	131.3
	Maden Direği	-	31.2	23.9	21.1
	Tel. Direk	-	-	-	32.7
	İbrelili Odun	101.3	-	-	-
	Lif-Yonga	187.5	165.0	157.5	-
	TOPLAM	288.8	336.5	502.1	185.1
Küçükdeğirler	Tomruk	1647.0	-	175.4	906.0
	Maden Direği	60.4	-	13.5	167.5
	Tel. Direk	-	-	-	26.3
	Sanayi Odunu	-	-	-	5.4
	Lif-Yonga	945.0	787.5	1306.5	-
	TOPLAM	2652.4	787.5	1495.4	1105.2

Tablo 23 incelendiğinde yıl itibariyle üretim etası verilmeyen köylerde aynı yıl için satın alınan üretim olduğu görülmektedir. Bu durum söz konusu köy ormanlarında gerçekleşen "olağanüstü kesim etası"¹² 'ndan sağlanan üretimden kaynaklanmaktadır. Karaıslah köyünde ise; amenajman planlarına göre üretim etası verilmesine rağmen son iki

¹² *Olağanüstü Kesim Etası: Bir orman alanından, amenajman planlarına göre verilen üretim etası dışında kar ve rüzgar devriği, kuruma gibi doğal nedenlerle ormandan çıkarılacak eta.*

yıldır üretim yapılmamaktadır. Tablo 23' teki Karaislah köyü için satın alınan üretim miktarları olağanüstü kesimler sonucunda sağlanmıştır. Bu durumun nedenleri bölüm 3.6' da açıklanacaktır.

Soğukpınar Köyü'nün 38. Madde ürünlerini yarı işlenmiş hale getirecek atölyesi vardır. Ancak bu atölye bakımsız ve bıçkı makinesi bozuktur. Bu nedenle atölye kullanılmamaktadır.

Baraklı Modeli'nin uygulandığı köyler, 38. Madde gereğince üretilen ürünlerini "açık artırmalı satış yöntemi" ile satmaktadırlar. Alıcılar Bursa İli ve İnegöl İlçesi'nden gelmektedir.

Şekil 21. Kullanılmayan atölye

3.4. Baraklı Modeli'nin Uygulandığı Köylerde 31. Madde Hakları

Yürürlükte olan 6831 sayılı orman yasasının 31. Maddesi gereğince, yönetsel sınırları içerisinde verimli devlet ormanı bulunan köylerdeki sürekli oturan ihtiyaç sahibi hane reislerine, köyde barınmaları için yapacakları ev, ahır, samanlık, ambar ve kümes ile köy halkının ortak ihtiyacı olan okul, cami, sağlık evi, köy yolu köprüsü ve köy konağı ihtiyaçları için tarife bedeli ile kesme, taşıma ve istif giderleri alınmak suretiyle yapılacak odun verilmesi kabul edilmiştir. Bu türlü yapılar için hak sahiplerinin isteği halinde; yapılacak odun yerine karşılığında para da verilmektedir. Onarımlar için ise, maliyet bedelinin 1/3 (üçte bir) 'i üzerinden yapılacak odun verilmekte veya karşılığında para ödenmektedir. Ayrıca, bu köyler halkının yakacak odun ihtiyaçları da tarife bedeli üzerinden karşılanmaktadır [27].

Yönetsel sınırları içerisinde verimli devlet ormanı bulunması itibariyle 31. Madde kapsamına da giren Baraklı, Soğukpınar, Bağlı, Karaislah, Güneybudaklar, Küçükdeliller ve Büyükdeliller köylerinin kişisel yapılacak ve yakacak ihtiyaçları karşılanmaktadır. 38. Madde köylerine son beş yılda verilen kişisel yapılacak ve yakacak miktarları Tablo 15 ve Tablo 16 'da verilmiştir.

Tablo 24. Baraklı Köyü'ne verilen kişisel yapılacak ve yakacak miktarları (m³)

Yıl	Yapacak	Yakacak
1996	166	1215
1997	196	1230
1998	170	1290
1999	54	1125
2000	46	1200
TOPLAM	632	6060

Tablo 25. Soğukpınar Orman İşletme Şefliği'nde 38. Madde köylerine verilen yapacak miktarları (m³)

Yıl	Yapacak
1996	61
1997	53
1998	141
1999	24
2000	30
TOPLAM	309

Soğukpınar Orman İşletme Şefliği'nde 38. Madde köylerine verilen kişisel yapacak miktarları için her köye ayrı ayrı belge düzenlenmediğinden yapacak miktarlarına ait bilgiler, toplam miktar olarak elde edilmiştir. Ayrıca 38. Madde köylerine verilen kişisel yapacak miktarları için kayıt tutulmamış olduğundan bu bilgilere ulaşılamamıştır.

3.5. Baraklı Modeli'nden Sağlanan Gelirler ve Kullanımı

Baraklı Köyü'nde 38. Madde ürünlerinin satışından sağlanan kârın %70 'i köy halkına dağıtılmakta, geri kalan %30 'luk kısım ise köyün ortak ihtiyaçları için kullanılmaktadır. Baraklı Köyü'nde 1995 – 1999 yılları arasında 38. Madde satışlarından sağlanan kar miktarları ve karların dağıtımı Tablo 17 'de verilmiştir. Kar miktarları, 38. Madde ürünlerinin satışından sağlanan gelirler ile aynı ürünlerin orman işletmelerinden alınış bedelleri arasındaki fark olarak belirlenmektedir.

Tablo 26. Baraklı Köyü'nde 1995-1999 yılları arasında 38. Madde ürünlerinin satışlarından sağlanan kar miktarları ve karların dağılımı (TL)

Yıl	Toplam Kar	Köy Halkına Dağıtılan Toplam Kar	Hane Başına Düşen Kar	Köy İhtiyaçları İçin Kullanılan Kar
1995	3 244 917 675	2 271 442 373	9 085 770	973 475 303
1996	3 228 733 635	2 260 113 545	9 040 454	968 620 091
1997	8 755 528 000	6 128 869 600	24 515 478	2 626 658 400
1998	12 318 611 867	8 623 028 306	34 492 113	3 695 583 559
1999	24 629 334 240	17 240 533 968	68 962 136	7 388 800 272

Tablo 26 'dan da görüleceği üzere, 1999 yılında Baraklı Modeli ile hane başına yaklaşık 69 milyon TL gelir sağlanmıştır.

Baraklı Köyü'nde 38. Madde uygulamalarından sağlanan gelirler ile; Baraklı Köyü İlköğretim Okulu ve Baraklı Köyü Kahvehanesi yaptırılmıştır. Köy Hizmet Binası'nın yapımı ise, halen devam etmektedir.

Soğukpınar Orman İşletmesi sınırlarındaki 38. Madde'ye konu köylerde, bu uygulama ile düzenli olarak gelir sağlanamadığından, elde edilen gelir içme suyu ve kanalizasyon şebekesi onarımları gibi köyün ortak ihtiyaçları için kullanılmaktadır.

3.6. Baraklı Modeli Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar

Baraklı Modeli' nin uygulamalarında hem orman köylüsü hem de orman işletmesi yetkilileri bazı sorunlarla karşılaşmaktadır. Orman köylüsü açısından uygulamada karşılaşılan sorunların kaynağı; 38. Madde ürünlerinin köylüye alış fiyatlarının yüksek olması ve bu nedenle istenilen derecede gelir elde edilememesidir. 38. Madde ürünlerinin köylülerce alış fiyatı, orman işletmelerinin 38. Madde dışında ihale ile sattıkları orman ürünlerinin ortalama satış fiyatından daha yüksektir. Çünkü; 38. Madde ürünleri, alış fiyatına köylülerce karpayı eklenerek fiyatlandırıldıklarından, piyasanın üzerinde fiyatlandırılmış olmaktadır. Bu durum alıcıların bulunmasında zorluklar çıkarmakta ve 38. Madde ürünlerinin köylünün elinde kalması riskini arttırmaktadır. Alıcı bulunamayacağı ve dolayısıyla orman ürününün satılamayacağı kaygısı ile 38. Madde ürünlerinin satış fiyatı belirlenirken çok düşük kâr payı eklenmekte dolayısıyla orman köylüsünce istenilen kâr sağlanamamaktadır.

Köylüler orman işletmelerinden aldıkları 38. Madde ürünlerinin ödemelerinde de zorluklar yaşamaktadırlar. Önceki yıllarda orman işletmelerine yapılan ödemelerde;

- İğne yapraklı ürünler için; 10 ay vade + %0 faiz,
- Yapraklı ürünler için; 10 ay vade + %0 faiz,

uygulanırken, son yıllarda;

- İğne yapraklı ürünler için; 5 ay vade + %1 faiz,
- Yapraklı ürünler için; 8 ay vade + %1 faiz,

uygulanmaktadır.

Ödemelerde vade süresinin kısaltılması ve faiz oranının yükseltilmesi 38. Madde ürününü satmakta güçlük çeken orman köylüsünü daha da zor duruma düşürmektedir.

Orman İşletmesi yetkililerinin 38 Madde uygulamalarında karşılaştıkları sorunlar ise daha farklıdır. Orman köylüsü ihtiyacı kadar olan ve satabileceği ölçüde 38. Madde ürününün üretilmesini istemektedir. Odun piyasasının durgun olduğu ya da orman ürünleri fiyatlarının düşük olduğu zamanlarda üretim yapılmasını istememektedir. Bu durum sonucunda orman işletmesi ile orman köylüsü arasında uyuşmazlıklar yaşanmaktadır. Örneğin; Karaislah Köyü, satışların istenildiği ölçüde kâr getirmemesi gerekçesiyle son iki yıldır orman işletmesi yetkililerine köy ormanlarında üretim yaptırmamaktadır. Benzer şekilde Baraklı Modeli'nin uygulandığı köyler, ormana zararlı olabileceği kaygısı ile orman işletmelerine genç meşçerelerde sıklık bakımı yapılmasında zorluklar çıkarmaktadır.

3.7. Ormanların Korunmasında Baraklı Modeli'nin Yeri ve Köylülerin Baraklı Modeli'ne Yaklaşımı

Ormanların korunması aşamasında yasal düzenlemelerin ve polisiye tedbirlerin yeterli olmayacağı açıktır. Orman köylüsünün yasal düzenlemeleri benimsemesi ve ormanları korumaya istekli olması ormanların korunmasındaki güçlükleri ortadan kaldıracaktır.

38. Madde uygulamalarının yoğun olarak gerçekleştiği Baraklı Köyü'nde halk ormanların korunmasına karşı oldukça duyarlıdır. Baraklı Köyü, ormanların korunmasını sadece orman işletmesinden beklememekte, kendileri de bu konuda çaba göstermektedirler. Örneğin, köy halkından seçilen bir kişi "orman bekçisi" olarak görevlendirilmekte ve bu kişiye köy bütçesinden maaş verilmektedir. Başka bir ifade ile Baraklı Köyü'nde ormanların korunması için köy bütçesinden ödenek ayrılmaktadır. Baraklı Köyü ormanlarında kasıt ya da ihmalden kaynaklanan orman yangını olmamıştır. Köy gençleri ve çocukları, ormanları korumaları, ormanlarda ateş yakmamaları, ormanlara

sigara izmariti atmamaları konusunda sürekli olarak uyarılmaktadır. 2000 yılı yazında gerçekleşen aşırı sıcaklarda, Baraklı Köyü Muhtarlığı camii hoparlöründen anonslar vererek halk, olası yangınlara karşı dikkatli olmaları konusunda uyarılmıştır.

Baraklı Köyü Halkı ormanların korunmaması durumunda 38. Madde haklarının kendilerinden alınacağı bilinci ile orman suçlarına karşı oldukça hassas olup, köy siciline orman suçlarının geçmesini istememektedir. Baraklı Köyü'nde son altı yılda gerçekleşen orman suçlarının dağılımı Tablo 27 'de verilmiştir.

Tablo 27. Baraklı Köyü'nde orman suçlarının yıllara ve çeşitlere göre dağılımı

Yıllar	Açma-Yerleşme	İşgal-Faydalanma	Kesme	Nakil	Bulundurma	TOPLAM
1995	5	-	1	1	1	8
1996	-	-	1	-	-	1
1997	-	-	1	-	-	1
1998	2	-	4	-	-	6
1999	9	-	1	-	-	10
2000	3	2	3	-	-	8

Tablo 27 incelendiğinde Baraklı Köyü'nde son üç yıldır "açma" suçunun arttığı görülmektedir. Bu durumun nedeni; 1998 yılında çilek satış fiyatlarının yükselmesi ve dolayısıyla çilek üretiminin karlı hale gelmesi ile çilek tarımı için ormanlardan yer kazanma isteğidir.

1995 yılında Baraklı Köyü'nün orman ve arazi kadastro çalışmaları tamamlanmıştır. Kadastro çalışmalarından sonra, orman niteliğine alınan bazı tarım arazileri nedeniyle, 1995 yılından beş adet "açma" suçu kayıtlara geçmiştir.

Baraklı Modeli'nin uygulandığı Soğukpınar, Bağlı, Karaislah, Güneybudaklar, Küçükdeliller ve Büyükdeliller köyleri de ormanların korunmasına karşı duyarlıdırlar. Ancak bu köylerde Baraklı Köyü'nde olduğu kadar yoğun ormancılık faaliyetlerinin gerçekleşmemesi ve 38. Madde haklarından sürekli olarak faydalanamamaları nedenleriyle bir takım orman suçları işlenmektedir. Ancak bu suçlar bireysel bazda olup ormanların korunması güçleştirecek dereceye ulaşmamaktadır. Soğukpınar Orman İşletme Şefliği'nde

38. Madde'ye esas köylerde son beş yılda gerçekleşen orman suçlarının dağılımı Tablo 28 'de verilmiştir.

Tablo 28. 38. Madde köylerinde orman suçlarının yıllara ve çeşitlere göre dağılımı.

Köy Adı	Yıl	Açma	İşgal-Faydalanma	Kesme	Nakil	Bulundurma	Toplam
Söğükpınar	1996	-	-	-	-	-	-
	1997	-	-	2	-	-	2
	1998	-	-	1	-	-	1
	1999	-	-	-	-	-	-
	2000	-	-	3	-	-	3
Bağlı	1996	-	-	1	-	-	1
	1997	-	-	4	-	-	4
	1998	-	-	2	-	-	2
	1999	-	-	-	-	1	1
	2000	-	-	-	-	-	-
Karaislah	1996	-	-	-	-	-	-
	1997	-	-	2	-	-	2
	1998	-	-	-	-	-	-
	1999	-	-	1	-	-	1
	2000	-	-	-	-	-	-
G.Budaklar	1996	-	-	-	-	-	-
	1997	-	-	1	-	2	3
	1998	-	-	-	-	-	-
	1999	-	-	-	1	-	1
	2000	-	-	-	-	-	-
K. Değiller	1996	-	3	-	-	1	4
	1997	-	-	-	-	-	-
	1998	-	6	-	-	-	6
	1999	-	-	-	-	-	-
	2000	1-	-	-	-	-	1
B. Değiller	1996	-	-	2	-	-	2
	1997	-	-	1	-	1	2
	1998	-	-	1	1	-	2
	1999	-	4	1	-	-	5
	2000	-	1	1	-	-	1

Söz konusu köylerin yönetsel sınırları içerisindeki ormanlara orman amenajman planları her yıl üretim etası vermediğinden düzenli olarak üretim yapılmamakta ve köy halkına orman ürünü verilmemektedir. Bu nedenlerle, bu köylerde ağırlıklı olarak "kesme"

suçu işlenmektedir. Örneğin; son beş yıldır ormanlarında üretim yapılmayan Büyükdeliller Köyü'nde her yıl "kesme" suçu işlenmektedir.

38. Madde'ye konu Bağlı, Büyükdeliller ve Karaislah köylerinde orman kadastro çalışmaları tamamlanmış, arazi kadastro çalışmaları tamamlanmamıştır. Soğukpınar ve Küçükdeliller köylerinde ise, orman ve arazi kadastro çalışmaları tamamlanmıştır. Orman kadastro tamamlanan Karaislah Köyü'nde orman kadastro çalışmalarına itirazlar olup, köy halkı tarafından açılan davalar sonuçlanmadığından orman sınırları kesinleşmemiştir.

Gerek Baraklı Köyü Halkı'nın gerekse 38. Madde'ye konu diğer köy halklarının Baraklı Modeli'ne yaklaşımları; "38. Madde uygulamalarının gerçekleştiği sürece ormanların sonsuza kadar korunacağı, bu haktan yararlanamamaları durumunda ise; ormanlarda "açmacılık" ve "kaçakçılık" suçlarının başlayacağı" yönündedir.

3.8. Yetkililerin Baraklı Modeli'ne Yaklaşımları

Bir yasa maddesinin uygulanması aşamasında sorunlarla karşılaşılması için yasal düzenlemelerin halk tarafından benimsenmesi yanında uygulayıcılar tarafından da kabul görmesi gerekmektedir.

Baraklı Modeli'nin uygulandığı Orman İşletme Müdürlükleri ve Orman İşletme Şefliklerindeki yetkililerin 38. Madde uygulamalarına bakış açısı genel olarak olumlu yöndedir.

Yetkililer 38. Madde'nin orman işletmelerinin ürettikleri orman ürünleri için pazar arama sorununu kaldırdığını, ormanların korunması açısından ise, orman işletmelerine kolaylık sağladığı kanısındadır. Yetkililer ormanların korunması konusunda 38. Madde'ye esas köylerin sürekli olarak kontrol edilmesini, orman köylüsünü yıldırmadan ormanları sürekli korumaları konusunda uyararak aksi durumlarda ise, haklarından men edileceklerinin hatırlatılması gerektiğini vurgulamaktadırlar.

6831 Sayılı Orman Yasası'nın 2896 Sayılı Kanun'la değişik 30. Maddesi¹³ 'ne dayanılarak çıkarılan "Orman Ürünlerinin Tahsisli Satışları Hakkında Esaslar" başlıklı 98/11303 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile; "amenajman ve silvikültür planlarına göre ormanlardan çıkarılacak dikili ağaçlar, sınırları içerisinde Devlet Ormanı bulunan köylerde ve nüfusu 2500 'den az olan kasabalarda köy ve belediye tüzel kişilikleri ile köylerdeki gerçek kişilere 6057 Sayılı Tamim'deki Esaslar dahilinde tahsisen satılacağı" hükmü getirilmiştir [46].

Bu düzenlemeden hareketle; Baraklı Modeli' ni uygulayan yetkililer; 38. Madde köyelerine tahsisli dikili ağaç satışı yapılarak orman işletmelerinin üretimin ilk beş aşamasının (kesme, sürütme, yükleme, taşıma ve istifleme) ağırlığından kurtarılabilceğı kanısındadırlar.

¹³ **6831/Madde 30:** Devlet ormanlarından elde edilen ürünlerin piyasa satışlarında açık artırma esastır. Açık artırmaya arz edilen orman ürünlerinin miktar ve nitelik itibariyle yerel ihtiyaçlara ve satış usullerine uygun partiler halinde ayarlanması zorunludur. Kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyaçları ile gerek ve fayda görülen veya acele olarak satış yapılmasını gerektiren halledede, her türlü orman ürünü piyasa fiyatı üzerinden tahsisen satılabilir.

4. SONUÇLAR

Ülkemiz ormancılığında farklı bir yararlanma biçimi olarak değerlendirilebilecek "Baraklı Modeli" ne ait araştırma sonuçları itibariyle, Genel Bilgiler Bölüm'de verilen varsayımları aşağıdaki şekilde değerlendirmek mümkündür.

Varsayım -1 : Baraklı Modeli ormanların korunmasında uygun bir yararlanma biçimidir.

Baraklı Modeli, ülkemizde yalnızca Bursa İli'ndeki toplam 9665 ha. orman alanı ile 15022 ha. köy yönetsel sınırlarını kapsayan yedi orman içi köyde uygulanmakta olup, bu köylerde 4345 kişi yaşamaktadır. Bursa İli ormanlarının (490781 ha.)yaklaşık %2 'sinde Baraklı Modeli uygulanmaktadır. Baraklı Modeli'nin uygulandığı orman alanlarının nitelikleri ve oransal dağılımı Tablo 29 'da verilmiştir.

Tablo 29. Baraklı modelinin uygulandığı orman alanları ve nitelikleri (ha.)

Köy Adı	ORMAN ALANI					
	Normal		Bozuk		Toplam	
	Alan	%	Alan	%	Alan	%
Baraklı	1641.5	76.1	515.5	23.9	2157.0	22.3
Soğukpınar	1234.0	77.6	357.0	22.4	1591.0	16.5
Bağlı	1150.0	85.2	200.5	14.8	1350.5	14.0
Karaislah	719.0	65.1	386.0	34.9	1105.0	11.4
Güneybudaklar	787.5	69.7	342.5	30.3	1130.0	11.7
Küçükdeliller	1062.0	74.7	359.5	25.3	1421.5	14.7
Büyükdeliller	734.0	80.7	176.0	19.3	910.0	9.4
TOPLAM	7328.0	75.8	2337.0	24.2	9665.0	100.0

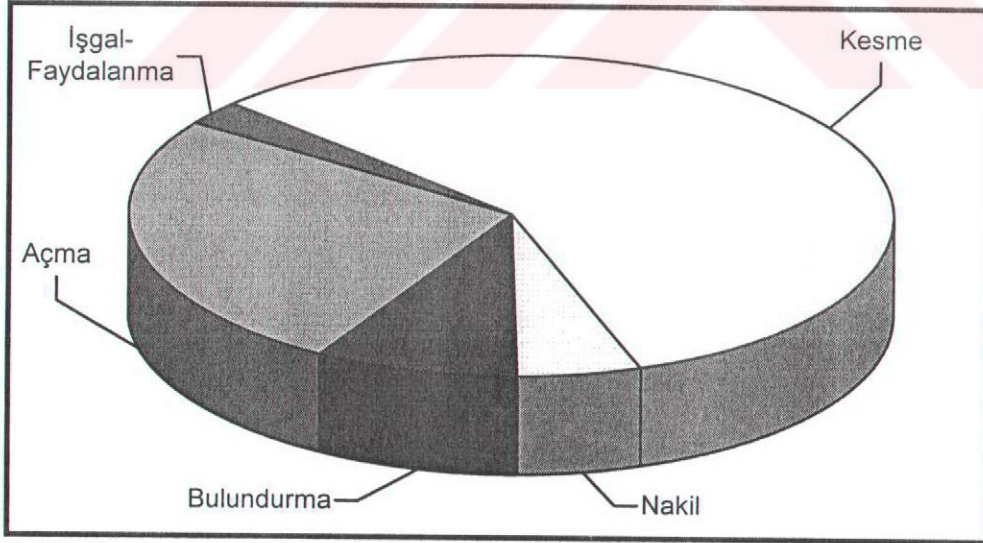
Tablo 29 'dan de görülebileceği üzere, Baraklı Modeli'nin uygulandığı orman alanlarının % 75.8' i normal, % 24.2' si bozuk niteliktedir. Anılan modelin uygulandığı köylerde % 22.3 oranıyla en fazla orman alanına sahip Baraklı Köyü'dür.

Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerde kişi başına düşen orman alanı ortalama 2.6 ha., tarım alanı ise ortalama 0.9 ha. 'dır.

Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerde son beş yılda gerçekleşen orman suçlarının toplamı ve oransal dağılımı Tablo 30 ve Şekil 22 'da verilmiştir.

Tablo 30. Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerde orman suçları ve oransal dağılımı

Köy Adı	Açma	%	İşgal-Faydalanma	%	Kesme	%	Nakil	%	Bulundurma	%	TOPLAM	%
Baraklı	14	53.8	2	7.7	10	38.5	-	-	-	-	26	36.1
Soğukpınar	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	6	8.3
Bağlı	-	-	-	-	7	87.5	-	-	1	12.5	8	11.1
Karaislah	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	3	4.2
G. Budaklar	-	-	-	-	1	2.0	1	2.0	2	4.1	4	5.6
K. Deliller	1	9.1	9	81.8	-	-	-	-	1	9.1	11	15.3
B. Deliller	-	-	5	38.5	6	46.2	2	15.4	1	7.7	14	19.4
TOPLAM	15	20.8	16	22.2	33	45.9	3	4.2	5	6.9	72	100.0

Şekil 22. Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerde orman suçlarının oransal dağılımı

Tablo 30 ve Şekil 22 'den de görülebileceği gibi Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerde son beş yılda işlenen orman suçlarının % 20.8 açma, % 22.2 'si işgal-faydalanma, % 46.9 'i kesme, % 4.2 'si nakil ve % 6.9 'ü bulundurma niteliğinde olup toplam 72 adettir.

Köy bazında incelendiğinde; son beş yılda orman suçlarının % 36.1 'i Baraklı % 8.3 'ü Soğukpınar, % 11.1 'i Bağlı, % 4.2'si Karaislah, % 5.6 'sı Güneybudaklar, % 15.3 'ü Küçükdeliller ve % 19.4 'ü Büyükdeliller Köyü'nde gerçekleşmiştir.

Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerdeki orman suçlarının köylere göre dağılımı ve kişi başına düşen suç oranı Tablo 31 'de verilmiştir.

Tablo 31. Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerde kişi başına düşen orman suçları

Köy Adı	Nüfus	Toplam Suç (Adet)	Suç İşlenme Oranı (%)	Kişi Başına Düşen Suç (Adet)
Baraklı	923	26	2.80	0.03
Soğukpınar	772	6	0.78	0.008
Bağlı	505	8	1.58	0.02
Karaislah	200	3	1.50	0.015
G. Budaklar	781	11	1.41	0.014
K. Deliller	450	4	0.89	0.009
B. Deliller	714	13	1.82	0.018
TOPLAM	4345	72	1.66	0.016

Tablodan da görülebileceği gibi son beş yılda Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerde toplam 72 adet orman suçu işlenmiş bulunmaktadır. 38. Madde'ye konu olan toplam yedi köyde kişi başına orman suçu işlenme oranı % 1.66 olarak belirlenmiştir.

Ülkemizde 1995 –1999 yılları arasında işlenen orman suçu sayısı 212696 'dır [47]. Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerde 1996 – 2000 yılları arasında yılda ortalama 15.7 adet orman suçu işlenmiş bulunmaktadır. Bu suç adedi aynı yıllar arasında ülkemizde işlenen orman suçlarının %0.04 'ü kadardır.

Ülkemizde son beş yıl itibariyle orman köylerinde kişi başına düşen suç adedi 0.03¹⁴ olarak belirlenmiştir.

Baraklı Modeli ile ormanların korunması arasında istatistiksel bir ilişkinin kurulması mevcut bilgiler doğrultusunda olanaklı görülmemektedir. Ancak, 38. Madde köylerinde son beş yılda işlenen orman suçları incelendiğinde işlenen suçların azlığı dikkati çekmekte ve bu gerçekten hareketle orman işletme personelinin görüşleri alındığında, ormanların korunmasında güçlüklerle karşılaşmadığının belirlenmesi ile; Baraklı Modeli uygulamalarının ormanların korunmasında etkin bir rol oynadığı yargısına varılabilmekte, dolayısıyla "Baraklı Modeli'nin ormanların korunmasında uygun bir model olduğu" varsayımı kabul edilebilmektedir.

Varsayım -2: Araştırma Bölgesi'ndeki köylerin sosyo-ekonomik yapısı üzerinde Baraklı Modeli'nin yeri önemlidir.

Ülkemizde orman köylülerinin sosyal, kültürel ve ekonomik açılarından yaşam standartlarının düşük olduğu bilinen bir gerçektir. Orman köylerinin engebeli, yükseltisi fazla, sarp alanlarda bulunması ve kentsel yerleşimlerden uzak olması gibi karakteristik özellikleri, Baraklı Modelinin uygulandığı köylerde bazı ayrıcalıklar göstermektedir.

Kentle bağlantısı kopuk, sosyal yaşantısı olmayan orman köylüsünün aksine, Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerde ulaşım ve haberleşme yönünden farklı bir duruma rastlanılmaktadır. 38. Madde köyleri il ve ilçe merkezlerine asfalt yollarla bağlanmaktadır. Köyler ile İl arasında düzenli olmamakla birlikte her gün 1-2 sefer minibüs bağlantısı vardır. Köylerde konutlar ağırlıklı olarak yeni yapı tarzında olup, kitle iletişim araçlarının kullanımı oldukça yaygındır. Her evde televizyon ve radyo bulunmaktadır. Ulaşım ve haberleşme olanaklarının iyi durumda olması, köy-İl bağlantısı kurmakta ve kentin tüm imkanlarından yararlanabilmeyi sağlamaktadır. Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerin göç vermemesinin nedenleri yukarıda belirtilen olanakların uygunluğuna bağlanabilir.

¹⁴ Ülkemizde son beş yıl itibariyle orman köylerinde kişi başına düşen suç adedi; anılan yıllar içinde işlenen suç adedinin, 1990 ve 1997 yıllarına ait orman köylüsü nüfusuna oranlanmasıyla belirlenmiştir.

38. Madde uygulamalarının gerçekleştirildiği köylerde eğitim alanında da ayrıcalıklar görülmektedir. Karaislah köyü dışında tüm köylerde birer adet ilköğretim okulu bulunmakta olup, okuma yazma oranı %90-95 civarındadır. Eğitim alanındaki bu olumlu özellikler yanında sağlık alanında benzer özelliklerden söz etmek mümkün değildir. Baraklı, Bağlı ve Soğukpınar köyleri dışındaki köylerde sağlık ocağı bulunmamaktadır. Ancak, ulaşım kolaylığı bu olumsuzluğu ortadan kaldırmaktadır.

Köylerin ekonomik durumu, orman köyü standartının üstündedir. Köylerin temel gelir kaynağı çilekçiliktir. Son yıllarda önemi artan çilek tarımı konusunda halkın eğitilmiş olmaması ve sulama sorununun yaşanması, çilek üretiminde verimliliği düşürmektedir. Çilek satışlarında alıcılar, çilek fiyatlarını düşürmek istemekte, bu durum ise çilek üreticileri ile alıcılar arasında uyuşmazlıklara neden olmaktadır.

Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerde mera alanının olmayışı hayvancılığın alternatif gelir kaynağı olmasını engellemektedir.

Baraklı Modeli'nin uygulandığı Baraklı Köyü ormanlarında ormancılık faaliyetleri yoğun olarak gerçekleşmekte, köy halkı orman işçiliğinden ve 38. Madde uygulamalarından düzenli olarak gelir sağlamaktadır. Bu durumun aksine, 38. Madde uygulamalarının gerçekleştiği diğer köylerde orman amenajman planlarına göre her yıl üretim yapılmadığından ormancılık faaliyetleri yoğun olarak gerçekleşmemekte, dolayısıyla orman işçiliğinden ve 38. Madde uygulamalarından düzenli olarak gelir sağlanamamaktadır.

Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerin ekonomisinde ormancılık etkinliklerinin yeri tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin gerisindedir.

Yukarıda verilen bilgiler doğrultusunda Araştırma Bölgesi'ndeki köylerin sosyo-ekonomik yapısı üzerinde Baraklı Modeli dışında başka faktörlerin etkili olması nedeniyle "köylerin sosyo-ekonomik yapısı üzerinde Baraklı Modeli'nin yeri önemlidir" varsayımına ulaşmak olanaklı görülmemektedir.

Varsayım -3: Baraklı Modeli ülke geneline yaygınlaştırılmalıdır.

Baraklı Modeli, orman – köylü ilişkilerinin düzenlenmesi, ormanlara olan baskının azaltılması, orman köylülerinin yerinde kalkındırılmaları ve daha rasyonel orman işletmeciliği için örnek bir model olarak değerlendirilebilir. Ancak, Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerdeki sosyo-ekonomik yapı ve orman varlığı ülkemizin diğer bölgelerinde homojenlik göstermediği yaklaşımından hareketle "Baraklı Modeli'nin ülke geneline yaygınlaştırılmalı" varsayımına ulaşmak olanaklı görülmemektedir.

5. ÖNERİLER

Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerin yönetsel sınırları içerisinde kalan ormanlarda orman işletme şeflikleri tarafından amenajman planlarına göre üretim yapılmakta ve depolara getirilen orman ürünlerinin tamamı 38. Madde köylerine satılmaktadır. Orman köylüsü odun piyasasının durgun olduğu yada orman ürünleri fiyatlarının düşük olduğu zamanlarda, pazarlamada karşılaşılan güçlükler nedeniyle üretim yapılmasını istememektedir. Bu durum sonucunda orman işletmesi ile orman köylüsü arasında uyuşmazlıklar yaşanmaktadır. Bu uyuşmazlıkların çözümü ve orman ürünlerinin pazarlanmasındaki güçlüklerin ortadan kaldırılması için Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerin yönetsel sınırları içindeki ormanlardan yapılacak üretim; orman köylüsü tarafından yapılmalıdır. Orman köylüsü tarafından yapılacak üretimde, "pazar koşulları"na göre istenilen miktar ve türde orman ürünü üretimi için "esneklik olanağı" sağlanmalıdır. Köylülerin yaptığı üretim için, bir "orman mühendisi" çalıştırılması ve orman bakımının yapılması zorunluluğu getirilmelidir. Bu üretim şekli ile hem orman ürünlerinin satışlarında karşılaşılan güçlükler ortadan kaldırılacak hem de orman işletmelerini kesme, sürütme, yükleme, taşıma ve istifleme gibi üretim işlemlerinin ağırlığından ve yüksek maliyetinden kurtarılacaktır.

Yukarıda sözü edilen düzenlemeler ile birlikte Baraklı Modeli, ülkemiz ormancılık politikası amaçlarına ulaşmak bakımından örnek bir model olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte, modelin farklı yöre ve koşullarda hangi sonuçları vereceği belirsizdir. Bu yüzden modelin geliştirilerek ülkemizin çeşitli bölgelerinde pilot köyler seçilmek suretiyle uygulanmasında ve bu uygulamadan sonra ortaya çıkacak sonuçların değerlendirilmesinde yarar görülmektedir.

Araştırma Bölgesi'ni kapsayan orman köyleri 38. Madde hakları yanında 31. Madde haklarından da yararlanmaktadır. Bu nedenle anılan köylerde köylülere hem 38. Madde, hem de 31. Madde haklarından yapacak ve yakacak ürün verilmektedir. Halbuki; 38. Maddenin kaldırılış gerekçesi, "yönetsel sınırları içinde verimli devlet ormanı bulunan köylerin kişisel ve ortak ihtiyaçlarını 31. Maddeye göre alabilecekleri, bu nedenle 38.

Madde'nin tümüyle boşlukta kaldığı ve kaldırılması gerektiği” dir. Yasal bir çelişki olarak algılanabilecek bu durumun düzenlenerek, 38. Maddeye konu olan köylerde 31. Madde uygulamalarından vazgeçilmesi gerekmektedir.

Baraklı Modeli'ne ilişkin önerilere ilave olarak, 38. Madde köylerinin sosyo-ekonomik yapıları üzerine verilebilecek öneriler ise; aşağıdaki gibidir:

Araştırma Bölgesi'nde halkın temel geçim kaynağı olan çilek tarımında verimliliği artırıcı önlemler alınmalıdır. Halk çilek üretimi konusunda eğitilmelidir. Ayrıca, çilek üreticileri, çilek üretiminde ve çilek satışlarında karşılaştıkları sorunları etkin bir şekilde çözebilmek için örgütlenmelidir.

Araştırma Bölgesi'nde Baraklı Köyü dışındaki diğer köylerde mera alanı yoktur. Bu nedenle hayvancılık yapılamamaktadır. Orman köylüsüne alternatif gelir kaynağı olması amacıyla köylerde ahır hayvancılığı özendirilmelidir.

Baraklı Modeli'nin uygulandığı köylerde ilköğretim sonrası eğitim verecek lise düzeyinde okul olmayıp, Soğukpınar köyünde bulunan Anadolu Lisesi ise sınavla öğrenci almaktadır. Köy gençlerinin ilköğretim sonrası öğrenimlerini sürdürebilmeleri için ilçe ve il merkezlerine gitmelerinin önlenmesi ve meslek sahibi olabilmeleri için teknik ve meslek liselerine ihtiyaç duyulmaktadır.

6. KAYNAKLAR

1. GÜMÜŞ, C., Ormanlık Politikası, Ders Notları, No:62, KTÜ Orman Fakültesi Yayını, Trabzon, 2000.
2. ÖZDÖNMEZ, M., VD., Ormanlık Politikası, No:3553, İ.Ü Orman Fakültesi Yayını, , s:113-116, İstanbul, 1989.
3. GÜMÜŞ, C., Türkiye'de Orman Mülkiyeti ve Tartışmaları, KTÜ Orman Fakültesi Güz Yarıyılı Seminerleri, Seri No: 3, s. 22-30, 1997, Trabzon.
4. İSTANBULLU, T., Doğal Kaynak Kullanımında Devletçilik, Doğal Kaynak Kullanımında Alternatif Yöntemler Yeni Yaklaşımlar Sempozyumu, s. 81-86, 1997, Ankara.
5. Orman Genel Müdürlüğü Web Sayfası, www.ogm.gov.tr, 2000.
6. GÜMÜŞ, C., Amasya Orman Bölge Müdürlüğünde Orman Suçlarının Nedenleri, Doktora Tezi, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 1992.
7. TOKSOY, D., Türkiye'de Orman ve Ormanlık Faaliyetlerini Özelleştirme İmkanları Üzerine Bir Değerlendirme, Doktora Tezi, KTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon, 1994.
8. GERAY, U., TÜRKER, A., Türkiye'de Ormanlık Sistemi ve Özel Ormanlık, Doğal Kaynak Kullanımında Alternatif Yöntemler Yeni Yaklaşımlar Sempozyumu, s. 95-115, 1997, Ankara.
9. BEŞEL, O., Orman Köylerinin Kalkındırılmasında Orman İşletmeciliğinin Yeri ve Önemi, Doğu Karadeniz Bölgesinde Orman Köylerinin Sorunları ve Çözüm Önerileri Paneli, s. 18-22, 1997, Trabzon.
10. Resmi Gazete, 4570 Sayılı Yasa, Sayı: 24064, 2000,
11. Orman Köylerini Kalkındırma Fonu Yönetmeliği, No: 95/1, ORKÖY, Ankara, 1995.
12. TOYGAR, S., Eski ve Yeni Hükümlere Göre Orman Anlamı ve Ormanların Mülkiyet Bakımından Bölünüşü, No:107, OGM Yayını, İstanbul, 1964.

13. İSTANBULLU, T., Türkiye' de Devletten Başkasına Ait Ormanların İdare ve İşletilmesi Üzerine Araştırmalar, Yayın No: 2485, İ.Ü Orman Fakültesi Yayını, İstanbul, 1978.
14. ÖZDÖNMEZ, M., Devlet Ormanlarından Köylülerin Faydalanma Hakları, İÜ Orman Fakültesi Dergisi, Seri B, Cilt: 23, Sayı:2, 1973, s. 62-77, İstanbul
15. TOYGAR, S., Köylülerimizin Ormanlardan Yaptıkları Dünkü ve Bugünkü Faydalanma Esasları, No:7, Türk Ormancılığı 100. Tedris Yılına Girerken, Türkiye Ormancılar Cemiyeti Yayını, s. 52-61, 1957, Ankara.
16. GÜMÜŞ, C., VD., Türkiye'de Köy Ormancılığı Uygulamaları, Cumhuriyetimizin 75. Yılında Ormancılığımız Sempozyumu, 1998, İstanbul, İÜ. Yayın No: 4187, Orman Fakültesi Yayın No: 458, s. 68-77.
17. OK, K., Türkiye'de Devletin Dışındaki Ormanlar ve Orman Yetiştirme Çalışmaları, Yüksek Lisans Tezi, İÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 1990.
18. ÖZDÖNMEZ, M., EKİZOĞLU, A., Türkiye'de Orman Mülkiyetinin Gelişimi ve Güncel Sorunları, Doğu Karadeniz Bölgesinde Orman Mülkiyet Sorunları Sempozyumu, Trabzon, 1998, S.45-59.
19. COŞKUN, A., Türkiye'de Ormanlardan Yararlanmanın Yasal Esasları, Doktora Tezi, İÜ. Fen Bilimleri Enstitüsü, 1998, İstanbul.
20. GÜMÜŞ, C., TOKSOY, D., Türkiye'de Orman Mülkiyeti ve 4785 Sayılı Yasa Üzerine Bir Değerlendirme, Doğu Karadeniz Bölgesinde Kadastro ve Mülkiyet Sorunları Sempozyumu, 1999, Trabzon, s.156-165.
21. TOKSOY, D., Türkiye'de Orman Mülkiyeti ve Ormancılık Sorunları Üzerine Etkileri, Doğu Karadeniz Bölgesinde Orman Mülkiyet Sorunları Sempozyumu, Trabzon, 1998, s. 100-110.
22. ERDÖNMEZ, C., Bursa-Keles Kırsal Alanlarındaki Toplumsal Yapının Çevre Sorunları Üzerine Etkisi, Doktora Tezi, İÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 1997.
23. ÖZKURT, A., İçel İli Orman Köylerinin Sosyo-Ekonomik Yapısı, Sorunları ve Orman Köylülerinin Yerinde Kalkındırılması Olanakları, Doktora Tezi, ÇÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana, 1998.
24. GÜMÜŞ, C., Türkiye'de Orman Rejimi, Orman Tanımı ve 4785 Sayılı Yasa, Doğu Karadeniz Bölgesinde Orman Mülkiyet Sorunları Sempozyumu, Trabzon, 1998, s. 60-76.

25. TOKSOY, D., Özelleştirme ve Ormanlar, Doğal Kaynak Kullanımında Alternatif Yöntemler Yeni Yaklaşımlar Sempozyumu, Ankara, 1997, s. 113-119.
26. EJDER, Y., Hukuk Sözlüğü, Ankara, 1985.
27. 6831 Sayılı Orman Yasası, Yürürlükteki Kanunlar Külliyesi, O.B. Yayını Cilt No: 3, s. 3071-3104, Ankara, 1956.
28. BİNGÖL, İ., Geçmişten Günümüze Ormanlarımız ve Ormancılığımız, Cilt 1, No: 3, Ormancılık Eğitim ve Kültür Vakfı Yayını, İstanbul, 1990.
29. ÇAĞLAR, Y., Türkiye'de Ormancılık Politikası (Dün), No: 4635, Çağ Matbaası, Ankara, 1979.
30. TOYGAR, S., Orman Kanununda İntifa Hakkı Esasları, Orman ve Av Dergisi, Sayı 3, 1967, Ankara.
31. ÖZDÖNMEZ, M., VD., Ormancılık Politikası, Yayın No: 3868, İ.Ü Orman Fakültesi Yayını, İstanbul, 1996.
32. KUTLUK, H., Türkiye Ormancılığı İle İlgili Tarihi Vesikalar, Yayın No: 36719, OGM Yayını, Ankara, 1967.
33. GÜMÜŞ, C., Baltalık Yasası, KTÜ Orman Fakültesi Güz Yarıyılı Seminerleri, 1998, Trabzon.
34. Resmi Gazete, 3116 Sayılı Orman Yasası, 1937.
35. ÇAĞLAR, Y., Türkiye'deki Orman Köyleri ve Kalkındırılmasına Yönelik Etkinlikler, No: 340, Milli Produktivite Merkezi Yayını, Ankara., 1986.
36. Resmi Gazete, 5653 Sayılı Yasa, 1950.
37. Resmi Gazete, 6831 Sayılı Orman Yasası, Sayı: 9402, 1956.
38. 1744 Sayılı Yasa, No: 905, OGM Yayını, 1973.
39. Resmi Gazete, 1906 Sayılı Yasa, Sayı: 15263, 1975.
40. Resmi Gazete, 2655 Sayılı Yasa, Sayı: 17670, 1982.
41. Resmi Gazete, 2896 Sayılı Yasa, Sayı: 17670, 1983.

42. Danışma Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Yılı: 2, 104. Birleşim, Ankara, 1983.
43. Resmi Gazete, 3373 Sayılı Orman Yasası, Sayı: 19473, 1987.
44. KARASAR, N., Bilimsel Araştırma Yöntemi, Yayını, No: 975, s. 165-169, 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd. Şti, Ankara, 1994.
45. 290 Sayılı Tebliğ, OGM, İşletme ve Pazarlama Daire Başkanlığı, Ankara, 2000.
46. Tahsisli Dikili Ağaç Satışı Tamimi, Tamim No: 6057, OGM, İşletme ve Pazarlama Daire Başkanlığı, Ankara, 1998.
47. 1999 Yılı Orman Koruma Faaliyetleri Değerlendirme Raporu, OGM Koruma ve Yangınla Mücadele Daire Başkanlığı, 1999, Ankara.

7. EKLER

EK 1. 1870 Tarihli Orman Nizamnamesi'nin 5, 16, 17, 22 ve 25. Maddeleri

Madde 5- Ahalii kariye sakinleri ile anbar ve ağıl misilli muhtac oldukları ebniyeyi tamir veya müceddeden inşa etmek ve araba ve edevat ziraat imal eylemek ve ihtiyacı beyyiyeleri mertebesinde kömür yapmak, odun almak için miri ormanlardan meccanen kereste ve eşcar kesecek ve fakat ticaret için katedecekleri kerestenin idare tarafından tayin olunan kıymet ve esmanını itaya ve tüccar gibi işbu nizamname ahkamına ittibaa mecbur olacakları misillu gerek bizzat gerek bilvasıta aher mahalle nakil ve fûruht edecekleri hatebi ve kömür için miri ormanlarından kesilecek eşcarın idare tarafından tayin olunacak kıymeti ita eyleyeceklerdir. Her karyenin mensup olduğu Pazar yerine ahalinin kendi araba ve hayvanları ile nakil ve fûruht ettikleri hatep ve kömür bu hükümden müstesnadır ve bunlar hakkında cereyan edecek muamelat mahsusunda beyan kılınacaktır.

Madde 16- Hariçten gelen ve tüccar malı olan hayvanat sürülerinin eshabı hayvanlarını bir miri ormanında tevfiik ve ray ettirmek murat eylediklerinde orman memurları tarafından ruhsat ihtihsal etmeleri iktiza edeck ve o misillu sürülerin tevakkuf edecekleri mahaller memurlar tarafından tayini irae edilip bunlardan nizam ve muamelatı sabıkasına tevfiikan resim alınacaktır.

Madde 17- Kura ahalisi kendi arazisi dahilinde vaki miri ormanlarından tabiatı ile yıkılıp yer üzerinde kalmış olan ağaçları orman memurlarının izni ile hiçbir güna resim ita etmeksizin toplayabileceklerdir.

Madde 18- Miri ormanlarından bila ruhsat taş ve toprak ve taze kuru yaprak ve madeniyat ve bunlara mümasil şeylerin ahz ve ihracı memnudur. Bu bapta alınacak ruhsatın müstenit olacağı muamelat talimatı mahsusla hükümlerince tatbik olunur.

Madde 22- Her kasaba ve karyenin baltalığı evvela kasaba ve karyenin ahalisine mahsus olup buların eşcarını katetmek hususunda ve ahvali saire i intifaiyesinde arazi

kanunnamei hümayunun doksanbirinci ve doksanikinci maddelerinin hükmü mucibince her kasabanın ve karye ahalisinin muayyen olan selahiyetine ve diğer karye ve kasaba halkının müdahalesi memnudur.

Madde 25- Her kasaba ve karye ahalisinin hey'eti mecmuası kendi kasaba ve karyelerine mahsus olan baltalıktan müştereken ve münferiden istifade ederler. Şu kadar ki baltalıklardan ticaret için katolunan keresteden muamelat mer'iyesine tevfikan kemakan öşür alınacaktır.

EK 2. 1920 Tarihli ve 39 Sayılı Baltalık Yasası'nın 1, 2 ve 5. Maddeleri

Madde 1- Odunculuk, kömürcülük ve kerestecilikle meluf olan veya azami yirmi kilometre mesafe ile büyük ormanlara mücavereti ve münasebeti bulunan köylere, beher haneye azami 18 atik dönüm itibariyle ve orman memurlarının riyasetinde mahalli mühendis ve tapu memurlarından ve karye hey'eti ihtiyariyesinden ikişer zattan mürekkep bir hey'et marifeti ile baltalık tefrik ve mevcut baltalıklar bu nisbete iblağ edilmek sureti ile tevsian yeniden tahdit ve köy namına meccanen kaydı resmisi icra olunur. İşbu baltalıkların hüsnü muhafazası ile emri intifaı hey'eti ihtiyariyenin nezareti ve mesuliyeti tahtında karye halkına ait bulunur. Evkaf ormanları aleliltat müstesnadır.

Madde 2- Köy civarındaki ormanların eşhas uhdesinde bulunmasından dolayı birinci maddede gösterilen miktarda miriden baltalık tefriki mümkünolamadığı takdirde orman memurunun tahtı nezaretinde köylülerden ve orman sahipleri tarafından intihab edilecek birer ve her iki tarafın muvaffakatı ile veya muvafakat hasıl olmadığı takdirde orman memurunun bitaraf olarak intihab edeceği bir iki cem'an üç muhammin tarafından peşin olarak tediye edilmek suretiyle köy namına teferru olunur. Köylü bedelini def'aten tediye edemediği takdirde iktisat vekaleti marifetiyle ziraat bankalarından alelusul yaptırılacak istikzaratla tesviye olunur.

Tarafeyn takdir olunan bedele razı olmadıkları takdirde yalnız tezyit veyahut tenkis bedeli için mehakime müracaat edebilirler. Fakat bu müracaat kararın tenkisine mani olamaz.

Madde 5- Bir ve ikinci madde mucibince baltalığa malik olan karyeler ehalisinin makta ve Pazar mahallinde satacakları kereste ve mahrukat bilumum resimden muaftır. Ancak atiyen köyün imarına ve teavün sandıklarının teşkiline medar olmak üzere her sene köy hey'eti ihtiyariyesinin her hane için tensip edeceği miktar nispetinde kereste ve mahrukat, senenin muayyen bir gününde Pazar mahalline nakil ile hey'eti ihtiyariyenin mesuliyeti tahtında satılıp hasıl olan bedeli köy namına iktisat vekaletinin emrine olarak Ziraat Bankası'na tevdi olunur.

EK 3. 1924 Tarihli ve 484 Sayılı Devlet Ormanlarından Köylülerin İntifa Hakkı Yasası

Madde 1- Kadimden kuru ve baltalığı olmıyan köy ve köy mahiyetinde kasaba ahalisi meketep ve mescit ve köprü sekeneleri ambar, ağıl, ahır, samanlık misilli mutaç olduları mebanii müceddeden inşa ve tamir etmek ve araba ve edevatı ziraiye imal eylemek ve ihtiyacı beytiyeleri metebesinde ve mensup oldukları Pazar yerleri ile kasabalara kendi vasıtaları ile nakil ve fûruht etmek üzere odun ve kömür yapmak için devlet ormanlarının tahamülü fennisi olan kıtaatından ruhsatı resmîyeye müsteniden meccanen eşcar kesilebilecektir. Alat ve edevatı ziraiye imal ve fûruhtile meşgul köy sanatkarları dahi sanatlarına muktazi eşcarı keza ruhsatı resmîyeye müsteniden meccanen kesebileceklerir.

Ancak kadimden beri köye mahsus baltalık ve kuru bulunduğu halde köy ahalisinin ihtiyacına kafi kereste, odun ve kömürün bu baltalık ve korudan istihsali kabil olmadığı takdirde bu gibi köyler ahalisi yukarıki müsaadattan müstefit olurlar.

Madde 2- Köylüler her sene kendilerine lazım olan kereste ve mahrukat miktarını mensup oldukları köyün muhtarına o senenin Martı nihayetine kadar bildirecek ve muhtarlar marifetile bu babta alelesami tanzim olunacak defterler orman memurları tarafından bittetik talep olunan kereste ve odun ve kömür miktarının ahalinin ihtiyacı hakikiyetlerinden fazla olmadığı tahakkuk eylediği takdirde usul ve kavaidi mevzuai fenniye ve ormanların muhafazası hakkındaki kuyut ve şurata tevfikan nihayet Mayıs gagesine kadar bir makta tayin ve kat' olunacak kerestelik eşcara damga darp edildikten sonra ve odun kesilecek ve kömür yapılacak mahaller irae olundutan sonra katiyat yapılır. Şu kadar ki ihtiyacın takdiri hususunda orman idaresi ile ahali arasında ihtilaf zuhurunda mahalli meclisi idarelerince hal olunur. Köylülerin mensup olduğu Pazar yerlerine ve kasabalara kendi araba ve hayvanlarıyla nakil ve ihtiyacı mahalliye için früht edecekleri odun ve kömürün gösterilen maktan imal edildiğini mübeyyin ve bir sene hükmü cari olmak üzere İhtiyar Meclisinden alacakları ilmühaberi ibraz etmeleri mecburidir.

Madde 3- Ormanlardan dahil ve civarındaki köylüler ahalisinden ticaret için kereste imal edeceklerin her sene müzayedesiz ve tarife bedeli ile en yakın devlet ormanlarının fennen tahammülü olanlarından işleyebileceği miktarda ve müddeti bir

seneye mahsus olmak üzere ruhsatname ita olunur. Ancak müzayededen maada hususatta tüccarların tabi oldukları ahkam ve şeraiti fenniyyeye tabi olurlar.

İşbu kerestelerin her yere ihracı serbest olup bedelleri mukassaten istifa olunur.

Kerestecilikle meşgul olan köylüler civar ormanların müzayede ile tüccara satıldığında köylülerin ihtiyacı miktarı tefrik edilmek meşruttur.

Madde 4- Kadimden beri kuru ve baltalıkları bulunan köylerin bu kuru baltalıklarından icra edecekleri katiyat hakkında dahi maddei sabika hükmüne tevfikan muamele icra ve ruhsat ita kılınır.

Madde 5- Mevadı sabika ahkâmının emri tatbikinde terahi gösteren memurun ve muhafızların ilk defasında bir haftalık, ikinci defasında 15 günlük maaşları kat ve üçüncü defasında memuriyetten azlolunurlar.

Madde 6- Hudayı nabit zeytin ile sığla, ahlat, elma, harnup ve palamut ağaçlarından ihtitap ve kömür imali ve keresteye salih eşcarın mahrukat için kat ve mahrukata elverişli ağaçların kökünden sökülmesi memnudur.

Madde 7- Şimendiferlerde ve şimendifer güzergahı ile sahillerde bulunan fabrikalarda odun ihrakı memnudur.

Madde 8- Gerek kereste ve gerek mahrukat için irae olunan eşcar ve maktalardan gayri mahallerden katiyat icra edenlere Orman Nizamnamesi'nin 36. ve 39. maddeleri ahkamı tatbik olunur.

Madde 9- 1286 tarihli Orman Nizamnamesi'nin 5. Maddesi ile karye ahalisine baltalık tefriki ve itasına dair olan 11/Teşrinievvel Sene 1336 tarihli kanun ahkamı mülğadır.

EK 4. 1937 Tarih ve 3116 Sayılı Orman Yasası'nın 17, 18, 19 ve 20. Maddeleri

3116 / Madde: 17 - Parasız intifa hakkı kaldırılmıştır. Türkiye'ye yeniden gelecek ve İskan Kanununa göre memleket içinde bir yerden diğer bir yere nakledilecek ve topluca köy kuracak göçmenlere yer sarsıntısı, yangın ve sel gibi sebeplerle felakete uğramış veya bu kanun gereğince ormanlara zararı olduğu için ormanların içinde veya dışında oturanlardan veya oturdukları yerlerde yeniden orman yetiştireceği için başka tarafa nakledilmiş olan köylülerden ihtiyaçları tahakkuk edenlere, yapacakları ev, ahır ve samanlık için bir defaya mahsus olmak üzere orman idaresinin göstereceği ormanlardan İcra Vekilleri Heyeti Kararıyla parasız olarak kerestelik ağaç veya tomruk veya kereste verilebilir ve bunlar mümkün mertebe en yakın ormanlardan temin olunur.

3116 / Madde: 18- Ormanların içinde veya orman sınırlarına köy ortasından yatay çizgi üzerinde beş kilometre uzaklığa kadar bulunan köylere zati ihtiyaçları için dikili ağaçlara ait tarife bedelinin dörtte biri ve ayrıca kesme ve taşıma masraflarını ödemek şartı ile ormanların istif edilmiş yerlerinden veya orman memurunun göstereceği mahallerde kerestelik tomruk veya mahrukat verilir.

Aynı mesafe dahilinde bulunup ta öteden beri geçimleri kendi vasıtaları ile iç pazarlara getirip sattıkları kereste, odun ve kömüre bağlı olan köylülerin katılacağı küçük partiler artırmaya çıkarılır.

Bu artırmalara, köylülerden başkaları katılamaz.

Zati ihtiyaçları için indirimli tarife ile verilen malların başkasına satılması yasaktır.

3116 / Madde: 19- Ormanların buldukları kaza ve bu ormanlara bitişik kazalar dahilindeki muhtaç köylülere ev, samanlık, ahır gibi zati ihtiyaçları için kesme, taşıma masrafları ile tarife bedeli ödenmek şartı ile ve bu mıntıka dahilindeki köylerin cami, okul ve köy yollarındaki köprülerin yapılması ve tamiri için yalnız kesme ve taşıma masrafları alındıktan sonra lüzumu derecesinde ormanların istif edilmiş yerlerinden veya orman memurlarının göstereceği mahallerden kerestelik tomruk verilir.

3116 / Madde: 20- Ormanlardan çıkarılan kerestelik ve mahrukattan başka diğer her nevi orman mahsulleri de artırmaya çıkarılabileceği gibi geçimlerini öteden beri bu mahsulleri toplayıp satmaya bağlı olan 18. maddede gösterilen mesafe dahilindeki köylere tarife bedelini ödemek şartı ile gösterilecek mınıtkada tayin edilecek süreler içinde toplayıp çıkarmak üzere izin verilebilir.

Bu gibi mahsullerden salep, yer mantarı, kitre, elik, soğan, kara yemiş, alı gibi toprak mahsulatı ve meyvaları ile ağaçlı yerlerdeki otları toplayacaklardan (18. Maddede gösterilenlerden başka olsa dahi) para alınmaz.

EK 5. 1938 Tarih ve 3444 Sayılı Yasa'nın 1. Maddesi

3444 / Madde: 1- Ormanların içinde ya da orman sınırlarına köy ortasından yatay çizgi üzerinde 10 km. uzaklığa değin bulunan köylülere öz gereksinimleri için, dikili ağaçlara ilişkin tarife bedelinin 1/10'ini ve ayrıca kesme, taşıma giderlerini ödemek koşuluyla ormanların istif edilmiş yerlerinden ya da orman memurunun göstereceği yerlerden kerestelik, kaplık tomruk ve yakacak verilir. Bu sınır içinde bulunan ve nüfusu 2000 'den az olan kaza ve merkezleriyle öteki kasaba yaşayanları da bu haklardan yararlanır.

Aynı uzaklık içinde bulunup da geçimleri öteden beri kendi araçlarıyla pazara getirip sattıkları kereste, odun, kaplık ve kömüre bağlı olan köylülere tam tarife bedeli alınarak izin verilebilir.

Ek 6. 1950 Tarih ve 5653 Sayılı Orman Yasası'nın 17, 18 ve 19. Maddeleri

5653 / Madde: 17- Devlet ormanlarından parasız intifa hakkı kaldırılmıştır. Türkiye'ye yeniden gelecek, iskan kanununa göre memleket içinde bir yerden diğer bir yere nakledilecek ve topluca köy kuracak göçmenlerle yer sarsıntısı, yangın ve sel gibi haller yüzünden topluca felakete uğramış muhtaç köylülere ve ormanların içinde veya dışında oturanlardan ormanlara zararı olduğu veya oturdukları yerlerde yeniden orman yetiştirileceği için bu kanun gereğince başka tarafa nakledilen köylülerden muhtaç bulunanlara yapacakları ev, ahır ve samanlık için bir defaya mahsus olmak üzere Bakanlar Kurulu Kararı ile tahammülü müsait en yakın ormanlardan kerestelik ağaç ve istedikleri takdirde mevcut istiflerden yalnız kesme ve taşıma imal masrafları karşılığında tomruk veya kereste verilebilir.

5653 / Madde: 18-

A) Ormanların içinde veya orman sınırlarına köy ortasından yatay çizgi ile 10 km mesafede bulunan köylülere köyde barınmalarına mahsus yapacakları veya oturacakları ev, ahır ve samanlık ve kullanacakları ev ve tarım araçları için tarife bedelinin 1/10'nu karşılığında tahammülü müsait olan en yakın ormanlardan veya istif yerlerinden kerestelik ağaç veya yakacak odun verilir. Bu ihtiyaçlar istiflerden temin edildiği takdirde kesme ve taşıma masrafları da ayrı alınır.

Köy kanununa göre köy sayılan yerlerin nüfus kütüğünde kayıtlı olup orada oturanlar birinci fıkradaki şartlar dairesinde bu hükümden faydalanırlar. Bu maddeye dayanılarak verilen ağaç ve mamulatin bu ihtiyaçlara kullanılmayıp başkalarına satılması veya köyden dışarıya çıkarılması yasaktır.

Bunları kullandıktan sonra haliyle veya yıkarak ahara satanlar veya devredenler bir daha bu madde hükmünden istifade edemezler.

B) Köylülerin orman idaresi hesabına piyasa şartları için kesip istif yerlerine taşıdıkları orman mallarının, istedikleri takdirde %25'ine kadarı Pazar yerlerine

götürerek satmak şartıyla Orman İdaresinin tespit edeceği istiflerden istihsali yapan bu köylülere satış bedeli ile artırmaz olarak verilir. Bu oran odun ve kömür istiflerinde %100'e kadar çıkarılabilir.

C) Üretim mıntıkaları içindeki küçük sanatlar ile bizzat meşgul olan arabacı, sapçı, takunyacı, samancı, düvenci, sepetçi gibi sanatkarların ihtiyacı için mümkün olan istif yerlerinde küçük partiler halinde köylü ve kasabalı sanatkarlara artırmaz satışlar yapılır. Bu satışlara anılan sanatkarlardan başkaları giremezler.

5653 / Madde: 19- Ormanların buldukları ve bu ormanlara bitişik olan ilçeler içindeki muhtaç köylülere ev, samanlık, ahır gibi zati ihtiyaçları için kesme, taşıma masrafları ile tarife bedeli ödenmek şartıyla tomruk verileceği gibi aynı bölgedeki köylerin cami, okul ve köy yollarındaki köprülerinin yapılması ve onarılması için kesme ve taşıma masrafları alındıktan sonra bu ormanların istif yerlerinden tomruk veya orman memurlarının göstereceği yerlerden ağaç verilebilir. Bu ormanlardan sağlanamayan miktar ile bu madde dışında kalan köylerin ortak ihtiyaçları diğer ormanların istif yerlerinden satış bedeli üzerinden verilir.

Özel kanunların hükümleri saklıdır.

EK 7. 1956 Tarih ve 6831 Sayılı Orman Yasası'nın 31, 32, 33, 34, 35, 37 ve 38. Maddeleri

6831 / Madde: 31- Devlet ormanları içinde orman hudutlarına köy ortasından yatay çizgi ile 10 km mesafede bulunan köylülere, köyde barınmalarına mahsus yapacakları ev, ahır, samanlık ve kullanacakları ev ve ziraat aletleri için onda bir tarife bedeli karşılığında tahammülü müsait olan en yakın Devlet ormanlarından veya istif yerlerinden kerestelik ağaç ve yakacak odun verilir.

Bu yerler halkının cami, köy yolu köprüsü gibi müşterek ihtiyaçları için de tarife bedeli alınmaksızın tahammülü müsait olan en yakın Devlet ormanlarından kerestelik ağaç verilir.

Bu ihtiyaçlar, istiflerden temin edildiği takdirde kesme ve nakil masrafları ayrıca alınır.

Bu maddede yazılı intifa hükümlerinden istifade eden muhtaç köylülere tahammülü müsait en yakın ormanlardan yayla kulübeleri için de onda bir tarife bedeli ile ağaç verilebilir.

Bu maddeye dayanılarak verilen ağaç ve mamulatin başkalarına satılması veya bu yerlerden dışarıya çıkarılması, hibe edilmesi yasaktır.

Bu emval haczedilemez.

Bunları kullandıktan sonra haliyle veya yıkarak enkaz halinde satanlar veya devredenler bir daha bu madde hükmünden istifade edemezler.

Yukarıda yazılı ihtiyaçlar için verilen kerestelik ağaç veya mahrukatın aynı köy halkının bu kabil ihtiyaçlarına devrine orman idaresince izin verilebilir.

6831 / Madde: 32- Ormanların buldukları ve bu ormanlara bitişik kazalar içindeki muhtaç köylülere, hududu içinde Devlet ormanı bulunan ve nüfusu 2.500'den aşağı olan muhtaç kasabalar halkına ev, samanlık, ahır gibi zati ihtiyaçları için kesme,

taşıma masrafları ve tarife bedeli ödenmek şartı ile tomruk verileceği gibi aynı mıntikalardaki köylerin cami, okul ve köy yollarındaki köprülerinin yapılması ve onarılması için de kesme ve taşıma masrafları alındıktan sonra bu ormanların istif yerlerinden tomruk verilebilir.

Bu madde dışında kalan müşterek ihtiyaçları diğer ormanların istif yerlerinden muhammen satış bedeli üzerinden verilebilir.

6831 / Madde: 33- Hariçten gelecek ve Hükümetçe iskana tabi tutulacak göçmenlere Hükümetçe memleket içinde bir yerden diğer bir yere nakledilecek ve topluca köy kuracak veya köylere yerleştirilecek olanlara ve yer sarsıntısı, yangın, heyelan ve sel gibi haller yüzünden felakete uğrayan köylerde bu yüzden zarar gören muhtaç köylüler; yapacakları ev, ahır, ambar ve samanlık için bir defaya mahsus olmak üzere Ziraat Vekâletince tahammülü müsait en yakın ormanlardan parsız olarak kerestelik ağaç ve istedikleri taktirde mevcut istiflerden yalnız kesme, taşıma, imal masrafları karşılığında tomruk veya kereste verilebilir.

31. maddenin 5, 6 ve 7'nci fıkralarında yazılı hükümler, 32 ve 33'üncü maddeler hakkında da tatbik olunur.

6831 / Madde: 34- Hudutları içinde Devlet ormanı bulunan köy ve kasaba halkının kesip, satış istif yerlerine taşıdıkları kerestelik tomrukları idarece tayin olunacak müddet içinde istedikleri taktirde, istihkak sahiplerine 10 metre küpü geçmemek üzere yüzde yirmi beşine kadar Pazar ihtiyacı olarak istiflerden maliyet bedelleriyle artırmamasız olarak verilir.

Miktar söz konusu olmaksızın bu oran; odun, kömür ve ziraat alet ve araba imalinde ve çeşitli el sanatlarında ve meyve, sebze ambalajlığında kullanılabilen orman mahsullerinin istif yerlerinden yüzde yüze kadar çıkarılabilir.

Bu suretle bölgenin ihtiyacı bulunan ziraat aletlerinin köylülerce imal edilemeyeceği anlaşılan yerlerde ve zamanlarda bu gibi aletleri taslak halinde orman idaresi imal edebilir.

6831 / Madde: 35- 31, 32 ve 33 'üncü maddelere göre yeniden ev, ahır, ambar ve samanlık yapmak için tomruk ve kereste alanların; bu husustaki talimatnamede tespit olunacak yapı sistemlerine göre inşaat yapmaları mecburidir.

Bu inşaatla sarf edilmek şartıyla köy veya köy birliklerinin açacakları tuğla, kiremit, kireç ocakları için orman idaresi tarafından tarife bedeli alınmayarak yeter miktarda odun ile bu ocakların iç tesisatı için gerekli tomruk veya kereste de maliyet bedeli üzerinden verilir.

Kurulacak bu Kabil ocakların müteşebbislerine belirtilecek şartlar dairesinde ve genel, bütçeden Orman Genel Müdürlüğü tarafından ayrılacak fondan borç verme suretiyle yardımda bulunulur. Fonun karşılığı her yıl iki milyon liradan aşağı olmamak üzere Orman Genel Müdürlüğü bütçesine konulur.

İnşaatın yapı sistemlerine göre yaptıramayanlardan ve ocaklardan istihsal olunan mamulleri 31, 32 ve 33'üncü maddelerde bahsedilen ihtiyaç erbabından başkalarına satanlardan veya herhangi bir suretle elden çıkaranlardan verilen tomruk, kereste ve odunların rayiç bedellerinin iki misli tahsil olunur.

Bu maddenin sureti tatbiki hakkında bu Kanunun yayın tarihinden itibaren altı ay içinde İçişleri, Kültür, Bayındır ve Ziraat Bakanlıklarınca ortakça tanzim ve İcra Bakanlıkları Heyetince tasdik olunacak bir talimatname yapılır.

6831 / Madde: 37- Devlet ormanlarından çıkarılan kerestelik, direklik ve mahrukattan başka diğer her nevi orman mahsullerini tayin edilecek mıntıka ve müddetler içinde toplayıp çıkarmaları için 31 'inci maddede yazılı yerler halkına tarife bedelini ödemek şartıyla izin verilir.

Halkın rağbet etmemesi veya iş güçlerinin kâfi gelmemesi hallerinde bu mahsuller orman idaresince istihsal olunup satılır.

Orman idaresince kıymetlendirilemeyen artıklar ile ormana zararlı ağaççıkların ve köklerin orman idaresinin belli edeceği şartlar dahilinde sökülerek ve diğer mazı kozalağı,

palamut ve tıbbi ve sınai bitkiler gibi mahsulat ile meyvelerin toplanarak çıkarılması için isteklilere izin verilebilir.

Bunları toplayanlar kim olursa olsun para alınmaz.

6831 / Madde: 38- Orman içinde veya civarındaki köy hükmi şahsiyetleri veya köyler halkının tamamı veya bir kısmı tarafından tasarruf edilmekte iken 4785 sayılı Kanunla Devletleştirilmiş olan ormanlar ile bu kabil köy halkınca 4785 sayılı Kanunun yayınından önce bekçi tutmak suretiyle veya başka bir şekilde fiilen korunmuş ve faydalanmış olan ormanların her nevi mahsulleri bu köy halkının zati, müşterek küçük el sanayi ve pazar ihtiyacına tahsis olunur.

Köy hükmi şahsiyetleri tarafından bu ormanların korunmasına devam olunmadığı veya amenajman planları esaslarına ve izin şartlarına riayet edilmediği anlaşıldığı takdirde Ziraat Bakanlığınca tahsisten vazgeçilebilir.

EK 8. 1973 Tarih ve 1744 Sayılı Yasa

Madde: 34- Sınırları içinde Devlet ormanı bulunan köy ve kasaba halkının vahidi fiyat usulü ile:

Kesip istif yerlerine taşıdıkları kerestelik tomrukların 10 m³ 'ü geçmemek üzere %25 'ine kadarı için, ilgili orman işletmesinin satış, istif yerlerinin kerestelik tomruklarına ait bir yıl önceki genel ortalama maliyet bedeli ile yine bir yıl önceki artırmalı satışlar genel ortalaması arasındaki fark orman idaresince yılı hesabından nakden:

İstihkak sahiplerine ödenir.

Birinci fıkrada yazılı köy ve kasaba halkının vahidi fiyat usulü ile kesip satış istif yerlerine taşıdıkları odun ve kömür ile ziraat alet ve araba imalinde ve çeşitli el sanatlarında ve meyve sebze ambalajcılığında kullanılabilen sanayi odunlarının %60 'ına kadar idarece tayin edilecek müddet içinde istedikleri taktirde kendilerine maliyet bedelleri ile artırması olarak verilebilir.

Bu sūratle bölgenin ihtiyacı bulunan ziraat aletlerinin köylülerce imal edilemeyeceği anlaşılan yerlerde ve zamanlarda bu gibi aletleri taslak halinde orman idaresi imal edebilir.

EK 9. 1975 Tarih ve 1906 Sayılı Yasa'nın 1. Maddesi

1906 / Madde: 1- 6831 sayılı Orman Kanununun 1744 sayılı kanunla değiştirilen 34 'üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir (9).

Madde: 34- Sınırları içinde Devlet ormanı bulunan köy ve kasaba halkının o bölgedeki orman köylerini kalkındırma kooperatiflerinin, tahsisli olsun olmasın, vahidi fiyat usulü ile:

A) Kesip istif yerlerine taşıdıkları, kerestelik tomrukların 10 (on) metreküpü geçmemek üzere %25 (yüzde yirmi-beş) 'ine rastlayan kesme ve taşıma istihkak tutarları %30 (yüzde otuz) faiziyle,

B) Kesip, satış istif yerlerine taşıdıkları kerestelik tomrukların 10 (on) metreküpü geçmemek üzere %25 (yüzde yirmi-beş) 'ine kadarı için ilgili orman işletmesinin satış istif yerlerinin, kerestelik tomruklara ait bir yıl önceki genel ortalama maliyet bedeli ile yine bir yıl önceki artırmalı satışlar genel ortalaması arasındaki fark, orman idaresince yılı hesabından nakden,

İstihkak sahiplerine ödenir.

C) Ayrıca; vahidi fiyat usulü ile kesip satış istif yerlerine taşıdıkları odun ve kömür ile ziraat alet ve araba imalinde ve çeşitli el sanatlarında ve meyve, sebze ambalajcılığında kullanılabilen sanayi odunlarının %100 (yüzde yüz) 'üne kadarı idarece tayin edilecek müddet içinde istedikleri taktirde kendilerine maliyet bedelleri ile artırmaz olarak verilebilir.

Sınırları içinde Devlet ormanı bulunan köyler halkının çoğunluğu tarafından kurulan, orman köylerini kalkındırma kooperatifliğince kesilip, satış istif yerlerine taşınan kerestelik tomrukların %25 (yüzde yirmi-beş) 'ine, sair orman mallarının %100 (yüzde yüz) 'üne kadarı, istedikleri taktirde bu kooperatiflere satış istif yerinden maliyet bedeli ile artırmaz olarak satılabilir.

Bölgenin ihtiyacı bulunan ziraat aletlerinin köylülerce imal edilemeyeceği anlaşılan yerlerde ve zamanlarda bu gibi aletleri taslak olarak orman idaresi imal edebilir.

EK 10. 1982 Tarih ve 2655 Sayılı Yasa'nın 1. Maddesi

2655 / Madde: 1- 6831 sayılı Orman Kanununun 14/06/1975 tarihli ve 1906 sayılı kanunla değişik 34 'üncü maddesi aşağıdaki Şekilde değiştirilmiştir (10).

Madde: 34- Sınırları içinde Devlet ormanı bulunan köy ve kasabalarda o yer nüfusuna kayıtlı olarak ikamet eden gerçek kişilerin veya sınırları içinde Devlet ormanı bulunan köy ve kasabaların her birinde hane adedinin çoğunluğu tarafından kurulan Orman Köylerini Kalkındırma Kooperatiflerinin baltalık ormanlarından birim fiyat (vahidi fiyat) usulü ile kesip satış istif yerlerine taşıdıkları yakacak odunların %80 (yüzde seksen) 'ine kadarı idarece tayin edilecek süre içinde istedikleri taktirde kendilerine maliyet bedeli üzerinden verilir. Ancak, bu oran Tarım ve Orman Bakanlığı 'nca taŐıtma depolama imkanı olmayan bölge ve bölgelerde %100 (yüzde yüz) 'e kadar arttırılabilir.

Yukarıda nitelikleri belirtilen Orman Kyllerini Kalkındırma Kooperatiflerinden kendilerine ait veya en az %51 (yüzde elli-bir) payına ortak buldukları ve Tarım ve Orman Bakanlığınca uygunluğu onaylanmış sanayi kuruluşu bulunanların birim fiyat (vahidi fiyat) usulü ile kesip satış istif yerlerine taşıdıkları kerestelik tomrukların ve sanayi odunlarının ayrı ayrı %25 (yüzde yirmi-beş) 'ine kadar, istedikleri taktirde bu sanayi kuruluşlarında işlenme Şartıyla, kendilerine satış istif yerlerinden maliyet bedeli ile satılır.

Devlet ormanlarında üretim işlerinde çalışan tüm gerçek ve tüzel kişilerce kesilip satış istif yerlerine taşınması neticesinde ortaya çıkan yapacak ve yakacak ürün istihkakı (hakediş bedeli) %2 (yüzde iki) 'fazlasıyla istihkak sahiplerine orman idaresince ödenir.

Yukarıdaki fıkralarda yazılı haklardan yararlanabilmek için kesme ve taŐıtma işinin birim fiyat (vahidi fiyat) karar ve Şartnamedeki srelere ve esaslara uygun olarak yapılması Şarttır.

EK 11 1983 Tarihli ve 2896 Sayılı Yasa'nın 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26 ve 61.

Maddeleri

2896 / Madde: 19- 6831 sayılı Orman Kanununun 31 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde: 31- Mülki hudutları içinde verimli yeterli Devlet ormanı bulunan köylerde, köy nüfusuna kayıtlı ve köyde devamlı oturan ihtiyaç sahibi aile reislerine, köyde barınmaları için yapacakları, ev, ahır, samanlık ve ambar ile köy halkının müşterek ihtiyacı olan ve masrafları köy bütçesinden karşılanan okul, cami ve köy yolu köprüsü, köy konağı inşaatları için yapacak emval, bu ormanların verim gücü nispetinde ve üretilen emvalin cins ve nevi dikkate alınarak, yine bu ormanlara ait istif veya satış istif yerlerinden tarife bedeli ile kesme, taşıma ve istif masrafları alınmak suretiyle bir defaya mahsus olmak üzere, bunların gerekli tamirâtı için ise, en yakın istif veya istif satış yerinden maliyet bedeli ile verilir. Yeni ev ihtiyacının verildiği tarihten itibaren en az 10 yıl, tamir ihtiyacının verildiği tarihten itibaren ise en az beş yıl geçmedikçe, tekrar tamir için ihtiyaç verilmez.

Bu yerler halkının yakacak ihtiyaçları, yakacak odun verimi bulunan bu ormanlardan verim gücü nispetinde tarife bedeli ile her yıl karşılanır. Yakacak ihtiyaçlarını bu ormanlara ait istif veya satış istif yerlerinden karşılanması halinde kesme, taşıma ve istif masrafları ayrıca alınır.

Mülki hudutları içinde verimli yeterli Devlet ormanı bulunmasına rağmen yapacağa elverişli emval üretilmemesi veya amenajman planları kesim düzeni gereği olarak bu ormanlardan her sene üretim yapılamaması halinde, zati yapacak, yakacak ve müşterek ihtiyaçların birinci ve ikinci fıkralardaki esaslar ve nispetler dahilinde, aynı plan ünitesindeki (seri) ormanlardan üretilen emvalden karşılanabilir.

Bu maddeye göre verilen yapacak ve yakacak emvalin yerinde kullanılmayıp her ne suretle olursa olsun elden çıkarılması, gayesi dışında kullanılması, orman idaresinden izin alınmadan imal edilmek gayesiyle de olsa başka yere götürülmesi, kullandıktan sonra

sökerek veya kırarak enkaz halinde köy hudutları dışına elden çıkarılması, bunların her ne suretle olursa olsun alınması veya satılması yasaktır.

Bu yasaklara uymayanlar, bir daha bu madde hükmünden istifade edemezler.

Bu madde hükümlerine göre verilen yapacak ile bunların enkazı ve yakacak emval haczedilemez.

Yukarıda yazılı ihtiyaçlar için verilen yapacak ve yakacak emvalin, aynı köy halkının bu gibi ihtiyaçlarına devredilmesine orman idaresince izin verilebilir.

2896 / Madde: 20- 6831 sayılı Orman Kanununun 32 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde: 32- Mülki hudutları içinde verimi yeterli olmayan Devlet ormanı bulunan köylerde; köy nüfusuna kayıtlı ve köyde devamlı oturan köylülere, hudutları içinde verimi yeterli Devlet ormanı bulunan ve nüfusu 2500 'den aşağı kasabaların muhtaç halkına kendi ihtiyaçlarına sarf edilmek şartıyla yapacakları ev, ahır, samanlık ve ambar ihtiyaçlarıyla; masrafları köy veya belediye bütçesinden karşılanan okul, cami, köy yolu köprüsü ve köy konağı ihtiyaçları için, en yakın istif veya satış yerlerinden maliyet bedeli ile bir defaya mahsus yapacak verilebilir.

Bu yerler halkının yakacak odun ihtiyaçları her yıl en yakın istif veya satış istif yerlerinden maliyet bedeli ile karşılanabilir.

31 nci ve 32 nci maddeler kapsamına giren yerlerde oturup da bu maddelerden istifade edemeyenlerin ihtiyaçları, piyasa satış bedeli ile istif veya satış istif yerlerinden karşılanabilir.

31 nci maddenin 4, 5 ve 6 ncı fıkralarındaki hükümler, bu madde hakkında da tatbik olunur.

2896 / Madde: 21- 6831 sayılı Orman Kanununun 33 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde: 33- Hariçten gelecek ve hükümetçe iskana tabi tutulacak göçmenlerle, Hükümetçe memleket içinde bir yerden diğer bir yere nakledilecek ve topluca köy kuracak veya köylerde yerleştirilecek olanlara ve köy hudutları içinde yapılacak düzenleme ve toplulaştırmaya tabi tutulacaklara, yer sarsıntısı, yangın, heyelan, sel ve çığ yüzünden felakete uğrayan köylerde bu yüzden zarar gören muhtaç köylülere; yapacakları ev, ahır, samanlık ve ambar için bir defaya mahsus olmak üzere Tarım Orman Bakanlığınca en yakın istif veya satış istif yerlerinden kesme, taşıma ve istif masrafları karşılığında yapacak emval verilebilir.

31 nci maddenin 4, 5, ve 6 ncı fıkralarındaki hükümler, bu madde hakkında da tatbik olunur.

2896 / Madde: 22- 6831 sayılı Orman Kanununun 2655 sayılı Kanunla değişik 34 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Yukarıda nitelikleri belirtilen orman köylerini kalkındırma kooperatiflerden, kendilerine ait veya en az yüzde elli bir (%51) payına ortak buldukları Tarım ve Orman Bakanlığınca uygunluğu onaylanmış sanayi kuruluşu bulunanların birim fiyat (vahidi fiyat) usulü ile kesip satış yerine taşıdıkları kerestelik tomrukların ve sanayi odunlarının ayrı ayrı yüzde yirmi beş (%25) 'ine kadar, istedikleri taktirde, bu sanayi kuruluşlarında işlemesi şartıyla, kendilerine satış istif yerlerinden maliyet bedeli ile satılır. Uygun sanayi tesisine sahip olmamaları nedeniyle yüzde yirmi beş (%25) oranındaki kerestelik tomruk ve sanayi odunu hakkından yararlanamayan kooperatiflere, bu nitelikteki sanayi tesisine sahip olup da belirtilen hakkını mal olarak almak istemeyen kooperatiflere birim fiyat (vahidi fiyat) usulü ile kesip satış istif yerlerine taşıdıkları kerestelik tomruk ve sanayi odunlarının ayrı ayrı yüzde yirmi beş (%25) 'ine kadarı için, ilgili orman işletmesinin işin bittiği yıl içerisindeki, kerestelik tomruk ve sanayi odunlarına ait açık artırmalı satışlar genel ortalaması ile maliyet bedelleri genel ortalaması arasındaki fark, orman idaresince ertesi yılın en geç Nisan ayı içinde nakden ödenir.

2896 / Madde: 23- 6831 sayılı Orman Kanununun 35 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde: 35- 31, 32 ve 33 üncü maddelere göre yeni ev, ahır, ambar ve samanlık yapmak için yapacak orman emvali alanların, bu hususta tespit olunan yapı sistemlerine uygun inşaat yapmaları zorunludur.

Yapı sistemlerinin tespitine ilişkin yönetmelik; İmar ve İskan Bakanlığı, Köy İşleri ve Kooperatifler Başkanlığı ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının görüşleri de alınarak Tarım ve Orman Bakanlığınca hazırlanır, Bakanlar Kurulunca yürürlüğe konulur.

2896 / Madde: 24- 6831 sayılı Orman Kanununun 36 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde: 36- Tarife bedeli ile kesme taşıma ve istif masrafları ve maliyet bedel karşılığında zati yapacak alma hakkına sahip olanların ihtiyaçları ve bunlardan muhtaçlık durumu arananlar için Orman Genel Müdürlüğünce belirlenecek esaslara göre muhtaçlık durumları, her sene orman bölge şefinin iştirakiyle köy ihtiyar heyetince ormanın verimi ve isteklilerin ihtiyacı göz önünde tutularak mahallinde tespit edilir.

Köyün müşterek ihtiyaçlarına öncelik tanınır.

Yakacak ihtiyaçları, mevcut hane ve nüfus sayısını esas tutularak verimin dağıtılması suretiyle karşılanır.

Hane sayısındaki eksilmeler ve nüfus sayısındaki değişiklikler köy ihtiyar heyetince orman idaresine bildirilir.

Maliyet bedeli ile zati yakacak alma hakkına sahip olanların ihtiyaçları da aynı heyet tarafından mahallinde tespit edilir.

Köy muhtarı, verilen yapacak ve yakacak ihtiyaçlarını yerinde kullanmayıp her ne suretle olursa olsun elden çıkaranları orman idaresine bildirmekle yükümlüdür.

2896 / Madde: 25- 6831 sayılı Orman Kanununun 37 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde:37- Devlet ormanlarından çıkarılacak tomruk, tel direği maden direği, sanayi odunu, kağıtlık odun, lif-yonga odunu, sırik, çubuk, yakacak odun, reçine, sıgla yağı, çıra ve şimşir gibi yıllık üretim programına alınmış orman ürünlerinin dışındaki her nevi orman ürün ve artıklarını, tayin olunacak mıntıka ve süreler içinde toplayıp çıkarmaları için, öncelik sırasına göre 40. maddede belirlenen orman köylerini kalkındırma kooperatiflerine veya iş yerindeki veya civarındaki köylüler ilanen duyurulmak suretiyle ve tarife bedelini ödemeleri şartıyla izin verilir.

Bu yerlerdeki halkın veya kooperatiflerin bu işe istekli olmadıklarının veya iş güçlerinin yeterli bulunmamasının tespit ve tevsiki halinde, bu ürün ve artıkların diğer isteklilerce toplanıp çıkarılmasına aynı şartlarda izin verilebilir veya orman idaresince istihsal olunup satılır.

Orman Genel Müdürlüğünce belirlenecek ormana zararlı ağaçcıklar ve kökler ile diğer orman zararlılarının, orman idaresince tespit edilecek şartlarla kesilerek, köklenerek veya toplanarak ormandan çıkarılması için isteklilere izin verilebilir. Bunları kesen, kökleyen, söken veya toplayan kişilerden para alınmaz.

2896 / Madde: 26- 6831 sayılı Orman Kanununun 39 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde:39- Devlet ormanlarından yapılacak istihsolden 31, 32 ve 33. maddelerden istifade edenlerin ihtiyaçları öncelikle karşılanır.

2896 / Madde: 61- 6831 Sayılı Orman Kanununun 38. maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

EK 12. 1987 Tarihli ve 3373 Sayılı Yasa'nın 8, 9 ve 10. Maddeleri

3373 / Madde: 8- 6831 sayılı orman kanununun 31. maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

6831 / Madde: 31- Mülki hudutları içinde verimli Devlet ormanı bulunan köylerde köy nüfusuna kayıtlı ve köyde devamlı oturan, ihtiyaç sahibi hane reislerine, köyde barınmaları için yapacakları ev, ahır, samanlık, ambar ve kümes ile köy halkının müşterek ihtiyacı olan okul, cami, sağlık evi, köy yolu köprüsü ve köy konağı ihtiyaçları için yapacak emval bu ormanlar civarındaki istif veya satış istif yerlerinden tarife bedeli ile kesme, taşıma ve istif masrafları alınmak suretiyle bir defaya mahsus olmak üzere verilir. Bu maddeye giren inşaatlar için hak sahiplerinin talebi halinde bu yapacak emval yerine, karşılığı idarece nakit olarak ödenir. Tamiratlar için ise, en yakın istif veya satış istif yerlerinden maliyet bedelinin 1/3 'i üzerinden emval verilir veya karşılığı nakit olarak idarece ödenir.

Nakit ödeme hallerinde işletmesindeki kerestelik emvalin son üç aylık açık artırmalı satış fiyatları ortalamasından, yeni inşaatlarda tarife bedeli ve fiili masraflar, tamiratlarda ise maliyet bedelinin 1/3 'ine düşürülür. Bu şekilde hesaplanan meblağın %90'ı ödenir

Tamir için tamir ihtiyacının verildiği tarihten en az beş yıl geçmedikçe ev, ahır, ambar, samanlık ve kümes yeri olarak yapıldığı tarihten itibaren ise en az 10 yıl geçmedikçe tekrar ihtiyaç verilemez. Tamir için verilen miktar, yeni olarak yapılan ev, ahır, ambar, samanlık ve kümes için verilen ihtiyacın 1/4 'ini geçemez.

Emval yerine, nakit ödeme esas ve usulleri Tarım Orman ve Köy işleri Bakanlığınca tespit edilir.

Bu yerler halkının yakacak ihtiyaçları tarife bedeli ile karşılanır. Satış istif yerlerinden karşılanması halinde ise kesme, taşıma ve istif masrafları ayrıca alınır.

Bu maddeye göre verilen yapacak emvalin gayesi dışında kullanılması ve başka bir yere taşınması yasaktır. Ancak, hak sahiplerinin ev ve müştemilatının da bir afete maruz bulunması, baraj veya gölet alanı içinde kalması veya hak sahibinin iskana tabi olması hallerinde yapacak emvalin ve enkazın nakline veya satışına müsaade edilebilir. Bu ihtiyaçların aynı köy halkı arasında devrine idarece izin verilebilir.

Köyden kesin olarak ilişkisini keseceklere ait sahipli yapıların enkazı Tarım Orman ve Köy işleri Bakanlığının tespit edeceği esaslara göre nakledilebilir veya satılabilir.

Bu madde hükümlerine göre verilen yapacak ve bunların enkazı ve yakacak odun haczedilemez.

Nakit verilmesi halinde, nakit ödeme amacı ile ilgili inşaat ve tamiratın yapılması zorunludur. Aksi halde 98. Madde hükümleri uygulanır.

3337 / Madde: 9- 6831 sayılı orman kanununun 32. maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

6831 / Madde: 32- Mülki hudutları içinde verimsiz devlet ormanları bulunan köylerde, köy nüfusuna kayıtlı ve köyde devamlı oturan hane reisleri ile, hudutları içersinde verimli devlet ormanları bulunan ve nüfusu 2500 den aşağı olan kasabaların muhtaç halkına kendi ihtiyaçlarına sarf etmeleri şartıyla yapacakları ev, ahır, samanlık, ambar ve kümes ihtiyaçları için bir defaya mahsus; okul, cami, köy yolu köprüsü ve köy konağı gibi köy müşterek ihtiyaçları için de ihtiyaç hallerinde olmak üzere, en yakın satış istif yerlerinden maliyet bedelinin üçte biri karşılığı yapacak emval verilir.

Bu yerler halkının yakacak odun ihtiyaçları her yıl en yakın istif yerlerinden maliyet bedelinin üçte biri ile karşılanır.

Birinci fıkrada belirtilen köy ve kasaba hudutları dahilindeki ormanlardan ağaçlandırma, imar ve bakım gayesi ile yapılan kesimlerle elde edilen yakacak odunlar tarife bedeli ile bu köy ve kasaba halkına ihtiyaçları için verilir.

31. maddenin yasaklarla ilgili hükümleri bu madde içinde geçerlidir.

3337 / Madde: 10- 6831 sayılı orman kanununun 34. maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

6831 / Madde: 34- Sınırları içinde devlet ormanları bulunan köy ve kasabalarda o yer nüfusuna kayıtlı olarak ikamet eden gerçek kişilerin veya sınırları içinde devlet ormanları bulunan köy ve kasabaların her birinde hane adedini çoğunluğu tarafından kurulan orman köylerini kalkındırma kooperatiflerinin baltalık ormanlardan birim fiyat (vahidi fiyat) usulü ile kesip satış istif yerlerine taşıdıkları yakacak odunların yüzde seksenine (%80) kadarı idarece tayin edilecek süre içinde, istedikleri takdirde kendilerine maliyet bedeli üzerinden verilir.

Ancak, bu oran Tarım Orman ve Köy işleri Bakanlığınca taşıtma ve depolama imkanı olmayan bölge ve bölgelerde yüzde yüze (%100) kadar artırılabilir.

Ağaçlandırma, imar ve bakım gayesi ile yapılan çalışmalarda da baltalık ormanlıklardaki yapılan çalışmalara ait hükümler aynen uygulanır.

Hane adedinin en az %51'i tarafından kurulan orman köylerini kalkındırma kooperatiflerinden, Tarım orman ve Köy işleri Bakanlığına uygunluğu onaylanmış kendilerine ait veya en az %51 payına sahip oldukları sanayi kuruluşları bulunanların birim fiyat usulü ile kesip satış istif yerlerine taşıdıkları kerestelik, saymanlık, kaplamalık tomrukların ve sanayi odunlarının ayrı ayrı %25'i kadarı istedikleri takdirde bu sanayi kuruluşlarında işlenmesi şartıyla satış istif yerlerinden maliyet bedeli ile satılır. Ancak hakkını mal olarak almak istemeyenlerle uygun sanayi tesislerine sahip olmayan kooperatifler birim fiyat usulü ile kesip satış istif yerlerine taşıdıkları kerestelik, saymanlık, kesme kaplamalık tomruk ve sanayi odunlarının ayrı ayrı %25'i kadarı için, ilgili orman işletmesince yılın içinde istihsal edilen emvalden, aynı yıl içinde açık artırmalı olarak satılan miktarın genel satış ortalaması ile maliyet bedeli genel ortalaması arasındaki fark bilançonun çıkarılmasına müteakip nakden ödenir.

Devlet ormanlarında istihsalde çalışan gerçek ve tüzel kişilerin kesip satış istif yerlerine taşıdıkları yakacak ve yakacak emvale ait istihkak tutarları ayrıca %10 fazlasıyla kendilerine ödenir.

Yukarıdaki fıkralarda yazılı haklardan yararlanabilmek için kesme ve taşıma işinin birim fiyat (vahidi fiyat) kararı ve şartnamedeki sürelerle ve esaslara uygun olarak yapılması şarttır.

EK 13: 2000 Tarihli ve 4570 Sayılı Yasa'nın 1. Maddesi

4570/ Madde 1- 31.08.1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununun değişik 34. Maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

6831/ Madde 34- Üretim orman idaresi tarafından yapılması halinde, sınırları içinde Devlet ormanı bulunan köy ve kasabalarda o yer nüfusuna kayıtlı olarak ikamet eden gerçek kişilerin veya sınırları içinde Devlet ormanı bulunan köy ve kasabalarda her birinde hane adedinin çoğunlu tarafından kurulan orman köylerini kalkındırma kooperatiflerinin baltalık ormanlarından birim fiyat (vahidi fiyat) usulü ile kesip, satış istif yerlerine taşıdıkları yakacak odunların yüzde yüzüne kadarı idarece tayin edilecek süre içinde, istedikleri taktirde kendilerine maliyet bedeli üzerinden verilir.

Ağaçlandırılacak, imar ve ihya edilecek sahalarda da baltalık ormanlarda yapılan çalışmalara ait hükümler aynen uygulanır.

Hane adedinin en az yüzde ellibiri tarafından kurulan orman köylerini kalkındırma kooperatiflerinin birim fiyat usulü ile kesip satış istif yerlerine taşıdıkları kerestelik, soymalık ve kesme kaplamalık tomrukların ve sanayi odunlarının ayrı ayrı yüzde yirmibeşine kadarı, istedikleri taktirde satış istif yerlerinden, Orman Bölge Müdürlüklerinin son açık artırmalı satış ortalaması fiyatlarından yüzde yirmi düşölerek tespit edilecek bedelle, kendilerine satılır. Ancak, hakkını mal olarak almak istemeyen orman köylerini kalkındırma kooperatiflerine, birim fiyat usulü ile kesip, satış istif yerlerine taşıdıkları kerestelik, soymalık ve kesme kaplamalık tomrukların ve sanayi odunlarının ayrı ayrı yüzde yirmibeşine kadarı için, ilgili orman işletmesince istihsal edilen üründen aynı yıl içinde açık artırmalı olarak satılan miktarın genel satış ortalaması ile maliyet bedeli ortalaması arasındaki bedel farkı, bilançonun çıkarılmasını müteakip nakden ödenir.

Ancak, Orman Bölge Müdürlüklerinin son açık artırmalı satış ortalaması fiyatlarında yüzde yirmi düşölerek tespit edilecek bedel, maliyet badelinin üstünde ise orman köylerini kalkındırma kooperatiflerinin hak ettikleri yüzde yirmibeş ürünler kendilerine maliyet bedeli ile satılır.

Devlet ormanlarında istihsalde çalışan gerçek ve tüzel kişilerin, kesip satış istif yerlerine taşıdıkları yapacak ve yakacak ürüne ait hakediş tutarları ayrıca yüzde on fazlası ile kendilerine ödenir.

Yukarıdaki fıkralarda yazılı haklardan yararlanabilmek için kesme ve taşıma işinin birim fiyat (vahidi fiyat) kararı ve şartnamelerdeki süreler ve esaslara uygun olarak yapılması şarttır.

Bu madde kapsamındaki kooperatiflerden veya üst kuruluşlardan yaptıkları işin mahiyeti ve hacmine göre orman mühendisi veya orman teknikeri çalıştırmaları istenebilir.

Orman kanununda değişiklik yapan 23.09.1983 Tarihli ve 2896 Sayılı Kanunun geçici 1. Maddesi hükümlerinden evvelce yararlanmakta olan orman köylülerine de bu maddedeki bedel ve satış esasları uygulanır.

Bu madde hükümlerinin uygulanması ile ilgili esas usuller Orman Genel Müdürlüğüne belirlenir.

4570/ Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

4570/ Madde 3- Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

8. ÖZGEÇMİŞ

1977 yılında Tokat İli Erbaa İlçesi'nde doğan Nur DİKTAŞ, ilk ve orta öğrenimini Trabzon'da tamamladı. 1994 yılında Trabzon Affan Kitapçioğlu Lisesi'nden mezun oldu. Aynı yıl Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesinde yüksek öğrenimine başlayan DİKTAŞ, 1997-1998 öğretim yılı bahar döneminde "Orman Mühendisi" ünvanıyla mezun oldu.

Ekim 1998 'de KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Mühendisliği Anabilim Dalı, Orman Ekonomisi Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans öğrenimine başladı.

Temmuz 2000'den itibaren Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü 75 Nolu Orman Kadastro Komisyonu'nda "Orman Mühendisi" olarak görev yapmaktadır.